

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายใน
องค์การกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร

พันตำรวจตรีหญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-1049-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ABILITY IN USING COMPUTER ,
ORGANIZATION ENVIRONMENT, AND ABILITY IN USING INFORMATION
TECHNOLOGY FOR MANAGEMENT OF HEAD NURSES, GOVERNMENTAL
HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH,
BANGKOK METROPOLIS

Pol.Maj. Chantana Chuenwisit

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
of the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Administration

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-1049-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้
คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความความสามารถในการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย
โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวง สาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร
โดย พันตำรวจตรีหญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พันตำรวจตรีหญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุณหปราณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ประจักษ์ศิลป

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุณหปราณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ประจักษ์ศิลป)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

จันทนา ชื่นวิสิทธิ์, พันตำรวจตรีหญิง: ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร

(RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ABILITY IN USING COMPUTER, ORGANIZATION ENVIRONMENT, AND ABILITY IN USING INFORMATION TECHNOLOGY FOR MANAGEMENT OF HEAD NURSES, GOVERNMENTAL HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH, BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ. พ.ต.ต. หญิง ดร.พวงเพ็ญ ชูณหปรางค์ อ.ที่ปรึกษาร่วม ผศ. ดร. สุกัญญา ประจุศิลป์, 146 หน้า. ISBN 974-17-1049-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของ หัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ทำการศึกษาในหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร 7 แห่ง ประชากรคือหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 138 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และแบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน ผ่านการตรวจความตรงตามเนื้อหาและค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ .97, .93 และ .99 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน และสมการถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับต่ำ
2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ตัวแปรที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงานและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้ร้อยละ 23.5 ($R^2 = .235$) โดยมีสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

Λ

$$Z_{\text{ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน}} = .393 * Z_{\text{สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงาน}} + .257 * Z_{\text{ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์}}$$

สาขา.....การบริหารการพยาบาล

ลายมือชื่อนิสิต.....

ปีการศึกษา.....2545.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

437 78044 36: MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: USING COMPUTER , ORGANIZATON ENVIRONMENT, INFORMATION TECHNOLOGY,
HEAD NURSES

CHANTANA CHUENWISIT: RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS, ABILITY IN
USING COMPUTER, ORGANIZATION ENVIRONMENT, AND ABILITY IN USING INFORMATION
TECHNOLOGY FOR MANAGEMENT OF HEAD NURSES, GOVERNMENTAL HOSPITALS
UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH, BANGKOK
METROPOLIS: THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF.POL.MAJ. PAUNGPHEN CHOONHAPRAN
Ph.D., THESIS CO-ADVISOR: ASSIST. PROF. SUKUNYA PRACHUSILPA, D.N.Sc. 146pp. ISBN
974-17-1049-6

The purposes of this research were to study the ability in using information technology for management of head nurses, and to investigate the relationships between head nurses personal factors, ability in using computer, organization environment and ability in using information technology for management of head nurses, governmental hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Public Health, Bangkok Metropolis, and to determine variables which could predict the ability in using information technology for management of head nurses, governmental hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Public Health, Bangkok Metropolis. The population consisted of 138 head nurses. Research instruments were personal factors, ability in using computer, organization environment, and ability in using information technology for management questionnaires. The content validity were established. The reliability of the three questionnaires were .97, .93, and .99 respectively. The data were analyzed by using Pearson's Product Moment Correlation, and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The major findings were as follows:

1. The ability in using information technology for management of head nurses in governmental hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Public Health, Bangkok Metropolis was at the low level.
2. There were positively significant relationships between computer training, ability in using computer, organization environment and ability in using information technology for management of head nurses at the .05 level.
3. Variables which significant predicted the ability in using information technology for management of head nurses were organization environment regarding co-worker and the ability in using computer. The prediction accounted for 23.5 percent of the variance ($R^2=.235$). The standardized score function was as follow:

Λ

$$Z_{IT} = .393 * Z_{PEER} + .257 * Z_{COM}$$

Field study.....Nursing Administration.....

Academic year.....2002.....

Student's signature

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุณหปราณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา ประจุศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำช่วยเหลือแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่พร้อมทั้งให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกทราบบนซึ่งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้สามารถนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการทำวิจัย การปฏิบัติงานและใช้ใน ชีวิตประจำวันได้และขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ในคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านที่กรุณาให้คำแนะนำและปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล กลุ่มงานการพยาบาลและฝ่ายวิจัย ทั้ง 8 โรงพยาบาลที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือ และเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ขอขอบคุณหัวหน้าหอผู้ป่วยทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อธัญญา และคุณแม่กาญจนา ที่ให้ชีวิต ให้ความรักความเมตตาเอาใจใส่ ให้ความรู้ สติปัญญา และให้แนวทางในการดำเนินชีวิต คอยห่วงใย เอาใจใส่และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณพี่หนู-น้องหน้อย หลานสายต่อ-กอบัว ที่คอยเป็นกำลังใจทำให้ผู้วิจัยมีความเข้มแข็งและอดทน ขอขอบคุณ พ.ต.ท.หญิง ฉัตรสุดา เอื้อมานะพงษ์ หัวหน้าหน่วยไต และพี่-น้องผู้ร่วมงานในหน่วยไตทุกท่านที่ให้กำลังใจและสนับสนุนด้านเวลาแก่ผู้วิจัย ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อน ๆ ร่วมรุ่น และผู้ใกล้ชิดทุกท่านที่คอยช่วยเหลือ ดูแล เอาใจใส่และคอยให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

พันตำรวจตรีหญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ปัญหาการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	5
คำจำกัดความที่ใช้ในงานวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร.....	13
เทคโนโลยีสารสนเทศ.....	29
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน..	42
แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์.....	49
สภาพแวดล้อมภายในองค์การ.....	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	66
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	79
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80
การสร้างและลักษณะเครื่องมือ.....	80
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	86

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการวิจัย	109
อภิปรายผลการวิจัย.....	110
ข้อเสนอแนะ.....	117
รายการอ้างอิง.....	118
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	134
ภาคผนวก ข หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและขอเก็บข้อมูลในการวิจัย.....	135
ภาคผนวก ค แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	139
ภาคผนวก ง การแจกแจงและการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น.....	143
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	146

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรจำแนกตามโรงพยาบาล.....	79
2 ผลการหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ เมื่อนำไปทดลองใช้ (Try out) และเมื่อใช้จริง.....	85
3 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์.....	90
4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกรายด้านและโดยรวม.....	91
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพแวดล้อมภายในองค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกรายด้านและโดยรวม.....	92
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์.....	93
7 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแบ้และความโค้งของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	95
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานตามการประเมินของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	97
9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	99
10 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	100
11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย แสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์.....	101

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการเลือกตัวแปรพยากรณ์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานโดยวิธี Enter.....	104
13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R ²) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น (R ² change) กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย...	105
14 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของตัวแปรพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	106

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	78

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบันเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง มีผลกระทบจากส่วนหนึ่งไปยังอีกส่วนหนึ่งอย่างรวดเร็วและรุนแรง ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เช่น สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ เทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของคนในโลกทำให้ทุกคนจำเป็นต้องปรับตัว และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมีเป้าหมายเพื่อการแข่งขันและการคงไว้ซึ่งอำนาจ และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (ทัศนา บุญทอง, 2542: 1; วัลลภ เจริญรมย์, 2540: 7; สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, 2544: 7) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปฏิรูประบบสุขภาพ ซึ่งเน้นถึงความเสมอภาคกันในการใช้บริการทางสุขภาพ ทำให้เกิดการแข่งขันขององค์กรสุขภาพเพื่อความอยู่รอด การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในงานจะทำให้มีความได้เปรียบคู่ต่อสู้ (ฟาริดา อิบราฮิม, 2542: 1; สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2543: 7) เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นยุทธศาสตร์เพื่อใช้ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (พิเชษฐ ดุรงค์เวโรจน์, 2537: ii) การบริหารจัดการองค์กรด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล การทำงานขององค์กรให้สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ, 2544: 7) การนำเทคโนโลยีมาใช้จึงมีความก้าวหน้าไปมากในทุกองค์กร รวมไปถึงองค์กรสุขภาพซึ่งมีบทบาทอย่างมากมาทั้งในด้านการบริหาร บริการ รวมไปถึงการศึกษา และวิจัย ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจทั้งแก่ผู้ให้และผู้รับบริการ สำหรับเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นเป็นที่ประจักษ์ว่าได้กลายเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ในการเปลี่ยนทิศทางการดำเนินชีวิตของคนไทย ข้อมูลข่าวสารนั้นเป็นปัจจัยสำคัญของการแข่งขัน การได้รับโอกาสหรือเสียโอกาสนั้นขึ้นอยู่กับความเร็ว ความครอบคลุมและความถูกต้องของข้อมูลข่าวสารทั้งสิ้น เทคโนโลยีสารสนเทศได้ถูกนำมาใช้งานเพื่อเพิ่มความสำเร็จในงาน (ทัศนา บุญทอง, 2542: 8) อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม (2534: 52) กล่าวว่า ระบบข้อมูลที่ดีย่อมสร้างความเจริญแก่หน่วยงานโดยเฉพาะผู้บริหาร เนื่องจากสามารถเรียกใช้ได้ทันทีที่ต้องการ มีความถูกต้องแม่นยำและเที่ยงตรงสูง

สารสนเทศเป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมและการจัดการอย่างถูกขั้นตอนจนเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าและพร้อมสำหรับการใช้งาน ซึ่งใช้เป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายเพื่อพัฒนาวิถีชีวิตของการให้บริการสุขภาพให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

(เวินา จีระแพทย์, 2543: 1) ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและเพียงพอที่จะใช้เพื่อการวางแผนงานและการตัดสินใจ เนื่องจากการตัดสินใจของผู้บริหารจะต้องใช้ข้อมูลที่มีอยู่ทั้งหมดมาใช้ในการตัดสินใจ (อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม, 2534: 52; สมยศ นาวิการ, 2538) ข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อผู้บริหารจะต้องมีประสิทธิภาพ มีความถูกต้องแม่นยำ ทันสมัย กระชับรัดกุม มีความสมบูรณ์ในตัวเองและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน (Shamain, and Hanah, 1995: 203; วาสนา สุขกระสานติ, 2541) สารสนเทศที่ใช้สำหรับผู้บริหารโรงพยาบาลเป็นระบบงานที่แสดงผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และประสิทธิภาพในการบริการผู้ป่วยและประชาชน มีประโยชน์สำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจและวางแผนงาน การใช้สารสนเทศในโรงพยาบาลจึงมีประโยชน์อย่างมากต่อการบริหารจัดการงานในโรงพยาบาลเนื่องจากช่วยลดขั้นตอนในการทำงาน ประหยัดเวลาในการทำรายงาน ประหยัดทรัพยากร ลดปริมาณการใช้กระดาษ สามารถเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างโรงพยาบาลเข้าด้วยกัน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกรวดเร็วให้แก่ผู้รับบริการ (อดุลย์ วิริยะเวชกุล, 2538: 34; ณรงค์ กษิติประดิษฐ์, 2543: 70; Shamain, and Hanah, 1995; Danziger, and Kraemer, 1986) Zielstorff, Hudgings, and Grobe (1993) กล่าวว่าผู้บริหารทางการแพทย์จำเป็นต้องใช้ข้อมูลในการสนับสนุนการบริหารจัดการ เพื่อพิจารณาการจัดอัตราค่าจ้างของเจ้าหน้าที่พยาบาลให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ป่วยทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และยังสามารถใช้ในการคำนวณค่าใช้จ่ายของการพยาบาล ดังนั้นการมีข้อมูลอยู่ในมือในเวลาที่ต้องการเป็นยุทธวิธีสำคัญในการพัฒนาระบบวิชาชีพพยาบาลได้อย่างต่อเนื่อง และทันเหตุการณ์ นอกจากนี้การใช้คอมพิวเตอร์ยังมีประโยชน์สำหรับผู้บริหาร เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตจะสามารถช่วยให้ค้นหาข้อมูลข่าวสาร ความรู้และติดตามสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างทันโลกและทันเหตุการณ์ อย่างกว้างขวางทั่วโลกหรือติดต่อทางไกลได้โดยใช้ระยะเวลาสั้น ๆ ส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตจะช่วยให้สามารถจัดการด้านการบริหารทรัพยากรระบบและทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างเหมาะสม สามารถเผยแพร่งานเอกสารให้กับเจ้าหน้าที่ได้รวดเร็วขึ้น ลดค่าใช้จ่ายในการจัดพิมพ์เอกสาร และสามารถติดต่อแลกเปลี่ยนข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยในการติดต่อถึงกันในระยะไกลกับหน่วยงานที่อยู่ห่างไกลที่อยู่ในเครือข่ายเดียวกันได้อีกด้วย (นุจรีย์ ชีอภักดี, 2543: 182-215) Shamain, and Hannah (1995: 203) กล่าวว่า การใช้คอมพิวเตอร์มีประโยชน์ในเรื่องเกี่ยวกับการเงินของหน่วยงานเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการพยาบาล สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทันทีที่มีประโยชน์และเชื่อถือได้มีความรวดเร็วแม่นยำมีความละเอียดสูง มีมาตรฐานในการบันทึกอย่างเป็นระบบและเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเงินเดือน งบประมาณ การวัดและบันทึกภาระงานรวมถึงระยะเวลาในการนอนโรงพยาบาลของผู้ป่วยด้วย Hunter (2001) กล่าวว่า ข้อมูลเป็นอำนาจของผู้บริหาร ผู้ที่มีข้อมูลพร้อมสรรพอยู่ในมือ

ถือเป็นผู้ที่มีอำนาจสูง ดังนั้นจะต้องเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับผู้บริหารการพยาบาลเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในงาน (Shamain, and Hanah, 1995: 215)

จากแผนพัฒนาการสาธารณสุขในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544:77) กล่าวถึงความต้องการในการใช้บริการสุขภาพและเทคโนโลยีทางการแพทย์สูงขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาระบบการในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยและเหมาะสมมาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร นโยบายแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศช่วงงบประมาณปี 2543 – 2546 (2543: 5-1) มีข้อหนึ่งที่กล่าวว่าให้พัฒนาระบบข้อมูลสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นโดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดข้อมูลข่าวสารในการบริหารและให้บริการสาธารณสุขที่ถูกต้องทันสมัย

หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นบุคคลที่เป็นผู้บริหารระดับต้นมีหน้าที่ความรับผิดชอบในปริมาณมาก จากการศึกษาของ นภา ตั้งตระกูล (2534) พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมการปฏิบัติงานของตนได้ครบถ้วนทุกกิจกรรมเนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วยมีภาระงานมาก จากหลายบทบาทและมีเวลาจำกัด และมักใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งเสียเวลาในการทำเอกสารการบริหารงานมากที่สุดทำให้เวลาในการดูแลผู้ป่วยน้อยลงส่งผลให้คุณภาพการพยาบาลผู้ป่วยลดน้อยลง ก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้ป่วยและหน่วยงาน ดังนั้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานจะช่วยในด้านการจัดอัตรากำลัง การบริหารจัดการวัสดุอุปกรณ์ และประยุกต์ใช้แทนที่การทำงานบางอย่างเพื่อลดขั้นตอน/เวลาในการทำงานลง ช่วยในการรวบรวมและนำเสนอข้อมูลในการวางแผน/บริหารงาน การรายงานและนำไปใช้ในการจัดอบรมบุคลากรใหม่ก่อนเริ่มการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วย (สถาพร แถวจันติก, 2543: 30) ดังนั้นเพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายและเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสสังคมในปัจจุบันที่เป็นยุคของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหัวหน้าหอผู้ป่วยจึงจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพื่อให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ Krothe, Pappas & Minnick (1996) พบว่า ผู้ที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์จะแก้ปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้ดี ทำให้มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีในทางที่ดีขึ้น อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นผู้ที่มีความคุ้นเคยทำให้ความวิตกกังวลในการใช้น้อยลงและเมื่อได้ใช้จะทำให้ทราบถึงประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ที่มีมากขึ้นและนำมาบูรณาการเข้ากับการปฏิบัติงานเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นซึ่งสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2540: 55) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูงที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในการใช้เทคโนโลยี ปัจจัยด้านบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์และงบประมาณ Carty, and Phillip (2001) พบว่าปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ใน

การศึกษาปัจจัยหนึ่งคือสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีได้แก่ การมีโครงสร้างพื้นฐานทางสารสนเทศ การมีทรัพยากรทางด้านเทคโนโลยีสนับสนุน และความร่วมมือในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และจากการศึกษาของวิชาศิริ นราพงษ์ (2542) และ สถาพร แถวจันทิก (2543) พบว่า สภาพแวดล้อมในหน่วยงานมีผลต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อันได้แก่ นโยบายการบริหาร จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ การสนับสนุนจากหน่วยงาน สัมพันธภาพภายในหน่วยงาน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์พยาบาลและความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลเขตชุมชนตามลำดับ

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย รวมถึงความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน ตลอดจนปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้ทราบถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เกิดขึ้นจริงในปัจจุบัน สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพิจารณาเพื่อพัฒนาความชำนาญในการใช้ข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศและส่งเสริมสนับสนุนความสามารถที่ดีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะทำการบริหารงานพยาบาลมีประสิทธิภาพและเพิ่มคุณภาพในการพยาบาลให้ก้าวหน้าต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

ปัญหาการวิจัย

1. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการบริหารงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร หรือไม่
3. ปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ได้หรือไม่

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย ในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 141 คน
2. ตัวแปรที่ศึกษา คือ
 - 2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่
 - 2.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
 - 2.1.2 ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์
 - 2.1.3 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร
 - 2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน

แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย

การศึกษานี้มีแนวคิดว่า ระดับของความสามารถของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความสามารถของบุคคลซึ่งมีผลมาจากความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และการฝึกอบรม โดยมีสิ่งเร้าจากภายนอกเป็นสิ่งที่กระตุ้น (สกุลพร สัจจวราภรณ์, 2529: 18-19; วิภาศิริ นราพงษ์, 2542:5) ซึ่ง Moos (1976 อ้างในลำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อ

บุคคลที่อาศัยอยู่ในบรรยากาศของสังคมนั้น ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่มีการสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ได้แก่สภาพแวดล้อมทางกายภาพในด้านสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ และบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมด้านการบริหารอันได้แก่ นโยบายของผู้บริหาร การสนับสนุนด้านงบประมาณ และสภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงานที่ช่วยสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะเป็นแรงจูงใจให้บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นมีความสนใจและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ปัจจัยส่วนบุคคลอันได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานอีกด้วย ดังนั้น การศึกษาถึงความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมในองค์กรต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของบุคลากรให้เพิ่มขึ้นและเพื่อปรับปรุงส่งเสริมสภาพแวดล้อมในองค์กรให้มีการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของงานและเพิ่มประสิทธิผลของงานให้ดียิ่งขึ้น

ปัจจัยส่วนบุคคล

อายุ อายุเป็นปัจจัยที่ทำให้คนมีพฤติกรรมในการรับเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน จากการศึกษาของ วิภาศิริ นราพงษ์ (2542); สถาวร แถวจันทิก (2543) และ Marasovic, et al. (1997) พบว่าอายุมีความสัมพันธ์ทางลบกับความถี่ในการใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์พยาบาล และพยาบาลประจำการตามลำดับ ดังนั้นอายุจึงน่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาจะทำให้บุคคลมีความกระตือรือร้นในการรับสิ่งใหม่ ๆ และต้องการแสวงหาความรู้และทักษะในสิ่งต่าง ๆ จากการศึกษาของ Marasovic, et al. (1997) พบว่า พยาบาลที่มีระดับการศึกษาสูงรับรู้ว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสิ่งที่ทำหามากกว่า โดยพบว่า พยาบาลที่มีระดับการศึกษาสูงแสดงออกถึงเจตคติที่สนับสนุนการใช้คอมพิวเตอร์ และจากการสำรวจของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งประเทศไทยปี 2543 พบว่า มากกว่าร้อยละ 50 ของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยมีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไป ดังนั้นระดับศึกษาน่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน รายได้เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้บุคคลมีความสนใจในการแสวงหาสิ่งใหม่ ๆ มาใช้ส่วนตัวเพื่อเพิ่มความรู้ ทักษะและความสะดวกสบาย จากการศึกษาอย่างต่อเนื่องของ National Telecommunications and Information Administration (NTIA) ของประเทศสหรัฐอเมริกาในปี 2543 พบว่าผู้ที่มีรายได้สูงจะมีโอกาสใช้อินเตอร์เน็ตมากกว่าผู้ที่มีรายได้น้อย ดังนั้นรายได้น่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการบริหารงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์จะทำให้ผู้ใช้เกิดความคุ้นเคยและเพิ่มทักษะและความสามารถในการใช้งาน จากการศึกษาของ สถาพร แก้วจันทิก, 2543; Jayasuriya, and Caputi, 1996; Cobb, 1999 พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์จากการใช้คอมพิวเตอร์จะมีความรู้, ทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่าผู้ที่ไม่ประสบการณ์จากการใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญ และจากการศึกษาของ Chou (2001) พบว่าระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวแปรที่สำคัญต่อความสามารถของนักเรียนในการใช้อินเตอร์เน็ตในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาดังนั้นระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์น่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ การที่บุคคลเคยได้รับการอบรมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นจะทำให้บุคคลนั้นลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับสิ่งนั้นลง และเกิดความรู้สึกคุ้นเคยและความเชื่อมั่นในตัวเอง ทำให้มีแนวโน้มในการกระทำสิ่งนั้นมากขึ้น จากการศึกษาของ Lewis, and Watson (1997) พบว่าประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ทำให้พยาบาลสนใจในการเรียนรู้คอมพิวเตอร์มากขึ้นและมีความสัมพันธ์กับความสามารถ ความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์น่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ จากการศึกษาของ Albion (2001) พบว่า ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ต่อระดับทักษะและความเชื่อมั่นในการใช้คอมพิวเตอร์ และมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์ในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์น่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

สภาพแวดล้อมภายในองค์การ

จากแนวคิดสภาพแวดล้อมภายในองค์การของ Astin (1993) ผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิด และแบ่งสภาพแวดล้อมภายในองค์การที่นำมาวัดสภาพแวดล้อมภายในองค์การเป็น 3 ด้าน ดังนี้

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมจะมีผลให้บุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้นมีพฤติกรรมหรือการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมนั้น ๆ การที่องค์การมีการสนับสนุนด้านอาคารสถานที่บุคลากรและเครื่องมือเครื่องใช้จะช่วยส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์ของบุคลากรภายในองค์การ จากการศึกษาของวิภาศิริ นราพงษ์ (2542) พบว่าการสนับสนุนจากหน่วยงานในด้านสถานที่บุคลากรและเวลาที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์พยาบาล ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางกายภาพน่าจะมีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร จากการศึกษาของ Klein, Conn, and Sorra(2001) พบว่าปัจจัยที่ทำให้การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในองค์การประสบความสำเร็จได้แก่ การสนับสนุนด้านการบริหารจัดการโดยการมีนโยบายของหน่วยงานในด้านการใช้คอมพิวเตอร์ ดังนั้นสภาพแวดล้อมด้านการบริหารที่หน่วยงานจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน Chickering (1974 อ้างใน สวัสดิ์รัตน์ พลอินทร์, 2542) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลมากในการถ่ายทอดค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบเห็น ดังนั้นสภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงานน่าจะมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

จากแนวคิดและผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

2. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

3. สภาพแวดล้อมภายในองค์การ ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและสภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

4. ปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์การสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. **ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน** หมายถึง การประเมินตนเองของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยการใช้คอมพิวเตอร์ ในการจัดเก็บ แบ่งกลุ่ม จัดระเบียบ เคลื่อนย้าย นำเสนอและใช้ข้อมูล เพื่อการแสวงหาความรู้และเพื่อประโยชน์ในการบริหารงาน ซึ่งสามารถวัดได้จากแบบสอบถาม ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน โดยดัดแปลงแนวคิดการบริหาร ของ Black, and Porter (2000) และแนวคิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ Hunter (2001) ซึ่งประกอบด้วย

1.1 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเพื่อการวางแผน (Planning) หมายถึง การประเมินตนเองของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับจัดเก็บ แบ่งกลุ่ม จัดระเบียบ เคลื่อนย้าย สืบค้น นำเสนอและใช้ข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการคาดการณ์ล่วงหน้า การตัดสินใจเกี่ยวกับการทำงานของตนเองและผู้ใต้บังคับบัญชา การกำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว การปรับปรุงแผนงานของหอผู้ป่วย การวางแผนการพัฒนาบุคลากร การวางแผนสร้างขวัญและกำลังใจ การกำหนดโครงการและวางแผนกิจกรรมของหอผู้ป่วย การจัดอัตรากำลัง การวางแผนการใช้งบประมาณ การวางแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ การวางแผนการทำวิจัย การวางแผนการประเมินผลการปฏิบัติงาน

1.2 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเพื่อการจัดระบบงาน (Organizing) หมายถึง การประเมินตนเองของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับหัวหน้าหอผู้ป่วยจัดเก็บ แบ่งกลุ่ม จัดระเบียบ เคลื่อนย้าย สืบค้น นำเสนอและใช้ข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อจัดโครงสร้างภายในหอผู้ป่วย จัดสรรบุคลากรและทรัพยากร การวิเคราะห์สถานการณ์ การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้าง การจัดแผนผังสายการบังคับบัญชา การจัดกลุ่มของงาน การสร้างแบบพรรณนางาน การสร้างระเบียบวิธีการทำงาน การจัดอัตรากำลัง การดำรงรักษาบุคลากร การควบคุมอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้

การจัดทำรายงาน การทำสถิติเพื่อการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า การจัดระบบข้อมูลผู้ป่วย

1.3 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน เพื่อการนำงาน (Leading) หมายถึง การประเมินตนเองของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับหัวหน้าหอผู้ป่วยจัดเก็บรวบรวม สืบค้น วิเคราะห์ ถ่ายทอด นำเสนอ ติดต่อสื่อสารและใช้ข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการชี้แนะและประสานงาน การสั่งการ การชี้แนะการปฏิบัติงาน การติดต่อประสานงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การพิจารณาความดีความชอบ การแก้ไขปัญหาและจัดการกับความขัดแย้ง การเจรจาต่อรอง

1.4 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเพื่อติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluating) หมายถึง การประเมินตนเองของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับการรวบรวม จัดเก็บ เคลื่อนย้าย สืบค้น วิเคราะห์ แบ่งกลุ่ม จัดระเบียบ นำเสนอและใช้ข้อมูลโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการวางข้อกำหนดหรือข้อบังคับให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา การวางมาตรฐานการประเมินผลการปฏิบัติงาน การติดตามการปฏิบัติงานตามเวลาที่เป็นจริง การประเมินผลงานภายหลังการปฏิบัติงานและการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำไปสู่กระบวนการวางแผน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การติดตามการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาและตนเอง การติดตามคุณภาพการทำงาน การตรวจสอบและควบคุมการใช้วัสดุอุปกรณ์ การติดตามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ การควบคุมการปฏิบัติงานและความประพฤติของผู้ใต้บังคับบัญชา

2. **ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์** หมายถึง การประเมินตนเองของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับความสามารถตามการรับรู้ของตนเองในการใช้คอมพิวเตอร์เกี่ยวกับ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น (การใช้เครื่องพิมพ์ จัดเก็บ คัดลอก แก้ไขและจัดทำไฟล์ การบำรุงรักษาคอมพิวเตอร์) ความสามารถในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป (โปรแกรมประมวลผลคำ โปรแกรมฐานข้อมูล การใช้แผ่นตารางทำการ การใช้โปรแกรมการนำเสนอข้อมูล) ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สื่อสารและสืบค้นข้อมูล (การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์และการใช้อินเทอร์เน็ต) โดยใช้แนวคิดความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับพยาบาลของ Stagers, Gassert, and Curran (2001)

3. **สภาพแวดล้อมภายในองค์กร** หมายถึง การรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่ในหน่วยงานหรือในโรงพยาบาล พฤติกรรม เหตุการณ์ สถานที่หรือลักษณะใด ๆ ที่สามารถสังเกตหรือรับรู้ได้ว่าสิ่งนั้นเอื้ออำนวยต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการ

บริหารงาน ซึ่งประยุกต์จากแนวคิดของ Astin (1993) มาใช้ในการวัดสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่เป็นวัตถุประสงค์ได้ช่วยให้เกิดการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านงบประมาณ การสนับสนุนด้านสถานที่ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ และการสนับสนุนด้านบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์

3.2 สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร หมายถึง การรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับนโยบายและการบริหารจัดการของโรงพยาบาลสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานและทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน

3.3 สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน หมายถึง การรับรู้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับบุคคล หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน ทำให้เกิดการสนับสนุนในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานประกอบด้วยสัมพันธภาพภายในหน่วยงานที่มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ได้ในหน่วยงาน การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรที่อยู่ในหน่วยงานและการสอนการใช้คอมพิวเตอร์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการภายในหน่วยงาน

4. **ปัจจัยส่วนบุคคล** หมายถึง คุณสมบัติที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

1.1 อายุ หมายถึง อายุของหัวหน้าหอผู้ป่วยนับหน่วยจำนวนเต็มเป็นปีของระยะเวลา นับตั้งแต่ปีที่หัวหน้าหอผู้ป่วยเกิดจนถึงวันที่หัวหน้าหอผู้ป่วยตอบแบบสอบถามของผู้วิจัย และถ้าเศษเดือนเกิน 6 เดือนจะนับเป็นจำนวนเต็ม 1 ปี

1.2 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดในปัจจุบันของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ อนุปริญญา ปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก

1.3 รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน หมายถึง ผลรวมรายได้ของหัวหน้าหอผู้ป่วยนับเป็นบาทต่อเดือน จาก เงินเดือน ค่าล่วงเวลา ค่าวิชาชีพ ค่าเวรตรวจการ และรายได้ของสามีหรือภรรยาในกรณีที่มีสมรสแล้ว รวมถึงรายได้จากการประกอบกิจการหรือธุรกิจส่วนตัวในกรณีที่มี

1.4 ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ หมายถึง ระยะเวลาที่หน่วยจำนวนเต็มเป็นปีของระยะเวลานับตั้งแต่หัวหน้าหอผู้ป่วยเริ่มใช้คอมพิวเตอร์จนถึงวันที่หัวหน้าหอผู้ป่วยตอบแบบสอบถาม

1.5 การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์หมายถึงการที่หัวหน้าหอผู้ป่วยเคยมีประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์โดยการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์อย่างเป็นทางการ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารองค์การสุขภาพในการปรับปรุงนโยบายการบริหารและส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้บริหารการพยาบาล และผู้ปฏิบัติงานอื่น ๆ ภายในองค์การ
2. เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาตนเองของผู้บริหารการพยาบาลเพื่อปรับปรุงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มพูนความรู้และประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภายในองค์การ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์การ หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร และตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยดังนี้

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร

1. ความหมายของการบริหาร

การบริหารเป็นการจัดการให้เกิดความร่วมมือร่วมใจร่วมความคิดของบุคคลในหน่วยงานโดยอาศัยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับงานและบุคคลเป็นสำคัญ ต้องอาศัยทฤษฎีการบริหารเป็นหลัก โดยมีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความสำเร็จในงาน ผู้บริหารจึงต้องมีความสามารถทั้งในเชิงศาสตร์และเชิงศิลป์ในการนำคนและนางาน (ฟาริดา อิบราฮิม, 2542) มีผู้ให้ความหมายของการบริหารไว้ดังนี้

ทักษิณา สนวนานนท์ (2530: 188) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำเพื่อให้บรรลุผลตามความต้องการ โดยในสมัยแรกการบริหารในหน่วยงานจะเน้นหนักใน 4 ประการคือ คน เงิน เครื่องจักร และวัสดุ แต่ในปัจจุบันได้มีการยอมรับว่าสิ่งสำคัญอีกสิ่งหนึ่งที่จะขาดไม่ได้คือ สารสนเทศ (Information) ซึ่งการบริหารเป็นศาสตร์และศิลป์ หมายถึง วิชาที่ต้องอาศัยความรู้เกณฑ์และทฤษฎีต่าง ๆ และอาศัยเทคนิคที่จะทำให้เกิดผลดีที่สุด ตลอดจนยึดประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการได้อย่างดีเยี่ยม

สมยศ นาวิการ (2538: 18) ให้ความหมายของการบริหารว่า คือ กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการและการควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกขององค์การ และใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จในเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม (2539: 27) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำทรัพยากรการบริหาร (คน เงิน วัสดุ) มาประกอบการตามกระบวนการบริหารงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุลักษณ์ มีชูทรัพย์ (2539) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานให้บรรลุเป้าหมายร่วมกับบุคคลอื่น เป็นการนำทรัพยากรการบริหารมาประกอบการตามกระบวนการบริหารเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธงชัย สันติวงษ์ (2540 อ้างใน รัชดา ตันติสารศาสน์, 2544: 58) ให้ความหมายของการบริหารว่า เป็นภารกิจของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือหลายคนซึ่งเรียกว่า ผู้บริหาร เข้ามาทำหน้าที่ประสานให้การทำงานของบุคคลที่ต่างฝ่ายต่างทำ และไม่อาจประสบผลสำเร็จจากการแยกกันทำ ให้สามารถบรรลุสำเร็จได้ด้วยดี

ธรมวล นันทศุภวัฒน์ (2542: 6) ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า เป็นการทำงานโดยอาศัยบุคคลหรือกลุ่มดำเนินงานให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ ดังนั้นการบริหารจะเน้นที่ผู้บริหารต้องทำให้เป้าหมายขององค์การบรรลุผลสำเร็จ

พาริดา อิบราฮิม (2542: 4) กล่าวว่า การบริหารเป็นกระบวนการซึ่งเกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานโดยที่ผู้บริหารจะมีการริเริ่ม ชี้แนะ รักษาไว้ และปฏิบัติเพื่อเป้าหมายของหน่วยงาน ทั้งนี้ต้องอาศัยการจัดระบบการประสานงานและการร่วมมือกันของบุคคล การบริหารเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอและมีกำหนดเวลา มีการจัดการเพื่อชี้แนวทางควบคุมสภาพการณ์ต่าง ๆ ในหน่วยงาน

รัชดา ตันติสารศาสน์ (2544: 57) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ผู้บริหารมีการดำเนินการโดยใช้ทรัพยากรได้อย่างเหมาะสมเพื่อให้งานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ

Guruge (อ้างใน กิติมา ปรีดีดีลิก, 2532) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยตัดสินใจในการวางแผนประกอบกับการใช้ข้อมูลต่าง ๆ มาควบคุมการปฏิบัติงานเพื่อความก้าวหน้าของงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้และผู้บริหารต้องมีเทคนิคในการบริหาร

Wise(1995) กล่าวว่าการบริหาร เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการจ้ดองค์การการจูงใจ และการควบคุมทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อให้ไปสู่ผลลัพธ์ที่วางไว้

Hilgert, and Leonard (1995: 34) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยการแนะนำและจูงใจบุคคลให้เกิดความพยายามในการไปสู่ เป้าหมายที่วางไว้

Fayol (อ้างใน Swansburg, 1996) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง การคาดการณ์และ วางแผน การจ้ดองค์การ การสั่งงาน การประสานงานและการควบคุม เพื่อคาดการณ์ไปข้างหน้าถึงอนาคตและการจัดเตรียมการเพื่อพิจารณาถึงอนาคตและวางแผนการทำกิจกรรม

Huber (1996: 81) ให้ความหมายของการบริหารว่า หมายถึงการประสานงานและการบูรณาการทรัพยากรต่าง ๆ มาใช้ ภายใต้การวางแผน (planning) การจัดระบบงาน (organizing) การประสานงาน (coordinating) การอำนวยการ (directing) และการควบคุม (controlling) หรืออาจหมายถึงกระบวนการวางแผนงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การโดยอาศัยทักษะและทรัพยากรที่มีอยู่

Black, and Porter (2000: 19) กล่าวว่า การบริหารหมายถึง กระบวนการในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ได้แก่ คน เงิน วัสดุุดิบ และสารสนเทศ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ขององค์การ

โดยสรุปการบริหารหมายถึง การนำข้อมูลและทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งหมดมาใช้ในการทำงาน เพื่อให้สามารถดำเนินงานโดยบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้สำเร็จ โดยอาศัยกระบวนการในการบริหารงาน

หน้าที่ของผู้บริหาร

ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการนำความสำเร็จมาสู่องค์การ เป็นบุคคลที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารงานภายใต้ทฤษฎีการบริหารเพื่อให้สามารถนำทรัพยากรที่มีอยู่ภายในองค์การมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมีหน้าที่ในการบริหารงานหลายประการ มีผู้แบ่งหน้าที่ของผู้บริหารไว้ดังนี้

ทักษิณา สอนานนท์ (2530: 188-190) กล่าวว่า หน้าที่ในการบริหารงานแบ่งเป็น 7 ประการคือ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การจัดบุคลากร (staffing) การอำนวยการและการควบคุม (directing) การประสานงาน (coordinating) การรายงาน (reporting) และการจัดงบประมาณ (budgeting)

สมยศ นาวิการ (2538: 24-25) กล่าวว่า การบริหารงานประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การสั่งการ (directing) และการควบคุม (controlling)

พาริดา อิบราฮิม (2542: 6-7) กล่าวว่า หน้าที่การบริหารคือ การวางแผน การตัดสินใจ การจัดการ การจัดคนให้มีความทำงาน การแนะนำงาน และการควบคุมงาน

Fayol (1841– 1925 อ้างใน Black, and Porter, 2000: 44) ได้แบ่งหน้าที่การบริหารงานออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การบังคับบัญชา (command) การประสานงาน (coordinating) และการควบคุม (controlling) ซึ่งต่อมาการสั่งงานได้เปลี่ยนเป็นการนำ (leading) แทน

Murray, and Dicroce (1992: 115) แบ่งหน้าที่การบริหารออกเป็น 6 ด้านเหมือนกับ Fayol แต่เปลี่ยนจากการบังคับบัญชา(command) เป็นการอำนวยการ (directing) และเพิ่มด้าน การจัดบุคลากร (staffing) อีก 1 ด้าน

Hilgert, and Leonard (1995: 35-37) ได้แบ่งหน้าที่การบริหารออกเป็น 5 ด้านเหมือนกับ Murray, and Dicroce (1992) แต่ได้ตัดการประสานงาน (coordinating) ออก และเปลี่ยนจากการอำนวยการ (directing) เป็นการนำ (leading)

Schermerhorn (1999: 12) และ Robbins (2000: 39) แบ่งหน้าที่ของผู้บริหารออกเป็น 4 ด้าน คือ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การนำ (leading) และการควบคุม (controlling)

Black, and Porter (2000: 21) แบ่งหน้าที่ของผู้บริหารไว้ว่ามีหน้าที่หลัก 4 ด้าน คือ การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การนำ (leading) และการติดตามและประเมินผล (monitoring and evaluating)

โดยสรุปหน้าที่ของผู้บริหารมีหน้าที่ในหลาย ๆ ด้าน โดยหน้าที่หลักสำหรับผู้บริหาร ได้แก่ หน้าที่ในการวางแผนงาน การจัดระบบงาน การนำงาน และการติดตามและประเมินผลการทำงานของบุคลากรภายใต้ความรับผิดชอบซึ่งทั้งหมดเป็นด้านที่เกี่ยวกับคน เงิน วัสดุ และข้อมูลที่มีอยู่ภายในองค์กรเพื่อให้สามารถดำเนินงานไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2. การบริหารการพยาบาล

ผู้บริหารการพยาบาลเป็นบุคคลที่สำคัญในการนำองค์การพยาบาลไปสู่ความสำเร็จและนำองค์การไปสู่ความก้าวหน้า ซึ่งผู้บริหารการพยาบาลจำเป็นต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานภายใต้ทฤษฎีการบริหาร ทั้งนี้การบริหารการพยาบาลเป็นการผสมผสานความรู้ทั้งด้านการบริหารและการพยาบาลเข้าไว้ด้วยกัน เนื่องจากผู้บริหารการพยาบาลนอกจากจะต้องมีความรู้ในด้านการพยาบาลแล้วยังต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ในด้านการบริหารอีกด้วย จึงจะสามารถนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้ด้วยดี

สุลักษณ์ มีชูทรัพย์ (2539: 5-6) กล่าวว่า การบริหารการพยาบาลหมายถึง การนำเอาศิลปะและวิชาการมาใช้ในการปฏิบัติงานร่วมกับผู้อื่น โดยอาศัยทรัพยากรที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยให้เกิดผลดีหรือเป็นกิจกรรมร่วมของบุคลากรทางการพยาบาลและบุคลากรอื่น ๆ หลายประเภทหลายระดับ เพื่อให้บริการที่ดีแก่ผู้ป่วยและประชาชนทั่วไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

Marquis, and Huston (1994 อ้างใน Marquis, and Huston, 1996: 9) กล่าวว่า ผู้บริหารการพยาบาลใช้เวลาส่วนหนึ่งในการจัดทำงบประมาณ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผน (planning) การประชุมกับบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ เพื่อการวางระบบการดูแลผู้ป่วย ซึ่งเป็นการจัดระบบงาน (organizing) จัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานในแต่ละเวร เป็นการบริหารด้านบุคลากร (staffing) ประชุมร่วมกับพยาบาลและแพทย์ในการแก้ไขปัญหาและจัดการกับความขัดแย้ง เป็นการอำนวยการ (directing) และการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นหน้าที่ของการควบคุม (controlling)

Huber (1996:81) ให้ความหมายของการบริหารการพยาบาลว่า หมายถึง การประสานงานและการบูรณาการทรัพยากรทางการพยาบาลมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหาร เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการให้การดูแลและให้บริการพยาบาลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์

โดยสรุป การบริหารการพยาบาล หมายถึง การนำกระบวนการทางการบริหารมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานพยาบาล โดยอาศัยทรัพยากรที่มีอยู่ ได้แก่ คน เงิน เครื่องมือ วัสดุและ สารสนเทศ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จในการบริการพยาบาล

3. บทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้บริหารระดับต้น (first – line manager) เป็นบุคคลที่ทำให้นโยบายระบบการปฏิบัติงานและเป้าหมายขององค์การพยาบาลเป็นรูปธรรม โดยเป็นผู้ประสานเชื่อมโยงแนวความคิดและการปฏิบัติของบุคลากรหลายฝ่ายเข้าด้วยกัน หัวหน้าหอผู้ป่วยจึงเป็นบุคคลที่สำคัญต่อความก้าวหน้าหรือความล้มเหลวของงานบริการสุขภาพ (ยุพดี โสทธิพันธ์, 2537 อ้างใน รัชดา ตันติสารศาสน์, 2544: 57) กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2539: 31) กล่าวว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องเป็นผู้ประกอบด้วยทักษะ และความรู้ด้านการบริหารและการพยาบาล ซึ่งงานด้านบริหารจะรวมไปถึงงานธุรการและงานเคหะบริการ นอกจากนี้ หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องเป็นผู้รับนโยบายวัตถุประสงค์แนวความคิดและระเบียบในการปฏิบัติงานจากผู้บริหารโรงพยาบาลและหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และเป็นผู้ดำเนินการและมอบหมายงานให้แก่บุคลากรภายในหอผู้ป่วยที่รับผิดชอบให้ปฏิบัติตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่รับมา โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพของบริการพยาบาลผู้ป่วยเป็นหลัก จะเห็นได้ว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้ที่ต้องรับผิดชอบทั้งด้านบริการรักษาพยาบาล การบริหารงานบุคคล และการบริหารในหน่วยงานตามนโยบายของกลุ่มงานการพยาบาลและโรงพยาบาล หน้าที่ความรับผิดชอบเหล่านี้หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องพยายามใช้ประโยชน์จากตนเอง ผู้ใต้บังคับบัญชา และระบบงานในการปฏิบัติงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากหน้าที่ด้านการพยาบาลผู้ป่วยแล้ว หัวหน้าหอผู้ป่วยยังมีหน้าที่ในด้านการให้บริการการศึกษาแก่เจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลและนักศึกษาพยาบาล อีกทั้งยังเป็นผู้ที่จัดสรรสิ่งแวดล้อมในหอผู้ป่วย

Sullivan, and Decker (1997: 78) กล่าวว่า ผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น จะต้องรับผิดชอบตรวจการณ์ การทำงานของบุคลากรที่ไม่ใช่ระดับบริหาร และตรวจการณ์เกี่ยวกับการทำงานภายในหอผู้ป่วย เป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติการพยาบาล การให้บริการผู้ป่วย การบริหารทรัพยากรบุคคล การจัดสรรงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากรอื่น ๆ ภายในหอผู้ป่วย เช่น การพัฒนาบุคลากร การตรวจตราให้บุคลากรปฏิบัติงานภายใต้มาตรฐานวิชาชีพ เช่น การให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุนแก่ทีมสหวิชาชีพในการให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วย และการมีส่วนร่วมในการวางแผนกลยุทธ์ ซึ่งผู้บริหารการพยาบาลจะต้องรับผิดชอบในหน่วยงานของตนเองตลอด 24 ชั่วโมง

รัชดา ตันติสารศาสน์ (2544: 60) กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ประกอบด้วย

1. การวางแผน (planning)

1.1 ด้านบุคลากร หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องมีการศึกษา วิเคราะห์ ทบทวนลักษณะงาน ความยากง่ายของงาน กิจกรรมการพยาบาลที่ต้องปฏิบัติ การจัดอัตรากำลังต้องสอดคล้องกับงาน มีการปรับเปลี่ยนวิธีการจัดอัตรากำลังตามความเหมาะสม คำนึงถึงความจำเป็นเป็นหลัก มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มศักยภาพการทำงานและการนำผลที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การเสริมขวัญ กำลังใจให้บุคลากรพยาบาลเป็นสิ่งจำเป็นต้องกำหนดไว้ในแผนการวางแผนบุคลากรโดยคำนึงถึงการให้บริการพยาบาลที่มีคุณภาพ

1.2 ด้านวัสดุอุปกรณ์ หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องมีการคาดการณ์ความต้องการใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยการจัดหาควบคุม บำรุงรักษาและจำหน่ายวัสดุอุปกรณ์ เน้นการประหยัด การใช้ต้องคำนึงถึงความจำเป็นเป็นหลัก ป้องกันการรั่วไหล คำนึงถึงการบำรุงรักษาและจัดเก็บอย่างเป็นระบบ

1.3 ด้านงบประมาณ มีการวางแผนการใช้งบประมาณโดยคำนึงถึงการบริการพยาบาลที่มีคุณภาพประหยัด ความต้องการของหน่วยงานและความจำเป็นเป็นหลัก มีมาตรฐานลดค่าใช้จ่าย ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า

1.4 ด้านการปฏิบัติ หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้ควบคุมการปฏิบัติตามแผน มีการควบคุมคุณภาพการพยาบาล ถ้าเกิดปัญหาต้องหาสาเหตุปัญหาว่าเกิดจากสิ่งใด ถ้าเป็นปัญหาเกี่ยวกับระบบ ต้องปรับปรุงการสื่อสาร ปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กร ถ้าเป็นปัญหาด้านความรู้ทักษะ ต้องจัดโครงการพัฒนาบุคลากร เพิ่มพูนความรู้ ทักษะ คุงาน เข้าร่วมประชุมทางวิชาการ อบรมทั้งระยะสั้น ระยะยาว ศึกษาต่อ ให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน

2. การจัดองค์การหรือการจัดระบบงาน (Organizing)

หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องวิเคราะห์ สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอก เพื่อประเมินจุดอ่อนจุดแข็ง ค้นหาจุดอ่อนเพื่อการแก้ไข จุดแข็ง เพื่อเสริมให้แข็งแกร่งขึ้น ปรับเปลี่ยนสายการบังคับบัญชาให้สั้นกระชับ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ทบทวนภาระการพยาบาลใหม่ ลดงานที่ไม่ใช่งานพยาบาล ปรับเปลี่ยนงานใหม่ การมอบหมายงานระบบดูแลผู้ป่วย นำระบบพยาบาลเจ้าของไข้มาใช้ เพื่อพัฒนาคุณภาพการบริการพยาบาล ใช้การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ผลงานออกมามีคุณภาพเนื่องจากการกระจายอำนาจ มีการมอบหมายงานและอำนาจหน้าที่แก่ผู้ปฏิบัติงานตามความเหมาะสมเพื่อการเสริมพลัง (empowerment) ให้แก่ผู้ปฏิบัติ จัดระบบด้านวัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ หัวหน้าหอผู้ป่วยมีหน้าที่รับผิดชอบจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นด้านการรักษาให้เหมาะสมกับ ลักษณะงาน โดยให้มีปริมาณเพียงพอ อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ทันที ให้มีระบบเก็บรักษา ทำบัญชี

สำรวจและควบคุมอย่างประหยัด จัดระบบการซ่อมบำรุงและจำหน่ายพัสดุออกจากหน่วยงาน การจัดระบบงบประมาณ หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องจัดทำบัญชีงบประมาณประเภทต่าง ๆ เป็นลายลักษณ์อักษร

3. การอำนวยการ (Directing) หัวหน้าหอผู้ป่วยจะต้องใช้วิธีการสั่งงานผสมผสานกันแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เปลี่ยนจากผู้สั่งการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะแนวทางการพัฒนา มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง และมีบทบาทเพิ่มขึ้นในการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในงาน เช่นการนำเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ในการรวบรวมปัญหาผู้ป่วย และข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรทางการแพทย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งนำมาช่วยในการรวบรวมข้อมูลอย่างมีระบบ แม่นยำและรวดเร็วในการเรียกใช้ประกอบการวางแผนและตัดสินใจในการให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยเข้ามาใช้แทนแรงงานคน ใช้ในการสั่งงานพยาบาลการประสานงานที่ดีตั้งแต่ระดับสูงถึงระดับต่ำ วิเคราะห์ปัญหาการประสานงานและหาวิธีการที่ดีกว่าเดิมมาใช้ในการแก้ปัญหาการประสานงานเพื่อลดความผิดพลาด ขจัดความขัดแย้ง ภายหลังการสั่งงานให้เกิดการปฏิบัติหัวหน้าหอผู้ป่วยต้องรับผิดชอบในการนิเทศ เพื่อติดตามดูแลผลการปฏิบัติงานที่ได้มอบหมายไปแล้วว่าได้ปฏิบัติอย่างถูกต้องเพียงใด บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาการทำงานอย่างไร วิชาชีพพยาบาลนั้นต้องปฏิบัติงานกับผู้ที่เจ็บป่วยหรือผู้ที่ต้องอยู่สภาพที่ใกล้ตาย มีสภาพการทำงานที่ ซ้ำ ๆ อยู่กับความเจ็บป่วย หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องใช้ภาวะผู้นำในการสร้างศรัทธา จูงใจ ทำให้ผู้ปฏิบัติตามเกิดพลังความศรัทธา เกิดความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงาน เกิดความพอใจในงาน

4. การควบคุมงาน (controlling) หัวหน้าหอผู้ป่วยต้องกำกับดูแล ตรวจสอบ ติดตามงาน ค้นหาอุปสรรค ข้อขัดข้อง เพื่อช่วยให้การบริการพยาบาลสามารถดำเนินไปตามแผนและบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยมีการกำหนดมาตรฐานเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐาน จัดทำคู่มือมากมายพร้อมทั้งวิเคราะห์ประเมินคู่มือต่าง ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการดูแลความต้องการ ตามวัยและตามความเจ็บป่วย ตรวจสอบถี่ถ้วน มุ่งให้เกิดการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ไขที่ถูกต้อง เน้นการควบคุมตนเอง ควบคุมคุณภาพการพยาบาล ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ

ลักษณะงานของผู้บริหารการพยาบาลที่ต้องปฏิบัติมี 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. การบริหารเพื่อการบริการพยาบาล เป็นการจัดการด้านการบริการพยาบาลแก่สังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการบริการ เช่น การใช้กระบวนการพยาบาลในการประเมินปัญหาและความต้องการ วินิจฉัยปัญหา วางแผนการพยาบาล วางแนวปฏิบัติการพยาบาล ให้การสอนสุขศึกษา การให้ยาและการรักษาตามแผนการรักษา การมอบหมายงาน การตรวจเยี่ยม และร่วมอภิปรายในทีมการพยาบาลและทีมสุขภาพ การจัดระบบบันทึกทางการพยาบาลตลอดจนประเมินผลการพยาบาล การพัฒนามาตรฐานการพยาบาลและปฏิบัติการพยาบาลด้วยมาตรฐานซึ่งเป็นที่ยอมรับในกลุ่มพยาบาล เป็นต้น

2. การบริหารเพื่อการดำเนินการ เป็นการจัดการเพื่อเอื้ออำนวยให้การปฏิบัติการพยาบาลมีความคล่องตัวเพื่อนำไปสู่การบริการที่มีคุณภาพ ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับการจัดงบประมาณ การควบคุมการใช้จ่าย การจัดอัตรากำลัง การจัดของใช้ การจัดเวรปฏิบัติงาน การสื่อสารในหน่วยงาน การวางแผนงาน การประเมินผล การปฏิบัติการพยาบาล การจัดให้มีการประชุม การควบคุมคุณภาพการพยาบาล เป็นต้น

3. การบริหารบุคคล เป็นการจัดการด้านการปกครองคนเพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน ให้เกิดความพึงพอใจในงาน ให้การปรึกษา จัดสิ่งเอื้ออำนวย ตรวจเยี่ยม อภิปราย จัดการอบรม การศึกษาต่อเนื่องเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ เป็นต้น

The American Organization of Nurse Executive (1992 อ้างใน Sullivan, and Decker, 1992: 76-77) ได้แบ่งบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารการพยาบาล ไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. ผู้บริหารการพยาบาลเป็นผู้รับผิดชอบในการปฏิบัติการพยาบาล และให้การบริการผู้ป่วยในหน่วยหรือพื้นที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวได้แก่ การวางแผนและปฏิบัติตามกลยุทธ์และโครงการที่วางไว้ภายใต้นโยบาย เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพและกฎข้อบังคับ รับผิดชอบในด้านการบำรุงรักษาและดูแลความปลอดภัยของสภาพแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้มีการสอนและการรักษาไว้ซึ่งสุขภาพที่ดีที่รับผิดชอบต่อการประเมินผู้ป่วยและครอบครัวให้มีคุณภาพการดูแลและการบริการที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการวิจัยและนำการวิจัยมาใช้ในหน่วยงานและการบริหาร

2. ผู้บริหารการพยาบาลเป็นผู้ที่จัดการบริหารบุคลากร งบประมาณ และทรัพยากรอื่น ๆ ที่จำเป็นที่ต้องจัดการทางการปฏิบัติการพยาบาลและการดูแลผู้ป่วย โดยจะต้องตระหนักถึงค่าใช้จ่ายในการให้บริการ การแก้ไขปัญหาที่ยุ่งยาก จะต้องรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ คน สิ่งของ อุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ พัฒนาทักษะในการให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วย จัดเตรียม ติดตามและบำรุงรักษางบประมาณให้คงอยู่ภายใต้นโยบายและเศรษฐกิจและต้องสื่อสารให้แก่บุคลากรภายใน

หน่วยงานทราบถึงนโยบายการใช้ทรัพยากรดังกล่าวด้วย นอกจากนี้จะต้องเป็นพี่เลี้ยงให้แก่บุคลากรตามความเหมาะสม

3. ผู้บริหารการพยาบาลเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการอำนวยความสะดวกแก่บุคลากรในหน่วยงาน โดยการบำรุงรักษาไว้ซึ่งทักษะการปฏิบัติการพยาบาล มอบบทบาทและความรับผิดชอบในการทำงานรักษาและส่งเสริมทักษะให้พัฒนาขึ้น และจะต้องเป็นผู้สนับสนุนการพยาบาลรวมทั้งสนับสนุนการศึกษาพยาบาล

4. ผู้บริหารการพยาบาลเป็นผู้ที่รับผิดชอบในการสนับสนุนด้านวิชาชีพ กฎระเบียบข้อบังคับและมาตรฐานวิชาชีพ โดยการจัดให้มีการปฏิบัติการพยาบาลและการดูแลผู้ป่วยที่ดีเลิศ ภายใต้มาตรฐานการพยาบาล จะต้องสามารถสื่อสารมาตรฐานการพยาบาลให้แก่บุคลากรในหน่วยงานให้ดำเนินการไปในแนวทางเดียวกัน

5. ผู้บริหารการพยาบาลเป็นผู้ที่รับผิดชอบการวางแผนกลยุทธ์ภายในหน่วยงาน พื้นที่ แผนกและองค์การ โดยต้องเป็นผู้สื่อสารระหว่างบุคลากรภายในหน่วยงานกับผู้บริหารทางการพยาบาล รับผิดชอบในการพัฒนาและการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ทั้งของภายในหน่วยงานและองค์การ และต้องอำนวยความสะดวกให้แก่บุคลากรภายในหน่วยงานเพื่อให้ปฏิบัติตามแผน

6. ผู้บริหารการพยาบาลเป็นผู้ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประสานงานและร่วมมือระหว่างสหวิชาชีพ / แผนก เพื่อให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการพยาบาลมีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาสัมพันธภาพระหว่างสหวิชาชีพภายใต้การเคารพนับถือสิทธิมนุษยชน เพื่อให้การรักษาพยาบาลโดยเน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง

Duffield (1994: 63-67) ศึกษาบทบาทหน้าที่ของหัวหน้าหอผู้ป่วย พบว่าองค์ประกอบของทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารระดับต้น มี 3 ประการ ได้แก่

1. ทักษะด้านเทคนิค (Technical skills) ได้แก่ มาตรฐานการปฏิบัติงาน ระบบการให้บริการ สุขภาพ การวางแผนการดูแล ทักษะทางคลินิก เทคโนโลยีสมัยใหม่ ระบบสารสนเทศ
2. ทักษะด้านบุคคล (Human skills) ได้แก่ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ กลยุทธ์การบริหารงานบุคคล กลยุทธ์การเลือกสรรบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การสร้างทีมงาน
3. ทักษะด้านความคิด (Conceptual skills) ได้แก่ การเลือกใช้ทฤษฎีทางการพยาบาล การบริหาร การวางแผนกลยุทธ์ กระบวนการบริหารคุณภาพ

Chase (1994 อ้างใน ชลิกกร บุญประเสริฐ, 2544) ได้ศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารและสรุปทักษะการบริหารทางการพยาบาลที่จำเป็นเพิ่มขึ้นอีก 2 ด้าน ได้แก่

4. ทักษะภาวะผู้นำ (Leadership skills) ได้แก่ การตัดสินใจ อำนาจและการมอบอำนาจ การสั่งงาน การบริหารการเปลี่ยนแปลง การจัดการกับความขัดแย้ง การเจรจาต่อรอง
5. ทักษะการบริหารจัดการด้านการเงิน (Financial skills) ได้แก่ การวิเคราะห์ต้นทุนต่อหน่วย การวัดผลผลิตการบริการ การคาดคะเนการใช้งบประมาณ การจัดหาทรัพยากรด้านการเงิน

3.1 บทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วย

หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้บริหารการพยาบาลระดับต้น มีบทบาทหน้าที่ทั้งในด้านการบริหารและการบริการแก่ผู้รับบริการ ผู้ร่วมงานและผู้ได้บังคับบัญชา เป็นผู้ที่ต้องใช้ความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน เนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้ที่ต้องติดต่อประสานงานและพบปะกับบุคคลจำนวนมากในทุกกระดับ ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทตนเองในหลายบทบาทในการปฏิบัติงาน

กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข (2539: 32) ได้กำหนดบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยว่ามีดังนี้

1. เป็นผู้บริหารการพยาบาลในระดับต้น คือ อยู่ระหว่างผู้วางนโยบายด้านการบริหารการพยาบาลทั้งหมด คือ กลุ่มงานการพยาบาลและผู้ปฏิบัติงานพยาบาล (staff nurse) และเจ้าหน้าที่พยาบาลระดับอื่น ๆ และเป็นผู้อำนวยการให้การรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยเป็นไปด้วยดี ตามแผนการรักษาของแพทย์
2. เป็นส่วนหนึ่งหรือสมาชิกคนหนึ่งของทีมสุขภาพ (health team) ดังนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยจึงต้องค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางด้านการแพทย์ และสามารถที่จะร่วมอภิปรายและให้ข้อคิดต่อทีมสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. เป็นผู้ประสานงานที่ดีในการให้การรักษายาหอผู้ป่วย การจะทำหน้าที่นี้ได้ดีหัวหน้าจะต้องเป็นผู้บริหารที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
4. เป็นผู้อำนวยการที่จะให้ผู้ป่วยได้รับบริการและสวัสดิภาพที่ดี
5. เป็นที่ปรึกษาของเจ้าหน้าที่ทุกระดับ ดังนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยต้องให้ความเป็นกันเองพอสมควรแก่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน การปรึกษาหารือจึงจะเกิดขึ้นได้
6. เป็นผู้นิเทศและเป็นครูแก่ผู้ปฏิบัติงานและนักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาล โดยเฉพาะในหอผู้ป่วยที่ไม่มีครูประจำหอผู้ป่วยหัวหน้าจะต้องรับผิดชอบในด้านการสอนมากขึ้น

7. เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ ในด้านปฏิบัติการทางคลินิกในสาขาที่ตนปฏิบัติงานอยู่เพื่อให้เกิด ศรัทธาแก่ผู้ปฏิบัติงาน เข้าใจถึงปัญหาทางปฏิบัติการพยาบาลได้ถูกต้องและเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ ปฏิบัติการพยาบาล

8. เป็นผู้สังเกตการณ์ที่ดี

กฤษยา ตันติผลาชีวะ (2539: 35) ได้รวบรวมบทบาทของหัวหน้าหอผู้ป่วยไว้ว่า ประกอบด้วย 7 บทบาท คือ

1. เป็นผู้บริหาร โดยกำหนดนโยบายการพยาบาลกับหอผู้ป่วย เป็นผู้วางแผนปฏิบัติงานที่จะทำ ให้งานดำเนินไปสู่ความสำเร็จ รวมทั้งต้องเป็นผู้นำในการปฏิบัติการพยาบาล ให้คำปรึกษาและวินิจฉัย สั่งการ

2. เป็นผู้จัดการพยาบาล โดยเป็นผู้อำนวยการการพยาบาลทำหน้าที่จัดการเกี่ยวกับงานต่าง ๆ ในหอผู้ป่วย เช่น จัดอัตรากำลัง จัดความพร้อมด้านวัสดุเครื่องมือ เวชภัณฑ์ให้พร้อมใช้ จำแนกประเภท ผู้ป่วย จัดสวัสดิภาพให้กับผู้ป่วย รวมทั้งใช้เวลาในการลงมือปฏิบัติการพยาบาลและเป็นผู้นิเทศ บุคลากรพยาบาลในหอผู้ป่วยด้วย

3. เป็นผู้ประสานการรักษาพยาบาล โดยเมื่อมีปัญหาในด้านการรักษาเกิดขึ้น หัวหน้าหอผู้ป่วย ก็จะทำนำข้อมูลมาปรึกษากับแพทย์ผู้รักษา หรือถ้ามีปัญหาด้านการพยาบาลก็จะชี้แนะกับบุคลากร พยาบาลในหอผู้ป่วย

4. เป็นผู้สนับสนุนประสิทธิภาพการรักษาพยาบาล โดยเป็นผู้ดูแลและตรวจสอบการ รักษาพยาบาลที่ผู้ป่วยพึงได้รับ เป็นผู้สนับสนุน เป็นกำลังใจ และให้คำแนะนำปรึกษาแก่บุคลากร พยาบาลในหอผู้ป่วย

5. เป็นนักพัฒนา โดยเป็นตัวจักรสำคัญในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงคุณภาพการพยาบาลให้ เกิดขึ้น โดยมีการเสนอข้อมูลใหม่ทางการพยาบาล ทำวิจัย หรือนำผลการวิจัยมาใช้ในการพยาบาล

6. เป็นผู้รักษาสวัสดิภาพของผู้ป่วยตามสิทธิมนุษยชนโดยให้ความปลอดภัยและช่วยเหลือตาม ควรแก่ผู้ป่วย

7. เป็นครู โดยเป็นผู้สอนวิชาการและสุขศึกษาแก่ผู้ป่วย บุคลากรการพยาบาลรวมทั้งนักศึกษา พยาบาล

กล่าวโดยสรุปหัวหน้าหอผู้ป่วยมีบทบาทในการเป็นผู้บริหาร อำนวยการด้านการพยาบาลใน ระดับหอผู้ป่วย เป็นสมาชิกในทีมสุขภาพ มีบทบาทในการประสานงาน เป็นที่ปรึกษาและเป็นครู นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการเป็นนักพัฒนาและสนับสนุนการพยาบาลอีกด้วย

3.2 หน้าที่ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

นอกเหนือจากบทบาทที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หัวหน้าหอผู้ป่วยยังต้องมีหน้าที่ความรับผิดชอบในอีกหลายประการ

National League for Nursing (อ้างใน บุญใจ ศรีสถิตยัณราภูร, 2533: 59) ได้กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าหอผู้ป่วยไว้ ดังนี้

1. วางแผน สั่งการและนิเทศงานพยาบาลในหน่วยงานย่อยในโรงพยาบาล รวมทั้งการประเมินผลงานบริหารดังกล่าวด้วย
2. ประสานงานพยาบาลกับการรักษาของแพทย์ โดยร่วมในการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยและการประชุมปรึกษารื้อ
3. จัดให้มีการพบปะระหว่างเจ้าหน้าที่พยาบาล เพื่อกระตุ้นให้ทุกคนร่วมกันกำหนดแนวทางปฏิบัติ และร่วมปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้
4. ร่วมมือกับฝ่ายการศึกษาพยาบาลในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม
5. พัฒนาและคงไว้ซึ่งนโยบายของแผนกการพยาบาลและนโยบายของโรงพยาบาล
6. ร่วมกับฝ่ายพัฒนาบุคลากรในการให้การศึกษและการพัฒนาบุคลากร ให้การสอนและนิเทศงานแก่บุคลากรในด้านการปฏิบัติการพยาบาล
7. เป็นที่ปรึกษาของเจ้าหน้าที่พยาบาลในหน่วยงาน ประเมินผลงาน และร่วมกับผู้บังคับบัญชาในการเสนอและพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือน
8. วางแผนจัดอัตรากำลัง เจ้าหน้าที่พยาบาลให้เหมาะสมและพอเพียงกับการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง โดยร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ตรวจการพยาบาล
9. วางแผนและจัดให้มีการประชุมปรึกษารื้อในหน่วยงาน เพื่อร่วมกันวางแผนการพยาบาล
10. ให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บังคับบัญชาเกี่ยวกับความต้องการอัตรากำลังบุคลากรที่เหมาะสมกับการให้การพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ
11. เข้าร่วมในคณะกรรมการประเมินผล และปรับปรุงมาตรฐานการพยาบาล
12. เข้าร่วมประชุมระดับผู้บริหารแผนกพยาบาล
13. ส่งเสริมและสร้างสรรค์ ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บุคลากรมีความจงรักภักดีต่อองค์กร และปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
14. ให้ข้อเสนอแนะและร่วมในการจัดหาหรือจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ประจำหอผู้ป่วย รวมทั้งการดูแลให้การรักษาสภาพและความสะอาดของสิ่งเหล่านั้นให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้อยู่เสมอ
15. ประสานงานกับบุคลากรอื่นในการให้บริการแก่ผู้ป่วย

16. จัดให้มีและเข้าร่วมในการให้การสอนสุขศึกษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ผู้ป่วย
17. เป็นตัวอย่างที่ดีในการให้การพยาบาลผู้ป่วย
18. ให้ความร่วมมือในการศึกษาวิจัยต่าง ๆ
19. เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์การและสมาคมวิชาชีพพยาบาล
20. ปฏิบัติตามคำสั่งอื่น ๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายมา

กองการพยาบาล (2539) ได้กำหนดภาระหน้าที่ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งภาระกิจที่สำคัญของหัวหน้าหอผู้ป่วย คือ การดำเนินการพยาบาลให้เป็นไปตามปรัชญา และเป้าหมายของการพยาบาลที่กำหนดไว้ เพื่อสร้างคุณภาพทางการพยาบาลที่ให้แก่ผู้ใช้บริการ กิจกรรมสำคัญที่หัวหน้าหอผู้ป่วยพึงกระทำเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ประกอบด้วย ด้านการบริหาร ด้านการบริการ ด้านวิชาการ และการประสานงาน

1. การสร้างคุณภาพทางการบริหาร มีกิจกรรมดังนี้
 - 1.1 จัดตารางเวรให้แก่เจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลให้เหมาะสมมีเวลาพักผ่อนเพียงพอ และอัตรากำลังพอเหมาะในแต่ละเวร
 - 1.2 การจัดระเบียบการลาป่วย ลากิจ ลาพักผ่อนและการแลกเปลี่ยนโดยเหมาะสม เพื่อให้ง่ายต่อการจัดอัตรากำลังที่คล่องตัว
 - 1.3 พัฒนาฟื้นฟูความรู้ด้านวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่พยาบาลทุกระดับ
 - 1.4 ตรวจสอบ นิเทศ และประเมินผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลทุกระดับในหน่วยงาน
2. การสร้างคุณภาพทางการบริการทางการพยาบาลมีกิจกรรมดังนี้
 - 2.1 กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลของเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาลทุกระดับในหอผู้ป่วย
 - 2.2 ส่งเสริมและสนับสนุนให้การปฏิบัติการพยาบาลมีประสิทธิภาพ
 - 2.3 นำหลักของกระบวนการพยาบาลมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล
 - 2.4 มีการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ
 - 2.5 มีการวางแผนการพยาบาลในคาร์เด็กซ์
 - 2.6 มีระบบการบันทึกรายงานต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.7 ควบคุมให้มีการพยาบาลที่ถูกต้อง โดยการดำเนินการตามแผนการพยาบาลใน คาร์เด็กซ์ มีการประเมินผลและติดตามผลการพยาบาลอยู่เสมอ
3. การบริหารงานทั่วไป มีกิจกรรมดังนี้

- 3.1 ตรวจสอบเครื่องใช้ในการรักษาพยาบาลให้พร้อมอยู่เสมอ
- 3.2 บำรุงรักษาและตรวจซ่อมเครื่องมือเครื่องใช้ในหอผู้ป่วยอยู่เสมอให้อยู่ในสภาพที่ดี
- 3.3 ดูแลความสะอาดเรียบร้อยภายในหอผู้ป่วย
- 3.4 ตรวจสอบความปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการและผู้ปฏิบัติงาน
- 3.5 สร้างสรรค์ความคล่องตัวในการดำเนินงานภายในหอผู้ป่วย
- 3.6 จัดทำคู่มือการประสานงานทั้งภายในและภายนอกหอผู้ป่วย เพื่อสร้างเสริมสัมพันธภาพและการประสานงานที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ทีมสุขภาพ ผู้ใช้บริการ และญาติตลอดจนผู้มาติดต่องานต่าง ๆ

จากการสำรวจงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยของ Beaman (1986 cite in Tappen, 1995: 58) พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยมีงานอยู่ 19 อย่างที่จะต้องกระทำคือ

1. จัดเตรียมตารางการนิเทศงาน
2. อภิปรายความก้าวหน้าของผู้ถูกนิเทศงาน
3. ตัดสินความสามารถของผู้ถูกนิเทศภายหลังเสร็จสิ้นการนิเทศงาน
4. เขียนรายงานการให้คำปรึกษาและอภิปรายร่วมกับบุคลากรทางการพยาบาล
5. อภิปรายความจำเป็นสำหรับการสิ้นสุดการจ้างงาน
6. ยุติการจ้างงานภายหลังการประเมิน
7. จัดตารางเวร
8. มอบหมายผู้ป่วยให้แก่ทีมงานใน 3 เวร
9. ยืนยันการจัดงบประมาณให้ผู้บริหารระดับกลางและระดับสูงทราบ
10. คำนวณชั่วโมงการพยาบาลและตัดสินหรืออธิบายการจัดอัตรากำลัง
11. เพิ่มอัตรากำลังเมื่อต้องการอัตรากำลังเพิ่ม
12. เตรียมรายงานเพื่อเสนอของบประมาณ
13. ตรวจตราและดูแลผู้ป่วยทุกวัน
14. เข้าร่วมการประชุมกับหัวหน้าหอผู้ป่วยอื่น ๆ
15. นำข้อสรุปจากการประชุมกับบุคลากรภายในหน่วยงานมาปรับปรุงเพื่อแก้ไขปัญหา
16. ตั้งเป้าหมายของหน่วยงาน
17. มีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายขององค์การพยาบาล
18. ชี้แจงปัญหาของหน่วยงานร่วมกับแพทย์
19. ร่วมทำกิจกรรมคุณภาพกับทุกระดับตั้งแต่การออกแบบการศึกษา การเก็บข้อมูลและเตรียม

รายงาน

โดยสรุปหัวหน้าหอผู้ป่วยมีหน้าที่ความรับผิดชอบในด้านเกี่ยวกับการบริหารงานภายในหอผู้ป่วย เพื่อให้การปฏิบัติการพยาบาลเกิดความสะดวกรวดเร็ว คล่องตัวและมีประสิทธิภาพ

4. ผู้บริหารการพยาบาลกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้บริหารการพยาบาลเป็นผู้ที่มีความสำคัญต่อองค์กร เนื่องจากเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จหรือความก้าวหน้าได้ องค์กรจะประสบความสำเร็จได้ส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้บริหารมีความสามารถสูง ดังนั้นผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำขององค์กรจะต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง แม่นยำ มีความพร้อมอยู่ในมือ สามารถเรียกใช้ได้ตลอดเวลา เพื่อประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้องและรวดเร็ว การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ผู้บริหารมีสารสนเทศที่มีคุณสมบัติ ดังกล่าวสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ และนอกจากนี้เทคโนโลยีสารสนเทศยังช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารอีกด้วย หัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้บริหารการพยาบาลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารหอผู้ป่วยและต่อองค์กรพยาบาล เนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้ที่ต้องติดต่อประสานงานกับทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ ซึ่งผู้ให้บริการ ได้แก่ แพทย์ พยาบาลทั้งภายในและภายนอกหอผู้ป่วย เจ้าหน้าที่และบุคลากรทางการแพทย์ต่าง ๆ ทั้งในและนอกหน่วยงาน รวมไปถึงผู้บริหารในระดับสูง และผู้ได้บังคับบัญชาในระดับล่าง ส่วนผู้รับบริการ ได้แก่ ผู้ป่วย ญาติ และผู้มาติดต่อกับหน่วยงาน ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยจำเป็นต้องเป็นผู้ที่พร้อมสรรพไปด้วยข้อมูลและสารสนเทศที่สำคัญและเพียงพอ เพื่อประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานของตนเอง เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดหรือเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด นอกจากการติดต่อประสานงานแล้วหัวหน้าหอผู้ป่วยจะต้องมีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล และการบริหารงานภายในหอผู้ป่วยควบคู่กันไป หัวหน้าหอผู้ป่วยจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถสูง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานช่วยให้มองเห็นปัญหาและโอกาสได้เร็วขึ้น สามารถพิจารณาแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนได้ดียิ่งขึ้นและสามารถควบคุมการดำเนินงานได้ดีขึ้นโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหาร รวมทั้งลดระยะเวลาในการปฏิบัติงานให้แก่หัวหน้าหอผู้ป่วย ช่วยให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีเวลาในการคิด และวางแผนการบริหารงานภายในหอผู้ป่วยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ทวีวัฒนา เข้มมอญ, ฉวีวรรณ ไพรวลัย และจุฑารัตน์ กมลศรีจักร, 2542: 4) ดังนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยจึงควรมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างน้อยที่สุดอยู่ในระดับอ่านออกเขียนได้ ซึ่งเป็นความสามารถในระดับต้นของการใช้เทคโนโลยีซึ่งผู้บริหารทุกคนควรมีความสามารถอยู่ในระดับนี้เป็นอย่างต่ำ และในอนาคตการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการทำงานและการบริหารงานจะมีความก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งและจะส่งผลให้องค์กรและประเทศชาติก้าวหน้าทัดเทียมและสามารถแข่งขันกับประเทศต่าง ๆ ได้

เทคโนโลยีสารสนเทศ

1. ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจุบันโลกได้วิวัฒนาการเข้าสู่ยุคสารสนเทศ (Information age) อย่างเต็มตัว การเพิ่มจำนวนข้อมูลข่าวสารมีมากทำให้มนุษย์ต้องหันมาพึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมาก (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, 2541: 2) มีผู้ให้ความหมายของเทคโนโลยีไว้ ดังนี้

UNESCO (อ้างใน สุทธิ สีสม, 2527) กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการรวมเอาเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมไฟฟ้า และด้านการบริหารเข้ามาใช้ในการประมวลผลข้อมูลเพื่อสร้างระบบข่าวสาร ทั้งนี้โดยมีอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เป็นหัวใจของระบบ

สุทธิ สีสม (2527:102) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วย ไมโครอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ และ การสื่อสาร

ลักษณะ พุกษากร (2536:13) กล่าวว่า ระบบสารสนเทศ หมายถึง ระบบที่ถูกใช้ให้เกิดสารสนเทศเพื่อช่วยในการสื่อสารข้อมูล โดยต้องนำข้อมูลมาผ่านกระบวนการรับ เก็บ เรียกใช้ส่งผ่านประมวลผล และสื่อสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์

พิเชษฐ คุรงค์เวโรจน์ (2537: ii) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ ครอบคลุมถึง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ฐานข้อมูล เทคโนโลยีโทรคมนาคม รวมทั้งเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

ครุฑิต มาลัยวงศ์ (2539: 25) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีสำคัญของสาขา คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม ซึ่งเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยให้สามารถจัดเก็บ บันทึก และประมวลผลข้อมูลได้รวดเร็วและถูกต้อง ส่วนเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมช่วยให้ส่งผลลัพธ์ของการทำงานคอมพิวเตอร์ไปให้ผู้ที่อยู่ห่างไกลอย่างรวดเร็วและสะดวก

วัลลภ เจริญรมย์ (2540: 1) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการนำเอาอุปกรณ์ที่ใช้อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดต่อสื่อสารประมวลผลแสดงผลและเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2540: 8) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศหมายถึง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม

ขุน เทียมทินกฤต (2540 อ้างในวิเศษศักดิ์ โคตรอาสา, 2542: 3) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหลักสองสาขา คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม โดยทั่วไปหมายถึง เทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการสร้าง การจัดการ การประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ การเก็บบันทึกข้อมูลเป็นฐานข้อมูล และส่งผ่านสารสนเทศจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ตลอดจนเทคโนโลยีทั้งหลายที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการแสดงสารสนเทศโดยใช้ระบบดิจิทัล

เกียรติศรี สำราญเวชพร (2540) ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า หมายถึงเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับเทคโนโลยีการสื่อสารข้อมูล

สุชาติ กิระนันท์ (2541: 23) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีทุกด้านที่เข้ามาาร่วมกันในกระบวนการจัดเก็บ สร้าง และสื่อสารสนเทศ

วาสนา สุขกระสานติ (2541: 6-1) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ และระบบงานที่ช่วยให้ได้สารสนเทศตามที่ต้องการ

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2542: 2) ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดเก็บความรู้ การส่งผ่านและการสื่อสารสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ รวมไปถึงความต้องการสารสนเทศและการจัดการสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์และไพบูลย์ เกียรติโกมล (2542: 3) ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศว่า หมายถึง เทคโนโลยีที่ประกอบขึ้นด้วยระบบจัดเก็บและประมวลผลข้อมูล ระบบสื่อสารโทรคมนาคมและอุปกรณ์สนับสนุนการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศที่มีการวางแผนและใช้งานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

สานิตย์ กายาผาด (2542: 3) กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง การนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ มาใช้ประโยชน์โดยเน้นวิธีการในการจัดเก็บความรู้ การส่งผ่านและการสื่อสารสารสนเทศ การเข้าถึงและการจัดการสารสนเทศ

วิเศษศักดิ์ โคตรอาสา (2542: 2-3) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานบันทึก จัดเก็บ ประมวลผล สืบค้น ส่งและรับข้อมูล ซึ่งรวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล บันทึกและค้นคืน เครือข่ายสื่อสาร ข้อมูล อุปกรณ์สื่อสารและโทรคมนาคม

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ และวิโรจน์ ณ ระนอง (2543) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ การสื่อสารโทรคมนาคม การแพร่ภาพ กระจายเสียง ประมวลผลข้อมูล (data processing) อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในสำนักงาน (office automation) และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในครัวเรือน (home electronics)

วิชาญ เลิศวิภาตระกูล (2544: 1) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย คอมพิวเตอร์และการสื่อสาร โดยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ใช้เพื่อการประมวลผล การจัดเก็บ และการค้นคืนสารสนเทศ ส่วนเทคโนโลยีการสื่อสารใช้เพื่อการส่งและรับสารสนเทศ

Lucas (1997 อ้างใน วิเศษศักดิ์ โคตรอาสา, 2542: 2) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีทุกชนิดที่ประยุกต์เพื่อใช้ในการประมวลผล จัดเก็บและส่งผ่านสารสนเทศต่าง ๆ ให้อยู่ในรูปของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหลักสองสาขา คือเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม

Turban, Mclean, and Wetherbe (1999: 19) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีการสื่อสาร รวมไปถึง ฮาร์ดแวร์ ฐานข้อมูล ซอฟต์แวร์ ระบบเครือข่าย และอุปกรณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

Black, and Porter (2000: 542) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึงคอมพิวเตอร์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์และอุปกรณ์การติดต่อสื่อสาร

กล่าวโดยสรุป เทคโนโลยีสารสนเทศหมายถึง เทคโนโลยีที่ประกอบด้วยเทคโนโลยีหลักสองสาขา ได้แก่ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม ที่ใช้ในการประมวลผล จัดเก็บ บันทึกประมวลผล ค้นคืนสารสนเทศ รวมถึงการส่งและรับสารสนเทศจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง

2. ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ

เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม ดังนั้นสามารถแยกประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศตามองค์ประกอบดังนี้

2.1 เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์

พลากร จิรโสภณ (2528) กล่าวว่า คอมพิวเตอร์มีประโยชน์ดังนี้คือ

1. ช่วยให้การดำเนินงานรวดเร็วและถูกต้อง
2. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและเพิ่มผลผลิต

มานิต จิตวัฒนาการและคณะ (2529:322-324) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อการวางแผนและสนับสนุนการตัดสินใจว่า จำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ประโยชน์ในรูปตัวเงิน (Financial Tangible benefit) ได้แก่ การได้ประโยชน์ในด้านการลดค่าใช้จ่าย หรือได้กำไรมากขึ้น ดังนี้

1.1 เพิ่มโอกาสในการทำกำไร (Opportunity) โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุดของโอกาสที่จะทำให้องค์กรมีกำไรเพิ่มมากขึ้น

1.2 ลดค่าใช้จ่าย (Saving) โดยการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุดของวิธีการที่จะทำให้องค์กรลดค่าใช้จ่ายลง

1.3 หลีกเลี่ยงโอกาสสูญเสีย (Cost Avoidance) โดยการนำคอมพิวเตอร์มาช่วยในการวิเคราะห์หาวิธีป้องกันการที่จะเกิดมีค่าใช้จ่ายขึ้นโดยไม่จำเป็น ป้องกันการสูญเสีย หรือลดค่าใช้จ่าย

2. ประโยชน์ที่ไม่ได้คิดออกมาเป็นเงิน (Intangible benefit) เป็นประโยชน์ที่ไม่สามารถมองเห็นในรูปมูลค่าเงินได้ ซึ่งได้แก่

2.1 เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้บริหาร

2.2 ทำให้ภาพพจน์ขององค์กรดีขึ้น เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้

2.3 ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อนและจำเจทำให้ผู้บริหารมีเวลามากขึ้นในการวิเคราะห์และ

ตัดสินใจ สามารถใช้ข้อมูลในคอมพิวเตอร์ได้ทันที

2.4 ผลลัพธ์จากการทำงานถูกต้องและน่าเชื่อถือมากขึ้น

2.5 ทำให้การวางแผนและการตัดสินใจมีคุณภาพดีขึ้น เนื่องจาก สะดวก รวดเร็ว เกิดแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อนำไปสู่ทางเลือกใหม่ ๆ

2.6 การวางแผนและตัดสินใจโดยใช้คอมพิวเตอร์ ทำให้ไม่ยุ่งยาก วิเคราะห์ง่าย สะดวก และรวดเร็ว กระตุ้นให้เกิดความท้าทาย อดทนและไม่เสียโอกาสในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง แผนงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ

Bradley (1989: 12) กล่าวว่า ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์มีดังนี้ คือ

1. สามารถทำงานได้เท่ากับคนหลาย ๆ คน
2. คอมพิวเตอร์ไม่มีการอ่อนเพลียและสามารถทำงานได้ตลอด 24 ชั่วโมงต่อวัน
3. คอมพิวเตอร์ไม่บ่นและสามารถทำงานที่ซ้ำ ๆ ได้โดยไม่เกิดความเบื่อหน่ายนอกจากนี้ยังสามารถทำงานที่เกี่ยวข้องกับอันตรายได้
4. คอมพิวเตอร์สามารถทำงานได้หลาย ๆ อย่างที่แตกต่างกันในเวลาเดียวกันได้
5. คอมพิวเตอร์สามารถเก็บข้อมูลและค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ประมวลข้อมูล และใช้ค่าที่ง่าย ๆ ได้

กฤษฎา กรุดทอง (2540: 36) กล่าวว่า การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เทคโนโลยีการบันทึกข้อมูล คอมพิวเตอร์สามารถออกแบบให้จัดเก็บและประมวลผลข้อมูลได้ สามารถจัดเก็บข้อมูลได้มากขึ้น และสามารถบันทึกข้อมูลด้วยความเร็วสูงมากขึ้น
2. เทคโนโลยีฐานข้อมูล สามารถพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ง่ายต่อการใช้งานและบำรุงรักษา มีการออกแบบให้มีการใช้ข้อมูลข่าวสารร่วมกันได้
3. เทคโนโลยีการประมวลผลข้อมูล สามารถประมวลผลข้อมูลได้ทุกรูปแบบ ประมวลผลได้ครั้งละหลาย ๆ โปรแกรม หลาย ๆ งาน และหลาย ๆ กระบวนการ และสามารถประมวลผลได้ครั้งละมาก ๆ และทำได้อย่างรวดเร็ว

4. เทคโนโลยีเครือข่าย สามารถใช้เชื่อมโยงแหล่งข่าวสารความรู้อย่างต่าง ๆ ทำให้เกิดการสื่อสารไปมาในพื้นที่ต่าง ๆ บนโลกได้ สามารถเชื่อมต่อกันเข้าในหลาย ๆ แบบ ทั้งแบบเส้น วง และแบบดาว และเชื่อมต่อกันในหลายลักษณะ ได้แก่แบบ LAN WAN และแบบอินเทอร์เน็ต

อรรวรรณ ปิลันธน์โอวาท, พัทณี เขยจรรยาและเมตตา วิวัฒนากุล (2541) กล่าวว่า การใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความถูกต้องแม่นยำ ตลอดจนความรวดเร็วในการศึกษาหาข้อมูล

โดยสรุป เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มีประโยชน์ คือ มีความสามารถในการทำงานสูง สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง สามารถทำงานได้หลายอย่างที่แตกต่างกันได้ในเวลาเดียวกันและมีประโยชน์ทั้งในรูปของตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน ซึ่งส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.2 เทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication)

การติดต่อสื่อสารถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากมนุษย์มีการติดต่อสื่อสารกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ โดยใช้รูปแบบการสื่อสารในหลายรูปแบบและหลายช่องทางทั้งการสื่อสารระยะใกล้และระยะไกล มีการพัฒนาการติดต่อสื่อสารอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การสื่อสารมีประโยชน์ที่สุด รวดเร็ว ใช้ระยะเวลาสั้น และมีความแม่นยำในการสื่อสาร เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด ปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารได้พัฒนาไปอย่างรวดเร็วและมีความก้าวหน้าสูงจนสามารถติดต่อสื่อสารได้ทั่วโลกในระยะเวลาอันรวดเร็ว สามารถมีการติดต่อสื่อสารกันโดยไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทาง มีการส่งต่อข้อมูลข่าวสารในทั้งที่เป็นตัวหนังสือ รูปภาพและเสียงได้ประหนึ่งอยู่ในสถานที่เดียวกันและสามารถลดค่าใช้จ่ายได้มาก ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ประโยชน์ของเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคม มีดังนี้

1. ทำให้เกิดการสื่อสารไปมาระหว่างกันได้ทั่วโลก เช่น ดาวเทียม สายใยแก้ว สายเคเบิล เป็นต้น
2. สามารถสื่อสารข้อมูลได้สะดวกรวดเร็วขึ้น เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ เพจเจอร์ โมเด็ม คอมพิวเตอร์ เป็นต้น
3. สามารถถ่ายทอด ติดต่อ และรับส่งข่าวสารถึงกันได้สะดวกทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานจากระบบอินเทอร์เน็ต และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2.3 ประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่าสารสนเทศเป็นความรู้ที่มีลักษณะดังนี้ คือ มีความแม่นยำ (accuracy) ความละเอียด (precision) ความสมบูรณ์ (completeness) ความพอเพียง (sufficiency) ความสามารถเข้าใจได้ (understandability) ความตรงกรณี (relevancy) ความสามารถทวนสอบได้ (verifiability) ความคงเส้นคงวา (consistency) ความไม่ลำเอียง (freedom from bias) ความบ่อยในการใช้ (frequency of use) ความทันเวลา (timeliness) และความไม่แน่นอน (uncertainty) ถ้าบุคคลใดมีสารสนเทศที่มีลักษณะดังกล่าวนี้บุคคลนั้นจะเป็นผู้ที่ได้เปรียบเนื่องจากสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนี้ในการช่วยตัดสินใจได้อย่างถูกต้องรวดเร็ว

ด้วยความสามารถของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่จัดเก็บข้อมูลได้มากและสามารถประมวลผลได้รวดเร็วและความสามารถในการสื่อสารที่เชื่อมโยงไปได้ไกลและรวดเร็วดังที่กล่าวมา เทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดจากการนำเทคโนโลยีทั้งสองประเภทมาประสานเข้าด้วยกัน โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลและประมวลสารสนเทศ เชื่อมต่อเครื่องคอมพิวเตอร์เข้ากับสายการสื่อสาร ทำให้ส่งหรือรับข้อมูลหรือสารสนเทศได้ในทุก ๆ ที่ของโลก ดังนั้นลักษณะเด่นของเทคโนโลยีสารสนเทศ จึงอยู่ที่การใช้คอมพิวเตอร์จัดเก็บข่าวสาร ความรู้ในฐานข้อมูล มีการรับส่งสารสนเทศ และสื่อสารเชื่อมโยงระยะไกลต่อกันเป็นเครือข่าย ทำให้ข่าวสารทั้งหมดในโลกถูกรวมเข้าไว้ในเครือข่ายเดียวกัน เกิดเป็นอาณาจักรแห่งความรู้ (สถาพร แก้วจันทิก, 2543)

ณัฐวุฒิ เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2529:67) และ สุพจน์ ปุณณชัยยะ (2529) กล่าวว่าเทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ดังนี้คือ

1. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น
2. สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง
3. ระบบ LANทำให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างเครื่องได้อย่างรวดเร็วเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน
4. ทำให้ขอบเขตของงานกว้างขึ้น ช่วยให้ข้อมูลที่อยู่กระจัดกระจายคนละแผนกสามารถนำมาใช้ร่วมกันได้เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจ

ทักษิณา สนวนานนท์ (2530:194-196) กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์คือ

1. การวางแผน โดยสารสนเทศที่ดีจะช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพและส่งผลให้การดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้
2. การตัดสินใจเนื่องจากสามารถนำสารสนเทศที่มีความพร้อมและเรียกใช้ได้ตลอดเวลา มาประกอบการตัดสินใจในทุกๆระดับของการปฏิบัติงานและทำให้การตัดสินใจมีความผิดพลาดน้อย

3. การปรับปรุงหน่วยงาน ทุกหน่วยงานจำเป็นต้องใช้สารสนเทศเพื่อการปรับปรุงหน่วยงานให้มีความก้าวหน้าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การควบคุมงาน สารสนเทศจะทำให้สามารถควบคุมการปฏิบัติงานภายในหน่วยงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และมาตรฐานการปฏิบัติงาน

5. การมีเทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยให้ได้ใช้ข้อมูลร่วมกัน โดยไม่ต้องมีการเก็บข้อมูลที่ซ้ำซ้อนมีการจัดเก็บข้อมูลในที่เดียว และสามารถดึงข้อมูลไปใช้ได้ช่วยให้กระบวนการทำงาน รวดเร็วขึ้นและผลงานดีขึ้นสามารถตรวจสอบและเปรียบเทียบได้ในทันที ไม่ต้องรอขอข้อมูลจากแต่ละหน่วยงาน

6. ช่วยให้การทำงานเป็นหน่วยงานเดียวกัน ทำให้เกิดฐานข้อมูลร่วมกัน (database) ซึ่งทุกหน่วยงานสามารถเรียกใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลร่วมกันได้ ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้ได้สารสนเทศที่ละเอียด ถูกต้อง รวดเร็ว และมีราคาถูก

พิเชษฐ ดุรงค์เวโรจน์ (2537: 1) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ช่วยลดต้นทุน เวลาและขั้นตอนในการผลิตและการบริการ ทำให้มีการสร้างกระบวนการหรือกรรมวิธีใหม่ ๆ หรือสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ขึ้น

พิเชษฐ ดุรงค์เวโรจน์ (2538 อ้างในกานดา กังตระกูล และ ธรรมรัตน์ การุณธนกุล, 2538:39) กล่าวว่า โครงสร้างพื้นฐานทางสารสนเทศมีประโยชน์คือ

1. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าสาธารณสุขและมีบริการที่ดีขึ้น
2. การบริหารงานของรัฐมีประสิทธิภาพแต่ต้นทุนต่ำ
3. ทำให้แรงงานที่ไปสู่ตลาดมีคุณภาพมากขึ้น

สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (2540: 67-68) กล่าวว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ ทำให้ปริมาณงานลดลง ลดความต้องการบุคลากร และตำแหน่งบางอัตราลง ทำให้การกระจายอำนาจการตัดสินใจและติดตามความก้าวหน้าของงานดีขึ้น เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นระบบ มีความคล่องตัวและความยืดหยุ่นสูง การประมวลผลข้อมูลรวดเร็วและถูกต้อง การจัดส่งข้อมูลง่าย ไม่ต้องใช้เอกสารหรือยานพาหนะและไม่ต้องทำสำเนา ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพต่อการปฏิบัติงานขององค์กรดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เช่น ลดเวลาในการบันทึกข้อมูล
2. ลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงาน
3. ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน

4. ประหยัดงบประมาณด้านบุคลากร และด้านเอกสาร

เกียรติศรี สำราญเวชพร (2540) กล่าวว่าระบบสารสนเทศจะช่วยให้รวบรวม บันทึก ประมวล จัดเก็บ สืบค้น ส่งรายงานข้อมูลหรือสารสนเทศทำให้ผลงานมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล โดยกล่าวว่าประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศต่อการพยาบาล แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริการ ผู้ป่วย ด้านการบริหาร การศึกษา และด้านการวิจัย

1. ด้านการบริการผู้ป่วย ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นระบบเพื่อประโยชน์ในการรักษา นำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ในการรวบรวมข้อมูล จัดเก็บข้อมูล ประมวล เรียกดู สื่อสารสารสนเทศที่ต้องการรับและส่ง ทำให้ลดเวลาการบันทึกเอกสาร ลดเวลาการรอคอย ลดเวลาการทำงานทุกขั้นตอน ลดการทำงานที่ซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสาร เพื่อประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีม ข้อมูลถูกต้องแม่นยำ ขั้นตอนการทำงานมีเหตุผลอ้างอิง ทำให้ตัดสินใจทางคลินิกได้อย่างถูกต้อง ประเมินผลได้อย่างรวดเร็วทำให้งานของพยาบาลมีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึงและทัดเทียมกัน ผู้ป่วยได้รับบริการที่มีคุณภาพ ลดระยะเวลาในการนอนโรงพยาบาล

2. ด้านการบริหารงานพยาบาล สารสนเทศทางการบริหารงานพยาบาล ได้แก่สารสนเทศ จำแนกกลุ่มหรือประเภทผู้ป่วย อัตราเงินเดือน บริหารงานบุคคล อัตราค่าจ้าง งบประมาณ ตำแหน่งหน้าที่บังคับบัญชา การผลิตพยาบาล ประโยชน์ของสารสนเทศงานบริหาร จะช่วยลดการทำงานนอกเวลา ลดเวลาสูญเสียค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จัดทำงบประมาณได้สะดวก จัดเวรบุคลากรทำงานได้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ป่วย ขยายงานได้ถูกต้อง เหมาะสม ลดภาวะเสี่ยงในการบริหาร บริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านการศึกษาพยาบาล จะช่วยในการจัดเตรียมทรัพยากรในการดำเนินงาน จัดสรรทรัพยากร สนับสนุนการเรียนการสอน ประเมินผลการดำเนินงาน ช่วยพิมพ์เอกสาร บันทึกการสอน การนำเสนอรายงาน จัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนมีระบบมีประสิทธิภาพ การทำงานมีความสะดวกขึ้น

4. ด้านการวิจัย เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญช่วยให้การวิจัยสะดวกรวดเร็วขึ้น นำมาพัฒนาความรู้และพัฒนาการปฏิบัติการพยาบาลให้เจริญก้าวหน้า นำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพและงานบริการพยาบาลแก่ประชาชนทุกชาติทุกประเทศทุกเวลาและทุกโอกาส

ซึ่งระบบสารสนเทศที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการทำงานเดิมจะเกิดประโยชน์ 5 ประเด็นหลักหรือ 5 C คือ

1. Capability คือ เพิ่มความสามารถในการทำงาน ช่วยในการตัดสินใจ รวดเร็วแม่นยำ ครอบคลุมและถูกต้อง ตรงความต้องการ ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

2. Communication ทั้งกับพยาบาลในหอผู้ป่วยเดียวกัน ต่างหอผู้ป่วย ญาติและผู้ป่วย บุคลากรทีมสุขภาพ บุคลากรภายนอกช่วยให้ติดต่อสื่อสารกันทุกคน ทุกสถานที่ ทุกเวลาได้อย่าง สะดวกและรวดเร็ว

3. Control คือควบคุมการตัดสินใจทุกการทำงาน ทุกครั้งที่บันทึก ทุกครั้งที่ต้องสื่อสาร ทำให้ มีความแน่นอน มีความปลอดภัย ทุกครั้ง ทุกคน ทุกเวลา ทุกหอผู้ป่วยและทุกสถานการณ์ด้วยข้อมูล หรือตัวแปรที่มีในระบบสารสนเทศ ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศจะสามารถควบคุมความรู้ คุณภาพการ ทำงาน และเวลา แรงงาน วัสดุครุภัณฑ์ และรายรับ-รายจ่ายในการทำงาน

4. Cost เนื่องจากข้อมูลจากสารสนเทศจะบอกถึงปริมาณกิจกรรม ปริมาณเวลาที่ใช้ทำ กิจกรรม ปริมาณการใช้ทรัพยากร ความยากง่ายในการทำกิจกรรม ทำให้สามารถคิดคำนวณคุณค่า เชิงปริมาณและค่าใช้จ่ายในการพยาบาล ทำให้สามารถวางแผน ควบคุม ฝ้าติดตามประเมิน ค่าคาดการณ์รายรับและรายจ่ายทั้งหมดได้

5. Competition ช่วยให้มีความสามารถในการแข่งขัน ประหยัดทรัพยากร ผลงานมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นผู้นำด้านคุณภาพการรักษาพยาบาลและคุณภาพงานบริการ

วัลลภ เจริญรัมย์ (2540: 1-6) ได้กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยี สารสนเทศมีประโยชน์ดังนี้

1. ด้านการทำงานในชีวิตประจำวัน ระบบ LAN (Local Area Network) ช่วยให้นักวิชาชีพ สามารถเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์ของเราเข้ากับเครือข่ายในสำนักงาน ส่งข้อความและจดหมาย อิเล็กทรอนิกส์ไปมาระหว่างกันได้ สามารถใช้อุปกรณ์สำนักงานและอื่น ๆ ร่วมกันได้

2. ด้านการติดต่อสื่อสาร ได้มีการนำเครือข่ายอินเทอร์เน็ตมาใช้อย่างกว้างขวาง การ ติดต่อสื่อสารผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ทำให้สามารถติดต่อกัน ส่งภาพและข้อมูล ไม่ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใด ประเทศใด และยังเป็นตลาดสำหรับสินค้าและบริการผ่านทางเครือข่ายสำหรับ ผู้ใช้ทั่วไปอีกด้วย

3. ด้านการจำลองสถานการณ์ สามารถสร้างภาพเหมือนจริง 3 มิติ สามารถนำไปใช้ในการ ฝึกการปฏิบัติงานเสมือนอยู่ในสถานการณ์จริงได้ เช่น การฝึกการบินจำลองของนักบินใหม่ การฝึก ปฏิบัติทักษะในการผ่าตัดทางการแพทย์ ฯลฯ

4. ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ การนำ Supercomputer มาช่วยในการออกแบบ และพัฒนา ทำให้มีการพัฒนาที่รวดเร็วขึ้นมาก

5. ด้านการเรียนรู้ มีการนำระบบมัลติมีเดีย ซีดีรอม มาเก็บข้อมูล ทั้งข้อความกราฟฟิก เสียง และภาพยนตร์ โดยสามารถแสดงผ่านทางคอมพิวเตอร์ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ทำให้การ เรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้น

6. สามารถศึกษาโลกได้มากขึ้น Work station และ Soft ware ทางด้านสมุทรศาสตร์ อุตุนิยมวิทยา สามารถช่วยทำนายสภาพในมหาสมุทร อากาศ สภาพแวดล้อมของโลกได้
7. ช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน โดยการนำเอาซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ที่มีการออกแบบให้มีการใช้งานง่ายขึ้นและสะดวกขึ้นมาใช้ในงาน
8. สามารถติดต่อสื่อสารกันได้ทั่วโลก ระบบโทรศัพท์มือถือทำให้สามารถติดต่อธุรกิจได้ทั่วโลก

รจนา ภูไพบูลย์ และเกียรติศรี สำราญเวชพร (2542:32) กล่าวว่า ประโยชน์ของระบบสารสนเทศมีประโยชน์ 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐศาสตร์ ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน และด้านผู้ปฏิบัติงาน

1. ด้านเศรษฐศาสตร์ คือ ช่วยลดงานเขียนเอกสาร ลดการทำงานซ้ำซ้อน เพิ่มการอำนวยความสะดวกในการบริหารงาน และการสืบค้นข้อมูลในการทำวิจัย ช่วยในการตัดสินใจ สามารถทำนายอนาคตได้ การเข้าถึงข้อมูลและค้นคืนง่าย ช่วยบริหารงบประมาณ ลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มผลกำไร
2. ด้านคุณภาพการปฏิบัติงาน คือ เพิ่มประสิทธิภาพในด้านการบริหาร ทำให้เห็นสภาพปัญหาและ/หรือสภาพการเปลี่ยนแปลง มีการเก็บข้อมูลถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา และถูกต้องตามแบบฟอร์ม และแผนกอื่น ๆ สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้
3. ด้านผู้ปฏิบัติงาน คือ ทำให้เกิดความน่าสนใจและเกิดการตื่นตัว ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ เพื่อขยายองค์ความรู้ เพิ่มประสิทธิภาพในการติดต่อสื่อสาร ช่วยในการบริหารงานบุคคล การจัดอัตราค่าจ้าง ค้นหาความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน และช่วยเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้ให้และผู้ให้บริการ

จากการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวมา สรุปได้ว่าประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศมีดังนี้

1. เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น โดยช่วยในด้านการวางแผน การตัดสินใจ การควบคุมงาน การปรับปรุงหน่วยงานหรือผลิตภัณฑ์ / บริการ ลดเวลาและขั้นตอนในการทำงาน ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน ลดความผิดพลาดในการทำงาน และสามารถสืบค้นข้อมูลประกอบการทำงานได้
2. ประหยัดค่าใช้จ่ายในด้านบุคลากร เอกสาร การติดต่อสื่อสาร ลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลกำไร
3. สามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้องและสามารถติดต่อได้ทั่วโลก

4. สามารถเข้าถึงและสืบค้นข้อมูลได้ง่าย การปฏิบัติงานเป็นระบบมีความคล่องตัวและยืดหยุ่นสูง และช่วยให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

3. เทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารการพยาบาล

การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารทางการพยาบาล ดังนั้นในการบริหารการพยาบาลผู้บริหารจำเป็นต้องมีข้อมูลที่แม่นยำ ถูกต้อง เทียบตรง และสามารถเรียกใช้ได้อย่างรวดเร็ว และทันเหตุการณ์ เนื่องจากการมีข้อมูลที่มีคุณสมบัติดังกล่าวส่งผลให้ผู้บริหารการพยาบาลสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว Laschinger, and Shamian (1994) กล่าวว่า การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นมีความสัมพันธ์อย่างสำคัญต่อความเชื่อมั่นในการปฏิบัติบทบาทของผู้บริหารทางการพยาบาล ดังนั้นความสัมพันธ์ของระบบสารสนเทศกับผู้บริหารทางการพยาบาลจึงมีมากขึ้น เนื่องจากผู้บริหารต้องการสารสนเทศเพื่อกำหนด เป้าหมายและแนวทางในการปฏิบัติงานขององค์กร เพื่อที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้นำทางการพยาบาลต้องทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการ เทคโนโลยีหรือทางเศรษฐกิจ (มณี ลีศิริวัฒนกุล, 2541: 14) การใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารทางการพยาบาลก่อให้เกิดการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ครรชิต มาลัยวงศ์ (2540) กล่าวว่าข้อมูลบริหาร หมายถึงข้อมูลที่ได้รับการสรุป คำนวณ จัดเรียง หรือประมวลผลบริหาร ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อบริหารงานนั้นสามารถใช้ได้ในกระบวนการบริหารทุกขั้นตอน

American Association of Nurse Executives (1993 cite in Simpson, and Mc Cormick, 2001) กล่าวว่าผู้บริหารทางการพยาบาลสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านการจัดบุคลากร
2. เพิ่มคุณภาพการติดตามการพยาบาลผู้ป่วย
3. พัฒนาคุณภาพของเอกสาร
4. เพิ่มประสิทธิภาพการติดต่อสื่อสาร
5. พัฒนาประสิทธิภาพของการวางแผนงาน
6. สามารถกำหนดการปฏิบัติการพยาบาลได้ชัดเจนขึ้น
7. สามารถกำหนดวิธีในการติดตามงานด้านต่าง ๆ ได้ดีขึ้น เช่น การพยาบาลผู้ป่วย ผลลัพธ์ทางการพยาบาล และรายได้

8. เพิ่มประสิทธิภาพการคัดเลือกบุคลากรและการดำรงรักษาบุคลากร
9. พัฒนาการประเมินผลการดูแลผู้ป่วย
10. สนับสนุนการดำเนินงานและการเคลื่อนไหวขององค์กร

Marquis, and Huston (2000: 321) กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 21 นี้ ต้องมีการใช้เทคโนโลยีเป็นแหล่งประโยชน์ในการให้การดูแลผู้ป่วย Spruck, and colleage (1995 cite in Marquis, and Huston, 2000: 321) กล่าวว่า การนำระบบเทคโนโลยีการสื่อสารโทรคมนาคมมาใช้จะสามารถลดเวลาสำหรับพยาบาลในการรอคอย ลดหน้าที่เสมือนและใช้เวลาในการดูแลผู้ป่วยได้มากขึ้น ส่วนเทคโนโลยีโทรคมนาคมอื่น ๆ เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แฟกซ์ การประชุมทางโทรศัพท์ และซีดีรอมจะเพิ่มความจำเป็นในการติดต่อสื่อสารกันภายในและระหว่างองค์กรมากขึ้น อินเทอร์เน็ตจะช่วยให้ผู้บริหารทางการแพทย์มีแหล่งข้อมูลทางการบริหารมากขึ้นและเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ Sparks (1997 อ้างใน Marquis, and Huston, 2000: 322) กล่าวว่า การใช้อินเทอร์เน็ตในการติดต่อสื่อสารมีประโยชน์สำหรับผู้บริหารทางการแพทย์ดังนี้

1. ช่วยในการเผยแพร่สารสนเทศไปยังบุคคลและกลุ่มใหญ่ได้อย่างรวดเร็ว
2. ช่วยในการเผยแพร่สารสนเทศที่เป็นภาพกราฟฟิกและเสียงได้
3. อำนวยความสะดวกในการประเมินผู้ป่วยผ่านทาง Telenursing และ Telediagnosis
4. อำนวยความสะดวกในการประสานงาน และให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษา การวินิจฉัยและการวางแผนการรักษา ลักษณะทางคลินิก ข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสามารถทำเอกสารให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้
5. ช่วยในการวางแผน ทดสอบโดยใช้สถานการณ์จำลอง และปรับปรุงการให้บริการพยาบาลแบบใหม่ การใช้เทคโนโลยีแบบใหม่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพยาบาล
6. สามารถจัดเตรียมสารสนเทศได้อย่างรวดเร็วหรือสามารถปรึกษาอาการทางคลินิกได้ทันที โดยผ่านทาง Medline หรือแหล่งอื่น ๆ
7. สามารถจัดเตรียมและส่งหลักฐานในการศึกษาของบุคลากรและการพัฒนาบุคลากร ผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ช่วยในการดำรงรักษาบุคลากรและการทดแทนบุคลากรในระหว่างการขาดงาน

เกียรตินิธิ์ สัจจาญเวชพร (2540, 2541) กล่าวว่า ระบบการบริหารงานเชิงธุรกิจ คือการใช้สารสนเทศมาช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในการทำงานทุกขั้นตอนยอมทำให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จได้ ดังนั้นสารสนเทศทางการบริหารงานพยาบาลจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร เนื่องจากสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการตัดสินใจที่จะกระทำกิจกรรมใดๆ การดำเนินงานและบริหาร

จัดการในองค์การควรต้องมีสารสนเทศของทุกระบบงานมาใช้ประกอบการตัดสินใจในทุกกิจกรรม การบริหารงานสมัยใหม่ถือเอาสารสนเทศเป็นทรัพยากรสำคัญอันหนึ่งในการบริหารจัดการสารสนเทศ ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการในองค์การประกอบด้วย อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์สื่อสาร ข้อมูล โปรแกรม วิธีการทำงาน คนทำงาน ข้อมูล การเก็บรักษาข้อมูล การเรียกใช้สืบค้นข้อมูล การประมวลข้อมูลเป็นสารสนเทศ การแจกจ่ายสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้ หรือสรุปว่าสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการเป็นระบบที่นำเทคโนโลยีมาใช้ผลิตสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานและการบริหารจัดการองค์การ

เกียรติศรี สํารายเวชพร (2543) กล่าวว่าระบบสารสนเทศมีประโยชน์ต่อฝ่ายบริหาร คือ การใช้ระบบสารสนเทศจะทำให้มีสารสนเทศที่ดี ถูกต้อง ครบคลุมและมีไว้ใช้ได้ตรงตามความต้องการ สามารถนำมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจที่ถูกต้อง ลดความไม่แน่นอน ลังเล ไม่สูญเสียเวลาและโอกาสและทรัพยากรโดยเปล่าประโยชน์ นำไปใช้ประกอบการพิจารณาในการวางแผนดำเนินงาน เวลาทำงาน กำลังคน งบประมาณ ค่าตอบแทน สถานที่ ครุภัณฑ์และสวัสดิการได้ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและสามารถรับรู้ได้ว่าทรัพยากรที่มีนั้นเพียงพอหรือขาดเหลือสิ่งใด จะทำให้สามารถจัดสรร จัดหา โยกย้ายจากแหล่งที่มีไปให้แก่จุดงานที่ต้องการได้ทันที อย่างมีเหตุผล เป็นปัจจุบันทำให้สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถนำมาใช้ประกอบการกำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมายของงาน ตรวจสอบประเมินผลงาน นำเสนอผลงาน ปรับปรุงงาน ตัด-ลด-เบิกหน่วยงานใหม่ได้ ดังนั้นสารสนเทศเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานทำให้รู้ถึงสิ่งที่เป็นอยู่จริง จุดอ่อน จุดแข็ง ทำให้การบริหารงานประสบความสำเร็จทั้งการบริหารงานด้าน กำลังคน การเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ การจัดการในทุกระดับตั้งแต่หอผู้ป่วย แผนก ระดับโรงพยาบาล กระทรวงและระดับชาติ

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน

1. ความหมายของความสามารถ

อาจกล่าวได้ว่าบุคคลแต่ละคนมีความสามารถในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป และในบางคนอาจมีความสามารถในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งความสามารถนี้เกิดจากปัจจัยหลายประการ

พิชญ์ ศรีเกลื่อนกิจ (2539: 18) กล่าวว่า ความสามารถเป็นความชำนาญซึ่งเกี่ยวข้องกับเฉพาะสาขาโดยไม่ได้เกิดจากความรู้อย่างเดียว หากแต่สัมพันธ์กับองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มี ปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และเป็นเรื่องของการปฏิบัติงานเฉพาะอย่างซึ่งสามารถฝึกฝนและพัฒนาได้

สมาลี เสงสุวรรณ (2541 อ้างใน วรดา ข่ายแก้ว, 2544:32) กล่าวว่า ความสามารถ หมายถึง รูปแบบของบุคคลที่แสดงถึงความชำนาญในการปฏิบัติงาน หรือกระทำกิจกรรมใด ๆ ก็ตามได้อย่างดี ซึ่งเป็นผลจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ ทักษะและวิธีการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องเฉพาะสาขา เป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงระดับการปฏิบัติที่สามารถกระทำได้

วรดา ข่ายแก้ว (2544: 31) สรุปความหมายของความสามารถว่า หมายถึง การแสดงออกของบุคคลถึงความชำนาญในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วง โดยใช้ความรู้ ทักษะ ความคิด เจตคติ เป็นองค์ประกอบในการปฏิบัติงาน ซึ่งความสามารถของบุคคลสามารถพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นได้

Graff, and Street (1956 อ้างใน สกฤพร สังวรกาญจน์, 2529:17) ให้แนวคิดว่า ความสามารถ มีลักษณะเหมือนกับปรากฏการณ์ของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ที่มีผลและมีส่วนทำให้บุคคลมีความสามารถ เริ่มจากบุคลิกภาพเป็นพื้นฐานของแต่ละบุคคลบวกกับองค์ประกอบต่าง ๆ โดยมีค่านิยมและความเชื่อเป็นแกน ต่อมาเมื่อมีความรู้ความเข้าใจประกอบกับประสบการณ์จะนำไปสู่ทักษะและทัศนคติในการปฏิบัติงาน ซึ่งทุกองค์ประกอบจะส่งผลและมีความสัมพันธ์ต่อกันตลอดเวลาและสิ่งเร้าจากสถานการณ์ภายนอกและปฏิกิริยาที่บุคคลมีต่อสถานการณ์นั้นนับเป็นสิ่งกระตุ้นจากภายนอกและจะมีผลให้ปฏิสัมพันธ์ภายในปรากฏออกมาถึงความสามารถของบุคคลนั้น

Kendler (1968: 608) กล่าวว่า ความสามารถหมายถึงรูปแบบของพฤติกรรมที่มีแนวโน้มต่อการตอบสนองถึงความชำนาญในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในด้านนั้น

Wringhtsman, Sigelman, and Sanford (1979: 321) ให้ความหมายของความสามารถว่า หมายถึงความฉลาดและความคิดสร้างสรรค์ที่ส่งผลให้การเรียนหรือการปฏิบัติงานนั้นประสบผลสำเร็จ

Grobe (1988a: 4 cite in Gassert, 1995: 338) ให้ความหมายของความสามารถว่า เป็นการมีความรู้ รอบรู้ มีทักษะหรือมีความมั่นใจในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป ความสามารถ หมายถึง การแสดงออกของบุคคลถึงความชำนาญในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยใช้ความรู้ ทักษะ ความคิด ซึ่งมีผลมาจากสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกส่งผลให้บุคคลแสดงความสามารถในเรื่องนั้น ๆ ออกมา

2. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

รุจา ภูไพบูลย์ และเกียรติศรี สำราญเวชพร (2542) กล่าวว่าความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นการจัดการข้อมูล ได้แก่ การจัดเก็บ แบ่งกลุ่ม จัดระเบียบ การเคลื่อนย้าย และนำข้อมูลออกมาใช้ ส่วนการประมวลผลข้อมูล ได้แก่ การแบ่งประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ การคำนวณ การเก็บ การค้นหา และการสรุปข้อมูล

Crasia, and Parker (2001: 288) กล่าวถึงบทบาทของพยาบาลเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศว่าเป็นกิจกรรมในการตั้งชื่อ จัดการ จัดกลุ่ม เก็บรวบรวม ประมวลผล วิเคราะห์ เก็บสะสม ค้นคืน หรือการบริหารข้อมูลและสื่อสารสารสนเทศ

Hunter (2001: 185) กล่าวว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ การจัดการข้อมูล การให้ความรู้ และการมีความรู้ในด้าน การตั้งชื่อ การจัดระบบ จัดกลุ่ม การเก็บรวบรวม การประมวลผล การวิเคราะห์ การเก็บรักษา การค้นคืน และการสื่อสารสารสนเทศ

Gassert (1995: 338-339) ได้แบ่งความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพยาบาลไว้ 3 ระดับ ได้แก่

1. ความสามารถในระดับที่ 1 เป็นความสามารถของผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจะต้องรู้เข้าใจ ใช้และมีปฏิสัมพันธ์กับคอมพิวเตอร์และระบบสารสนเทศของโรงพยาบาล
2. ความสามารถในระดับที่ 2 เป็นความสามารถที่จะวิเคราะห์ จัดการ พัฒนา แก้ไขและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศได้
3. ความสามารถในระดับที่ 3 เป็นความสามารถในการออกแบบและพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศโดยอาศัยงานวิจัยเพื่อการพยาบาล วิเคราะห์และกำหนดโครงสร้าง ภาษาและสามารถอธิบายถึงกระบวนการของสารสนเทศทางการพยาบาลได้

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า สารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยที่ 5 ที่ผู้บริหารต้องอาศัยในการบริหารงานเพื่อให้ผลงานมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารอาจทำงานไม่ได้เลยหากไม่มีสารสนเทศในการตัดสินใจ (ทักษิณา สนวนานนท์, 2530; เกียรติศรี สำราญเวชพร. 2541) เนื่องจากองค์การจะมีความก้าวหน้าหรือประสบความสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการทำงานภายในองค์การทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีข้อมูลเพียงพอ แม่นยำ ถูกต้อง เชื่อถือได้ และรวดเร็วพร้อมใช้ได้ตลอดเวลา สามารถเรียกใช้ได้ทันทั่วทั้งที่เพื่อใช้

ในการตัดสินใจ เนื่องจากระบบข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญมากที่จะช่วยให้ผู้บริหารทราบถึงสถานการณ์ของตนเองว่าอยู่ในระดับใด ซึ่งการเรียกใช้ข้อมูลในเวลาที่ถูกต้องและถูกสถานที่จะทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพสูงสุด (วิชัย กังวานพรศิริ, 2527; ลักขณา พฤษภากร, 2536; Schermerhorn, 1999) ซึ่งการแสวงหาและการเก็บรวบรวมข้อมูลให้เกิดประสิทธิภาพสามารถกระทำได้โดยการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยทำให้การวิเคราะห์สภาพเหตุการณ์ตั้งอยู่บนพื้นฐานข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมกว่าเดิม นำมาสู่การตัดสินใจที่แม่นยำขึ้น การบริหารจัดการองค์การด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเพิ่มพูนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงานขององค์การให้สูงขึ้น การมีเครือข่ายการสื่อสารของตนเองจะสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง (กานดา กังตระกูลและธรรมรัตน์ การุณธนกุล, 2538; เกียรติศิริ สาราญเวชพร, 2540; อรวรรณ บิลันธิโอวาท, พัทนี เชยจรรยา และเมตตา วิวัฒนากุล, 2541; ญัฐพันธ์ เขจรนนท์และไพบูลย์เกียรติโกมล, 2542; สำนักพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2544) สารสนเทศเป็นอำนาจของผู้บริหารการที่มีสารสนเทศมากจะทำให้มีประโยชน์ต่อบุคคลและองค์การซึ่งระบบการสื่อสารภายในจะช่วยเพิ่มความสามารถของผู้บริหารในด้านการติดตามข้อมูลผลการปฏิบัติงานและนอกจากนี้ยังมีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงานมากขึ้น เนื่องจากสามารถมีการติดต่อข้ามลำดับชั้นการบังคับบัญชาได้ (Waldo, 1998 อ้างใน Marquis, and Huston, 2000; Robbins, 2000) พลากร จิโรสภณ, 2528, ญัฐพันธ์ เขจรนนท์ และ ไพบูลย์ เกียรติโกมล, 2542; Black, and Porter, 2000 กล่าวว่า ผู้บริหารที่จะประสบความสำเร็จได้จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับศักยภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างแท้จริงและรู้จักใช้ประโยชน์จากสารสนเทศเหล่านี้เพื่อประโยชน์ขององค์การและตัวเอง ดังนั้นสารสนเทศจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการบริหารงาน เนื่องจากผู้บริหารต้องใช้สารสนเทศในการวางแผน การตัดสินใจ การปรับปรุงหน่วยงาน และการควบคุมงาน โดยต้องสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่พบว่าผู้บริหารบางคนยังขาดวิสัยทัศน์และกลัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ทำให้การพัฒนาและนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในงานล่าช้าและเป็นไปในทิศทางที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าการดำเนินงานเชิงรุก (ครรชิต มาลัยวงศ์, 2539; สุรเกียรติ อาชานานุภาพ, 2541; ญัฐพันธ์ เขจรนนท์ และ ไพบูลย์ เกียรติโกมล, 2542 ; Simpson, 2001) พบว่าการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารงานยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากลักษณะงานของผู้บริหารมีลักษณะแตกต่างจากงานด้านปฏิบัติการและงานประจำองค์การยังไม่มีความพร้อมในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวางแผนและสนับสนุนการตัดสินใจ นอกจากนี้องค์การยังไม่เห็นประโยชน์ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงาน (มานิตย์ จิตตวัฒนการและคณะ, 2529; พิเชษฐ์ คุรงคเวโรจน์, 2537; อรวรรณ บิลันธิโอวาท, พัทนี เชยจรรยาและเมตตา วิวัฒนากุล, 2541) พิเชษฐ์ คุรงคเวโรจน์ (2537:151-152) กล่าวว่า ผู้บริหารมักมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารก็ควรมีความสามารถใน

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างน้อยในระดับอ่านออกเขียนได้ (IT literacy) เพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

McHugh (2000: 437) กล่าวถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการพยาบาล ว่าใช้ในเรื่องดังนี้

1. การจัดอัตรากำลังและตารางเวร
2. ประเมินผลการปฏิบัติงาน
3. ออกแบบโครงการ วางแผนงานและประเมินผล
4. สนับสนุนการตัดสินใจในการบริหาร เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ สร้างรูปแบบ และวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ผลลัพธ์ของการตัดสินใจ การคาดการณ์ วิเคราะห์แนวโน้ม และประเมินผลโครงการ
5. วางแผนการจัดการงบประมาณการเงินและการจัดการ
6. วางแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการประเมินผลงาน วิเคราะห์ต้นทุน วิเคราะห์ราคา

ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้โดยไม่จำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถอยู่ในระดับก้าวหน้า แต่อย่างน้อยต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ในระดับอ่านออกเขียนได้ ซึ่งสามารถใช้โปรแกรมต่าง ๆ ในการบริหารงานเพื่อสร้างประสิทธิภาพให้กับการบริหารงานและก่อให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงาน ดังนั้นความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ Hunter (2001) ในการจัดเก็บ แบ่งกลุ่ม จัดระเบียบ เคลื่อนย้าย นำเสนอ สืบค้น สารสนเทศ และแนวคิดการบริหารของ Black, and Porter (2000) ในด้านการวางแผน การจัดระบบงาน การนำงาน และการติดตามและประเมินผลงาน มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2543 – 2546

แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศฉบับนี้ เป็นแผนแม่บทที่จัดทำขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางตามมติของคณะรัฐมนตรีที่เน้นให้มีการจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวง ทบวง กรม เพื่อส่งเสริมการบริหารและบริการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ

วัตถุประสงค์หลักของแผนแม่บท ฯ คือ เพื่อกำหนดทิศทางในการพัฒนาและดำเนินงานในส่วนของการสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและให้บริการสาธารณสุข เพื่อสนองความต้องการข้อมูลข่าวสารสำหรับการบริหารจัดการงาน / โครงการต่าง ๆ ภายในกระทรวงสาธารณสุข สิ่งสำคัญและจำเป็นในการศึกษาและจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ คือ การหาแนวทางให้กระทรวงสาธารณสุขได้เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานสาธารณสุขโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสม โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อกำหนดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมในหน่วยงานระดับต่าง ๆ ในกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างกรมในส่วนกลางเข้ากับหน่วยงานด้านบริหารและบริการสาธารณสุขในส่วนภูมิภาคผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์
3. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยการใช้ประโยชน์ Hardware, Software และฐานข้อมูล (Database) ร่วมกัน
4. เพื่อเพิ่มผลงานในภาพรวมขององค์กร
5. เพื่อเพิ่มความยุ่งยากที่น้อยลงในการปรับตัวสำหรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านบริหารและจัดการและการบำรุงรักษาต่อไปในอนาคต

กระทรวงสาธารณสุขได้ทำการวิเคราะห์แผนงานของการพัฒนากระทรวงสาธารณสุขร่วมกับแผนแม่บทพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และได้แบ่งประเภทของความจำเป็นในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ประเภทความจำเป็นเร่งด่วน (Immediate Requirements)

พบว่าระบบที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องใช้งานในการประมวลผลข้อมูลจำนวนมาก เพื่อสนับสนุนข้อมูลสถิติต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนการใช้งานระดับผู้ปฏิบัติงานและการประยุกต์เข้ากับงานอื่น ๆ ลำดับของระบบงานประเภทจำเป็นเร่งด่วน ได้แก่

- 1.1 ระบบการจัดซื้อยา (Drug Procurement System)
- 1.2 ระบบการบริหารจัดการในโรงพยาบาล (Hospital Information System)

1.3 ระบบการบริหารการเงิน (Financial Information System)

1.4 ระบบการบริหารงานบุคคลากร (Human Resource Management System)

1.5 ระบบประกันสุขภาพ (Health Insurance System)

2. ประเภทความจำเป็นระยะต่อไป (Long Term Requirements)

1.1 การติดตั้งใช้งานระบบการบริหารการเงิน ระบบบริหารทั่วไป และการสนับสนุนงานต่างๆ สำหรับทั้งองค์กร

1.2 การติดตั้งใช้งานระบบบริหารจัดการในโรงพยาบาลทั้งองค์กร

1.3 การติดตั้งใช้งานระบบข้อมูลผู้บริหาร เพื่อการใช้งานที่ทันเวลา ถูกต้องและสอดคล้องกัน เพื่อการตัดสินใจ สำหรับผู้บริหารระดับสูง

1.4 การติดตั้งใช้งานระบบการบริหารจัดการสำนักงาน

1.5 การติดตั้งใช้งานระบบฐานข้อมูล

แนวทางการจัดอบรม

กระทรวงสาธารณสุขได้วางแนวทางการจัดอบรมให้แก่บุคลากรภายในกระทรวง ดังนี้

1. Hardware, system software and communication network
2. Each department's core health services
3. Technical and programming
4. Design techniques
5. Systems development methodology
6. System implementation methodology
7. Project management

กระทรวงสาธารณสุขได้วางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหาร บริการ และระบบงานเฉพาะภายในกระทรวง โดยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของกลุ่มงานบริหาร ได้แก่

1. General Ledger
2. Fixed Assets
3. Accounts Payable
4. Budgeting
5. Personal management

จากแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงสาธารณสุข จะเห็นได้ว่า กระทรวงสาธารณสุข มีแนวทางในการบริหารจัดการ การวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้สำหรับการบริหารและบริการภายในกระทรวงเพื่อให้สามารถนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของกระทรวง การบริหารงานถือเป็นส่วนสำคัญขององค์การ ในการเพิ่มประสิทธิภาพงานให้องค์กรมีความก้าวหน้าเป็นผู้นำในด้านสุขภาพ ดังพันธกิจของกรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุขที่ว่า มุ่งมั่นเป็นผู้นำในการพัฒนา ค้นคว้า วิจัย ประเมิน และถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการแพทย์ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายระดับชาติ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

1. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

การบริหารเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการคงไว้ซึ่งความก้าวหน้าขององค์การ การบริหารโดยการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้มีบทบาทอย่างยิ่งในปัจจุบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและคงไว้ซึ่งความอยู่รอดขององค์การ ปัจจุบันเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มีบทบาทที่สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้นำขององค์การที่จำเป็นจะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อส่งเสริมให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากขึ้น และสามารถนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายซึ่ง พิเศษฐ์ ดุรงค์เวโรจน์ (2537:151-152) กล่าวว่า ผู้บริหารมักมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศน้อย แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารก็ควรมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างน้อยในระดับอ่านออกเขียนได้ (IT literacy) เพื่อให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ให้แนวคิดความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ดังนี้

ทักษิณา สนวนานนท์ (2530: 2-8) ได้แบ่งคนที่เรียนรู้คอมพิวเตอร์ได้เป็น 3 ระดับ คือ

1. รู้พออ่านออกเขียนได้ เป็นความสามารถในระดับที่ทุกคนควรรู้ว่าคอมพิวเตอร์ทำงานอะไรได้และทำงานอะไรไม่ได้
2. รู้พอสามารถใช้งานได้ เป็นความสามารถในระดับที่รู้ว่าคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่เราสามารถใช้งานได้และสื่อสารได้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ
3. รู้เป็นผู้เชี่ยวชาญ เป็นความสามารถในการเรียนรู้คอมพิวเตอร์อย่างจริงจังจนสามารถพัฒนาเครื่อง ระบบและวิธีการใช้ได้อย่างกว้างขวาง โดยต้องมีความรู้ในเรื่องคอมพิวเตอร์อย่าง จริงจัง

กฤษฎาบรรณ กิติผดุง (2541:26-29) แบ่งความสามารถทางคอมพิวเตอร์ไว้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติ และด้านเจตคติ ดังนี้

1. ด้านความรู้ ผู้ใช้จะต้องมีความรู้ด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและภาษาไทยเป็นอย่างดี เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารและแสวงหาความรู้
 - 1.2 มีความรู้ด้านภาษาคอมพิวเตอร์
 - 1.3 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์และการประยุกต์ใช้ในงานด้านต่าง ๆ
 - 1.4 มีความรู้ความเข้าใจวิธีการใช้โปรแกรมที่จะนำมาช่วยอำนวยความสะดวกในงาน
 - 1.5 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับซอฟต์แวร์ประเภทต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้งาน
 - 1.6 มีความรู้เกี่ยวกับการบำรุงรักษา การเลือกซื้อฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ การปรับแก้และการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์
2. ด้านทักษะการปฏิบัติ ในการใช้คอมพิวเตอร์ผู้ใช้จะต้องมีทักษะในการใช้หรือลงมือปฏิบัติกับเครื่องคอมพิวเตอร์จึงจะเกิดการเรียนรู้ซึ่งผู้ใช้จะต้องฝึกฝนในเรื่องต่อไปนี้
 - 2.1 อ่านหนังสือได้เร็ว ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 2.2 ความสามารถในการเลือกสรรสารสนเทศ โดยต้องสามารถตัดสินใจได้ว่าเรื่องใดถูกเรื่องใดผิด
 - 2.3 ความสามารถในการสะสมข้อมูลสารสนเทศและการเลือกใช้สื่อทางคอมพิวเตอร์
 - 2.4 ความสามารถในการเขียนโปรแกรม
 - 2.5 ความสามารถในการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์และการประยุกต์ใช้งานคอมพิวเตอร์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
 - 2.6 ความสามารถในการพูดและนำเสนอ
 - 2.7 มีความสามารถในการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เช่น โปรแกรมประมวลผลคำ โปรแกรมจัดการฐานข้อมูล โปรแกรมตารางทำงาน และสามารถประยุกต์โปรแกรมเหล่านี้เข้ากับงานได้
 - 2.8 มีความสามารถและทักษะในการนำคอมพิวเตอร์ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
 - 2.9 มีความสามารถในการออกแบบกิจกรรมที่ใช้กับคอมพิวเตอร์
 - 2.10 มีความสามารถในการเลือกใช้อุปกรณ์ได้เหมาะสมกับงาน
3. ด้านเจตคติ การที่ผู้ใช้จะประสบความสำเร็จหรือไม่นั้นเกิดจากการมีเจตคติที่ดีต่อการคอมพิวเตอร์ในเรื่องต่อไปนี้
 - 3.1 มีความมั่นใจในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์
 - 3.2 สนใจที่จะเรียนรู้คอมพิวเตอร์
 - 3.3 มีความพึงพอใจที่ได้ทำงานกับคอมพิวเตอร์

- 3.4 สนใจติดตามความก้าวหน้าของคอมพิวเตอร์อยู่เสมอ
- 3.5 มุ่งมั่นในการใช้คอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนการสอน
- 3.6 มีวินัยในตนเองและเคารพกฎเกณฑ์ในการใช้คอมพิวเตอร์
- 3.7 มีความพยายามต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์
- 3.8 มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3.9 มีความต้องการสร้างสื่อใหม่ ๆ โดยใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ
- 3.10 มีความรับผิดชอบต่อข้อมูลที่นำมาใช้

Gissert, and Futrell (1990: 7) กล่าวถึง ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ว่าเป็นความรู้ความสามารถในด้าน

1. ความรู้เกี่ยวกับประวัติของคอมพิวเตอร์
2. เข้าใจการทำงานของคอมพิวเตอร์ และสามารถกำหนดให้คอมพิวเตอร์ทำงานได้โดยใช้โปรแกรมและชุดคำสั่งต่าง ๆ
3. ตระหนักถึงการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ช่วยในการเรียนรู้และแก้ปัญหา
4. มองเห็นแนวทางการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ในด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม
5. ตระหนักถึงผลกระทบของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ต่อสังคมปัจจุบันและอนาคต

Johnson (1995:268) แบ่งระดับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของพยาบาลไว้ โดยจัดแบ่งกลุ่มตามระดับของความยากง่ายในการใช้คอมพิวเตอร์ ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน ซึ่งเป็นความสามารถในระดับปฏิบัติการซึ่งสามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ได้ไปจนถึงระดับก้าวหน้า ซึ่งเป็นระดับที่มีการรวมการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนและการปฏิบัติ โดยแบ่งเป็นระดับดังนี้

1. ความสามารถขั้นพื้นฐาน ได้แก่
 - 1.1 สามารถใช้และบำรุงรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องพิมพ์ได้
 - 1.2 สามารถใช้ระบบปฏิบัติการได้
 - 1.3 สามารถ format แผ่นดิสก์เก็ตต์ได้
2. ความสามารถในการมีทักษะในการเครื่องมือต่าง ๆ
 - 2.1 สามารถใช้โปรแกรมประมวลผลค่าได้
 - 2.2 สามารถใช้แผ่นตารางทำการได้
 - 2.3 สามารถใช้โปรแกรมสำนักงานได้
 - 2.4 สามารถใช้โปรแกรมฐานข้อมูลได้

- 2.5 สามารถค้นคว้าได้
- 2.6 สามารถใช้โปรแกรมการคำนวณทางสถิติได้
3. ความสามารถในการสื่อสาร
 - 3.1 สามารถใช้ประโยชน์อิเล็กทรอนิกส์ได้
 - 3.2 สามารถติดต่อผ่าน World wide web ได้
 - 3.3 สามารถประชุมผ่านคอมพิวเตอร์ได้
 - 3.4 สามารถใช้ระบบสารสนเทศทางการแพทย์ที่เป็นพื้นฐานได้
4. ความสามารถในการสอน
 - 4.1 สามารถเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณะได้
 - 4.2 สามารถใช้โปรแกรมนำเสนองานโดยรูปภาพและสามารถทำสไลด์ได้
 - 4.3 สามารถสอนโดยใช้โปรแกรมต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซีดีรอม ฯลฯ ได้
 - 4.4 สามารถทดสอบการเขียนโปรแกรมได้
 - 4.5 สามารถประชุมผ่านทางวิดีโอ, Telehealth, Telemedicine ได้

Saranto, and Leino-Kilpi (1997: 377-385) ศึกษาความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ทางการแพทย์ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย พบว่า ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ทางการแพทย์ที่มีความสำคัญมาก มีดังนี้

1. ความสามารถด้านความรู้ขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์
 - 1.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับส่วนประกอบต่าง ๆ ของคอมพิวเตอร์
 - 1.2 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะพิเศษของคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล
 - 1.3 ความรู้เกี่ยวกับลักษณะพิเศษของคอมพิวเตอร์เครือข่ายที่ต่อเชื่อมกับระบบ
2. ความสามารถด้านทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์
 - 2.1 รู้วิธีการใช้โปรแกรมประมวลผลคำ
 - 2.2 รู้วิธีการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์
 - 2.3 รู้วิธีการใช้เครื่องส่งโทรสาร
 - 2.4 รู้วิธีการประยุกต์ใช้คอมพิวเตอร์ในการกำหนดแผนงานล่วงหน้า
 - 2.5 รู้วิธีการบูรณาการโปรแกรมที่แตกต่างกัน
3. ความสามารถด้านการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ผิดพลาด
 - 3.1 ศึกษาการแก้ปัญหาสถานการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ที่ผิดพลาดอย่างต่อเนื่อง
 - 3.2 รู้แหล่งสนับสนุนการแก้ปัญหา หรือสถานการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ที่ผิดพลาด
 - 3.3 รู้ความหมายของข้อความต่าง ๆ ที่แสดงความผิดพลาด

- 3.4 รู้เกี่ยวกับไวรัสคอมพิวเตอร์
4. ความสามารถด้านการใช้ระบบสารสนเทศโรงพยาบาล
 - 4.1 รู้วิธีการใช้ระบบสารสนเทศในโรงพยาบาลในการรับและแก้ไขข้อมูลผู้รับบริการ
 - 4.2 รู้วิธีการใช้ระบบสารสนเทศทางการพยาบาลในการวางแผนการพยาบาล
5. ความสามารถด้านทักษะการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ควบคุมติดตามอาการของผู้ป่วย
 - 5.1 รู้วิธีการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ที่มีระบบคอมพิวเตอร์ติดตามอาการผู้ป่วย
 - 5.2 รู้เกี่ยวกับเครื่องช่วยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการ
6. ความสามารถด้านการรักษาความปลอดภัยของระบบ
 - 6.1 รู้ความสำคัญของการรักษาความลับ
 - 6.2 รับรองสิทธิการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับเก็บข้อมูลที่เป็นความลับ
 - 6.3 รู้ความสำคัญของรหัสผ่าน
 - 6.4 รู้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย ความถูกต้องของข้อมูลผู้รับบริการ
7. ความสามารถด้านการรับรู้อุปสรรคและสิ่งที่เป็นเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์จัดการข้อมูลอัตโนมัติ
 - 7.1 พัฒนาเจตคติทางบวกต่อคอมพิวเตอร์
 - 7.2 รู้ว่าเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มีประโยชน์ทางการพยาบาล
 - 7.3 รับรู้สาเหตุที่ทำให้เกิดความกลัวคอมพิวเตอร์
 - 7.4 รู้ว่าคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานได้ด้วยตัวเองแต่ต้องอยู่ที่การกำหนดวิธีประยุกต์ตามความต้องการของผู้ใช้
 - 7.5 เรียนรู้เกี่ยวกับส่วนที่ดีของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับเครื่องกล

Staggers, Gassert, and Curran (2001: 306) แบ่งระดับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของพยาบาล ไว้ 4 ระดับ ได้แก่

1. ระดับเริ่มต้น มีความสามารถในระดับพื้นฐานในการจัดการข้อมูลข่าวสาร โดยมีทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ได้แก่ การปิด-เปิดเครื่องคอมพิวเตอร์ การป้อนกระดาษเข้าเครื่องพิมพ์ การเปลี่ยนหมึกพิมพ์ การแก้ไขปัญหากระดาษติดในเครื่องพิมพ์ การส่งพิมพ์งานทางเครื่องพิมพ์ การคัดลอก ลบไฟล์ การติดต่อสื่อสารได้แก่ การใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การใช้อินเทอร์เน็ต การสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูล การใช้โปรแกรมประยุกต์ ได้แก่ การใช้โปรแกรมการนำเสนองาน การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ การใช้แผ่นตารางทำการ
2. ระดับที่มีประสบการณ์ เป็นระดับที่มีความชำนาญในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง สามารถใช้ระบบสารสนเทศได้และสามารถแนะนำเพื่อการพัฒนาระบบได้ แต่ยังไม่เชี่ยวชาญเฉพาะทาง มีทักษะเพิ่มขึ้น

ในการจัดการกับข้อมูลข่าวสาร และมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น โดยสามารถจัดการข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการคาดการณ์ การจัดงบประมาณ การจัดตารางทำงาน การบันทึกงานของบุคลากร การให้รหัสผู้ป่วย สามารถพัฒนาแบบทดสอบ การวางแผนการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การประยุกต์ทฤษฎีต่าง ๆ เข้ากับแฟ้มข้อมูล การพัฒนาคอมพิวเตอร์ช่วยสอน สามารถแบ่งปันข้อมูลกับผู้อื่นได้ สามารถพัฒนาระบบสารสนเทศทางการพยาบาลได้ สามารถอธิบายแนวทางในการป้องกันข้อมูลได้

3. ระดับพยาบาลสารสนเทศเฉพาะทาง เป็นระดับที่มีความก้าวหน้า สามารถเตรียมความรู้และทักษะที่เป็นด้านเฉพาะทางที่เกี่ยวกับการจัดการคอมพิวเตอร์ได้ สามารถชี้เฉพาะถึงความต้องการสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติการพยาบาล การศึกษาพยาบาล การบริหาร การวิจัย และการพยาบาลทางคลินิกได้ โดยสามารถพัฒนาและสร้างแผนตารางทำการเพื่อใช้ในงานที่มีความซับซ้อนได้ เขียนเครื่องมือในการทำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ ตรวจสอบตัวชี้วัดและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของพยาบาลสารสนเทศได้ ประยุกต์ใช้รูปแบบสถานการณ์จำลองได้ สามารถบูรณาการและประยุกต์ศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์ ศาสตร์ของคอมพิวเตอร์ และศาสตร์ทางการพยาบาลเข้าด้วยกันได้ สามารถใช้เครื่องมือในการคิด การประมวลผล (อันได้แก่ การตั้งชื่อ การค้นหา การรักษา การค้นคืน การรวบรวม การวิเคราะห์และการสื่อสารข้อมูล) การพัฒนาระบบของคอมพิวเตอร์ได้

4. ระดับผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถเตรียมการสำหรับการวิจัยและการสร้างทฤษฎีเกี่ยวกับสารสนเทศได้ มีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลง และมีความกระตือรือร้นในการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ เป็นผู้นำไปสู่ความก้าวหน้าในการปฏิบัติและการวิจัยเกี่ยวกับสารสนเทศ มี หน้าที่ในการนำไปสู่ความก้าวหน้า และเป็นผู้ที่มีความสงสัยต่อการจัดการสารสนเทศเพื่อก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนา รวบรวมความทันสมัยและมีทักษะในการบริหารจัดการสารสนเทศและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เข้าใจถึงระบบ ระเบียบ และผลลัพธ์ และสามารถสร้างสถานการณ์ใหม่ ๆ ที่นำไปสู่ผลลัพธ์สูงสุดได้

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของ Staggars, Gassert, and Curran (2001) มาใช้เพื่อวัดความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ความสามารถในระดับเริ่มต้นเนื่องจากผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในระดับต้น เพื่อให้สามารถนำความรู้ความสามารถนี้มาใช้ในการบริหารงาน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน

เทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นสิ่งใหม่สำหรับพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารการพยาบาล ซึ่งปัจจุบันผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับจำเป็นจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อประกอบการปฏิบัติงานได้ทุกคน ผู้ที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อคอมพิวเตอร์ และจากการศึกษาของ พัชราภรณ์ ผางสรระน้อย (2540) พบว่าการรับรู้ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ในโรงเรียน ทำให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในการเรียนการสอน ดังนั้นการที่บุคคลรับรู้ถึงประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ว่ามีประโยชน์ และช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานนั้น จะนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้เพื่อแบ่งเบาภาระการทำงานและช่วยลดระยะเวลาในการทำงาน นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ และลดความผิดพลาดในการปฏิบัติงานได้ ดังนั้นเมื่อบุคคลทราบถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการฝึกฝนทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ให้มีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการอำนวยความสะดวกและเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของตนเอง

สภาพแวดล้อมภายในองค์การ

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

ความหมายของสภาพแวดล้อม

สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับการดำรงชีวิตของคน มีทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตทั้งที่บุคคลสร้างขึ้นและไม่ได้สร้างขึ้น และสิ่งแวดล้อมดังกล่าวนี้เองที่สามารถส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมนั้น ๆ ได้

สำเนาวิ ขจรศิลป์ (2538: 77) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมหมายถึง สิ่งที่มีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตและสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลสร้างขึ้นในองค์การหนึ่ง

บุริมรพี ดำรงรัตน์ (2542: 21-24) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่าหมายถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในที่ทำงานที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหัวหน้าหอ ผู้ป่วยสภาพแวดล้อมทางสังคมหมายถึง สิ่งแวดล้อมภายในองค์การที่มีผลกระทบต่อหัวหน้าหอ ผู้ป่วยในการ

ปฏิบัติงาน แบ่งเป็นด้านสัมพันธภาพและด้านการสนับสนุนซึ่งด้านสัมพันธภาพเป็นสัมพันธภาพระหว่างบุคคลภายในองค์กร ส่วนด้านการสนับสนุนเป็นการสนับสนุนจากหน่วยงาน สภาพแวดล้อมด้านจิตใจ หมายถึง สภาพแวดล้อมในที่ทำงานที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกทางจิตใจของหัวหน้าหรือผู้ปวย ได้แก่ ด้านความมีอิสระในการทำงานและด้านบรรยากาศแบบประชาธิปไตย

ละออ หุตางกูร (2535:24) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวมนุษย์ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
2. สภาพแวดล้อมทางสังคม
3. สภาพแวดล้อมทางจิตใจ

วณิกา ว่องวัจนะ (2535:21-22) และวิไลพร มณีพันธ์ (2539:41-46) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. สภาพการทำงานด้านกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในที่ทำงาน ประกอบด้วย แสงสว่าง เสียง สภาพอากาศ และสิ่งที่มีต่อการปฏิบัติงาน
2. สภาพการทำงานที่เกี่ยวกับด้านสังคม หมายถึง สังคม สิ่งแวดล้อมภายในองค์กรที่มีผลกระทบต่อบุคคลผู้ปฏิบัติงาน แบ่งออกเป็นด้านสัมพันธภาพและด้านการสนับสนุน
3. สภาพการทำงานที่เกี่ยวกับด้านจิตอารมณ์ หมายถึง ความคิดความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานที่มีสิ่งแวดล้อมในการทำงานทั้งด้านกายภาพและด้านจิตสังคม แบ่งออกเป็นความคิดสร้างสรรค์ ความมีอิสระในการทำงาน และความต้องการพัฒนาตนเอง

ชุติมา มาลัย (2538: 38) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้ 3 ด้านคือ

1. สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับบุคคล หมายถึง ลักษณะที่เป็นอยู่ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน และขนาดของกลุ่ม
2. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สถานที่เพียงพอและเหมาะสมในการประชุม สถานที่ทำงานสะดวกต่อการวางแผนปฏิบัติงานร่วมกัน อุปกรณ์ในการอำนวยความสะดวก
3. สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมบุคคลที่อยู่รอบตัวบุคลากรในองค์กร มีอิทธิพลในการปฏิบัติงาน โดยการมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งทางตรงและทางอ้อม

ภัสรา จารุสุสินธ์ (2542: 51) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อการรับรู้ความสามารถด้านการจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็น 2 ด้าน คือ

1. สภาพแวดล้อมทางสังคม หมายถึง สิ่งแวดล้อมภายในโรงพยาบาลในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในโรงพยาบาลซึ่งมีผลต่อหัวหน้าหอผู้ป่วย และสัมพันธภาพเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ของบุคคล อาจจะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่อบุคคล หรือบุคคลต่อกลุ่ม หรือกลุ่มต่อกลุ่มก็ได้ โดยแสดงออกทั้งทางกาย วาจา ใจ ต่อผู้อื่น

2. สภาพแวดล้อมทางจิตใจ หมายถึง สภาพแวดล้อมภายในโรงพยาบาลที่มีอิทธิพลต่อความคิด ความรู้สึกทางจิตใจของหัวหน้าหอผู้ป่วย แบ่งออกเป็น ด้านความมีอิสระในการทำงาน ด้านความต้องการพัฒนาตนเอง และด้านบรรยากาศแบบประชาธิปไตย

สร้อยรัตน์ พลอินทร์ (2542: 44) ได้สรุปความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง ลักษณะของสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต และสภาพการณ์ต่างๆ ตามการรับรู้ของบุคคล ซึ่งมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ และพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมนั้น ๆ

นิตยา ยงภูมิพุกธา (2543:10) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางจิตใจ โดยให้ความหมายของสภาพแวดล้อมทางกายภาพว่า หมายถึง สภาพทั่วไปของหอผู้ป่วย จำนวนอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการทำงานและการเรียนรู้ ส่วนสภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม ได้แก่ บรรยากาศกลุ่มเพื่อนและบรรยากาศการทำงานของทีม

สุปราณี แก้วกุดั่น (2543: 41) สรุปว่าสภาพแวดล้อมของสถาบันหมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ของสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิตและสภาพการณ์ต่าง ๆ ภายในสถาบันที่มีอิทธิพลต่อสมาชิกในสถาบันทั้งด้านพฤติกรรม พัฒนาการ การเรียนรู้และการดำเนินชีวิตที่นักศึกษาสามารถรับรู้ได้

กนกศิลป์ พุทธิศิลป์กรสกุล (2543: 63) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในหน่วยงานว่า หมายถึง สภาพและองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในหน่วยงานทางการพยาบาล ที่จะส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของพยาบาลวิชาชีพ

Jones (1949 อ้างในชุตติมา มาลัย, 2537: 37) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างรวมทั้งหมดที่อยู่ล้อมรอบปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มบุคคลโดยได้แบ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้ 3 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม หรือวัฒนธรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) หมายถึง ภูมิอากาศ พื้นที่ ภูมิประเทศ และอุณหภูมิ ซึ่งเป็นสิ่งที่มีชีวิตที่มีอยู่ทั่วไป เป็นสภาพแวดล้อมที่มีความสำคัญในแง่ของการเป็นรูปแบบการปฏิสัมพันธ์กับมนุษย์ในอันดับแรก ๆ

2. สภาพแวดล้อมทางสังคม (Social environment) หมายถึง ผู้คนที่อยู่ล้อมรอบบุคคล โดยทั่วไป และมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้น อาจจะมีกิจกรรมร่วมกันหรือไม่ก็ได้

3. สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม (Cultural environment) มีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากได้รวมถึงสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นทั้งหมด เช่น เครื่องมือ ที่อยู่อาศัย กฎหมาย เครื่องจักร ความเชื่อ ประเพณี และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นต้น

4. สภาพแวดล้อมย่อย (Segmented environment) ได้แก่ สภาพชนบทและสภาพเมืองในสังคม

Moos (1973: 1) ได้แบ่งลักษณะที่สำคัญของสภาพแวดล้อมไว้ 6 ลักษณะ คือ

1. มิติที่เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต
2. การจัดพฤติกรรม
3. มิติโครงสร้างขององค์การ
4. มิติของพฤติกรรมของบุคคลภายในองค์การ
5. การเปลี่ยนแปลงต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน
6. มิติในการประเมินบรรยากาศขององค์การ

Moos (1976 อ้างใน สำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538: 77) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมที่มีต่อพฤติกรรมและสุขภาพจิตของบุคคล โดยตั้งสมมติฐานว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อบุคคลที่อาศัยอยู่ในบรรยากาศของสังคมนั้น และได้แบ่งบรรยากาศของสังคมออกเป็น 3 มิติ คือ

1. มิติที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบุคคล เช่น ความเกี่ยวพันและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม
2. มิติที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคคล เช่น โอกาสและการดำเนินงานในการพัฒนาบุคคล
3. มิติที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและการจรรโลงสังคม เช่น การควบคุมระเบียบของสังคมและการพัฒนาสังคม

รูปแบบที่เกี่ยวกับระบบสภาพแวดล้อมนี้ เป็นความพยายามที่จะอธิบายสาเหตุต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียด การปรับตัว ระบบสภาพแวดล้อม ระบบของบุคคล การเฝ้าระวังรักษาบุคคลในสังคม

Moos (1976 cite in Huebner, 1980: 120-121) แบ่งสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนการสอน ไว้ 2 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม

Huebner (1980) รวบรวมลักษณะต่าง ๆ ของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและสนับสนุนการศึกษา ดังนี้

1. ความหลากหลายกับความเป็นลักษณะเดียวกัน (Heterogeneity / Homogeneity) ซึ่งรวมทั้งสิ่งที่มีชีวิต ได้แก่ พืช สัตว์ และมนุษย์ สิ่งที่ไม่มีชีวิตได้แก่ อาคารสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ และสภาพการณ์ที่บุคคลสร้างขึ้น ได้แก่ ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย สภาพสังคมและวัฒนธรรม สภาพแวดล้อมในองค์การที่มีความหลากหลาย (Heterogeneity) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ประกอบด้วยสภาพแวดล้อมย่อย ๆ ที่มีความแตกต่างกันมาก ส่วนสภาพแวดล้อมที่มีความเป็นลักษณะเดียวกัน (Homogeneity) หมายถึง สภาพแวดล้อมในองค์การที่มีความแตกต่างกันน้อย แนวความคิดที่เกี่ยวกับความหลากหลายและความเป็นลักษณะเดียวกันมีความเกี่ยวข้องกับความเหมาะสมระหว่างบุคคลกับสภาพแวดล้อมนั้น บุคคลจะพยายามเลือกอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสภาพแวดล้อมนั้น และพยายามปรับตนเองให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมนั้นด้วย

2. ความสมดุลระหว่างการสนับสนุนและการท้าทาย (Support / Challenge Balance) การสนับสนุน (Support) หมายถึง ความสัมพันธ์หรือประสบการณ์ที่ช่วยบรรเทาความตึงเครียด หรือการเสริมสร้างประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ส่วนการท้าทาย (Challenge) หมายถึง สภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความตึงเครียด การท้าทายบางระดับก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้น

สภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดการทำทายนั้นรวมถึง ความยุ่งยาก สลับซับซ้อน ความคลุมเครือ ความเข้าใจได้ยาก ความแตกต่างและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3. การสนับสนุนจากสังคม (Social support) หมายถึง มิตรภาพ ความผูกพัน การรวมตัวของบุคคล ตลอดจนแหล่งทรัพยากรในสังคมที่สามารถให้การสนับสนุนแก่บุคคล Gottlieb (1983 อ้างใน สำเนาวิ ขจรศิลป์, 2538: 81) เชื่อว่าบุคคลที่ได้รับการสนับสนุนจากสังคมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น เชื้อชาติ ชนชั้น ค่านิยม ความเชื่อ การคาดหวังของผู้ให้การช่วยเหลือ ศักยภาพในการช่วยเหลือการเปิดเผยตนเองและความสามารถในการติดต่อของผู้รับการสนับสนุน

4. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical environment) หมายถึง อาคาร สถานที่ และสิ่งก่อสร้างทั้งหมด รวมถึงอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ

Savichi, and Cooley (1987 อ้างใน กรวิกา พรหมจวง, 2541:70-71) แบ่งสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้ 3 ด้านคือ

1. สภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนต่อการทำงาน ประกอบด้วย

1.1 ความเป็นอิสระหมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจหรือปฏิบัติการด้วยตนเอง เมื่อบุคคลทำงานอย่างอิสระเท่าใดก็จะทำให้ได้รับข้อมูลป้อนกลับมาให้คิดและพัฒนาการปฏิบัติงานได้ดีขึ้น

1.2 การมุ่งงาน หมายถึง ระดับความมุ่งมั่นในการวางแผนที่ดี มีประสิทธิภาพและดำเนินการตามแผนโดยไม่ย่อท้อ

1.3 ความชัดเจน หมายถึง หน่วยงานมีการประกาศหรือแจ้งให้บุคลากรทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ เช่น นโยบาย ปรัชญา เป้าหมาย พันธกิจ และความคาดหวังของหน่วยงาน กฎระเบียบต่าง ๆ ภายในหน่วยงาน การกำหนดสายการบังคับบัญชา การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

1.4 การนำนวัตกรรมมาใช้ หมายถึง มีการส่งเสริมให้มีการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ โดยเน้นวิธีการที่หลากหลายและแปลกใหม่ เช่นการนำเทคโนโลยีมาใช้จะทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน

1.5 สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกในการทำงานและส่งเสริมให้บุคลากรมีความพึงพอใจในการทำงาน

2. สภาพแวดล้อมที่มีการควบคุม หมายถึง การที่ผู้บริหารให้ความสำคัญน้อย ทั้งงานและบุคคล แต่ให้ความสนใจต่อกฎเกณฑ์และต้องการที่จะให้สภาพแวดล้อมอยู่และควบคุมสภาพแวดล้อมโดยใช้ประโยชน์จากกฎเกณฑ์นั้น ทำให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความเครียด

3. สภาพแวดล้อมที่มีความกดดัน หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ต้องทำงานอย่างเร่งรีบหวาดกลัว วิตกกังวล น่าสลดใจและสภาพแวดล้อมที่ต้องตัดสินใจในความเป็นความตายของผู้อื่น

Spicer, and Robinson (1990: 2) ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมว่า หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่ม (บุคคลกับบุคคล) และปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งของกับบุคคล ได้แบ่งสภาพแวดล้อมภายในองค์การว่า หมายถึง ทรัพยากรทั้งหลายที่มีอยู่ภายในองค์การได้แก่ รูปแบบการบริหาร ความร่วมมือ โครงสร้างขององค์การ ระบบการสนับสนุน ระดับของทักษะ ความสามารถทางเทคนิค และสมรรถนะทางการเงิน

Astin (1993 อ้างใน ชลีกร บุญประเสริฐ, 2543: 61) แบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็น 4 ด้านคือ สภาพแวดล้อมทางด้านเพื่อน (Peer environment) สภาพแวดล้อมด้านการเรียนการสอน(Classroom environment) สภาพแวดล้อมด้านบริหาร (Administrative environment) และสภาพแวดล้อมด้านกายภาพ (Physical environment) และได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมในโรงเรียนว่าหมายถึง นโยบาย คณะครู เพื่อน และการศึกษาที่นักเรียนรับรู้และส่งผลต่อนักเรียนภายหลังการสัมผัสกับสภาพแวดล้อมเหล่านั้น (Astin, 1993: 7)

Hickey, Ouimette, and Venegoni (1996: 78) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมภายในองค์การไว้ 2 ด้านคือ

1. สภาพแวดล้อมโดยทั่วไป (General environment) หมายถึงสิ่งที่มีผลต่อองค์การในด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ประชากร สภาพเศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรม นโยบาย กฎข้อบังคับ และสถานภาพการเรียนรู้ภายในองค์การ

2. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงาน (Task environment) เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละองค์การ ซึ่งสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงานนี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละองค์การ เช่น องค์การสุขภาพ จะมีความแตกต่างกันจากโรงงาน ร้านอาหาร และการบริการอื่น ๆ เป็นต้น สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ผู้รับบริการ คู่แข่ง ผู้ให้การสนับสนุน เป็นต้น

มโนทัศน์เกี่ยวกับบรรยากาศในหน่วยงานหรือสภาพแวดล้อมของการทำงานเป็นมโนทัศน์ที่ได้รับความสนใจของนักวิจัยเกี่ยวกับองค์การซึ่ง Turnipseed (1990 อ้างใน บุญศรี ชัยชิตามร, 2534:9) เสนอว่าปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลกระทบต่อหน่วยงานที่ให้บริการด้านสุขภาพมี 2 ประการคือ

1. ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรในหน่วยงาน ซึ่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยนั้น จะเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและประสิทธิภาพในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย และความสัมพันธ์ระหว่างหัวหน้าหอผู้ป่วยและบุคลากรภายในหน่วยงาน

2. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานก่อให้เกิดอาการแสดงที่ผู้บริหารอาจใช้ในการระบุปัญหาที่มีผลต่อสัมพันธภาพและผลงานของบุคลากรในหน่วยงานได้ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะมีผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยได้นำแนวคิดของ Astin (1993) มาประยุกต์ใช้ในการศึกษาสภาพแวดล้อมภายในองค์การที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยได้ตัดสภาพแวดล้อมในด้านการเรียนการสอนออก เนื่องจากแนวคิดของ Astin เป็นแนวคิดที่ใช้กับการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาสภาพแวดล้อมในองค์การที่มีผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ (Physical environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เป็น การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านงบประมาณ การสนับสนุนด้านสถานที่ การสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ และการสนับสนุนด้านบุคลากรด้านคอมพิวเตอร์

2. สภาพแวดล้อมด้านบริหาร (Administrative environment) หมายถึง การที่โรงพยาบาลมี นโยบายและการบริหารจัดการของโรงพยาบาลเพื่อสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใน การปฏิบัติงาน ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยเห็นความสำคัญและมีความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารงาน

3. สภาพแวดล้อมทางด้านผู้ร่วมงาน (Peer environment) หมายถึง สภาพแวดล้อมที่ ผู้ร่วมงาน หรือบุคลากรภายในหน่วยงานมีการสนับสนุนหรือมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงาน เป็นบรรยากาศที่ได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือจากผู้ร่วมงานทุกระดับเพื่อให้มีการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศสำหรับบริหารงานประกอบด้วยสัมพันธภาพภายในหน่วยงานที่มีการส่งเสริมการใช้ เทคโนโลยี จำนวนผู้ใช้คอมพิวเตอร์ได้ในหน่วยงาน การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ บุคลากรที่อยู่ในหน่วยงาน และการสอนการใช้คอมพิวเตอร์อย่างไม่เป็นทางการภายในหน่วยงาน

ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยน่าจะเป็นสภาพแวดล้อมที่มีการสนับสนุนในด้านกายภาพ ด้านการบริหารและด้านผู้ร่วมงาน

2. สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำของบุคคลที่อยู่ภายในสภาพแวดล้อมนั้น โดยสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้มีการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความสามารถในการกระทำในสิ่งนั้นเนื่องจากสภาพแวดล้อมดังกล่าวมักเป็นในด้านการเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำต่อสิ่งนั้น ๆ สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจะส่งผลให้บุคลากรที่อยู่ภายในสภาพแวดล้อมนั้นมีความสนใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศส่งผลให้เกิดการใช้และเพิ่มพูนทักษะและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ การที่หน่วยงานสนับสนุนด้านสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ บุคลากรด้านคอมพิวเตอร์ และสนับสนุนด้านงบประมาณในการใช้คอมพิวเตอร์ นั้นจะทำให้บุคลากรภายในหน่วยงานเกิดความกระตือรือร้นและสนใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาของ Klein, Conn, and Sorra (2001) พบว่า การที่หน่วยงานมีงบประมาณสนับสนุนเพื่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นปัจจัยที่ทำให้องค์การประสบผลสำเร็จในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสถาพร แกวจันติก (2543) พบว่าจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีในหน่วยงานเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพยาบาลประจำการ ในโรงพยาบาลชุมชน ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วยจากการทบทวนวรรณกรรม ได้แก่ การสนับสนุนในด้านอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ เช่น คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ การสนับสนุนจากผู้บริหารให้มีการใช้งาน เช่น การมีนโยบายในการใช้งาน การจัดสรรงบประมาณ การมีสัมพันธภาพภายในหน่วยงานในการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น มีการสนับสนุนจากเพื่อนร่วมงาน (ยงยศ พรตปกรณ, 2528; รัตนา ทองสวัสดิ์, 2532; อรวรรณ ปิณฑนนโหวาท, พัทนี เขยจรรยาและเมตตา วิวัฒนากุล, 2541 ; วิชาศิริ นราพงษ์, 2542 ; สถาพร แกวจันติก, 2543 ; Klein, Conn, and Sorra, 2001; Mooij, and Smeets, 2001)

2. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร การที่หน่วยงานมีนโยบายในการบริหาร ได้แก่ การวางแผน การจัดระบบงาน การดำเนินงาน และการควบคุม ให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน จะทำให้บุคลากรที่อยู่ภายในหน่วยงานมีความกระตือรือร้นหรือจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาของ Klein, Conn, and Sorra (2001)

พบว่า ปัจจัยที่ทำให้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในองค์กรประสบผลสำเร็จ ได้แก่ การบริหารจัดการให้มี การใช้เทคโนโลยีภายในหน่วยงาน โดยมีนโยบายให้บุคลากรใช้คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mooij, and Smeets (2001) ที่พบว่า การมีนโยบายให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนในโรงเรียน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การใช้เทคโนโลยีภายในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ

3. สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน เพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในการถ่ายทอด ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรมต่าง ๆ Mooij, and Smeets (2001) พบว่า การที่บุคลากรภายในโรงเรียนมีการให้ความร่วมมือกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน มีผลให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนประสบผลสำเร็จ Kim, and Kim (1996)พบว่าพฤติกรรม การให้ความร่วมมือมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมการใช้คอมพิวเตอร์ภายในวิทยาลัยพยาบาล ในระดับบุคคล สุภาพร บุญปลั่ง (2541) พบว่าตัวแปรที่อธิบายการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคือ การขอคำแนะนำจากผู้อื่นและจันทิมา ขนากกลาง (2541) พบว่า การค้นคว้าเพิ่มเติมโดยอาศัยรุ่นพี่ในการให้คำแนะนำ ส่งผลให้นักศึกษาสถาบันราชภัฏ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ได้ดีขึ้น

3.สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน

สภาพแวดล้อมเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวบุคคลและมีอิทธิพลต่อรูปแบบการดำเนินชีวิตของบุคคล ภายใต้สภาพแวดล้อมนั้น ๆ สภาพแวดล้อมได้แบ่งออกเป็นหลายด้านและหลายแนวคิดแต่อย่างไรก็ตามสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีอิทธิพลต่อบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงานย่อมมีผลต่อการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์กร ซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวมีหลายด้านซึ่งมีทั้งในด้านที่เกื้อหนุนต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและสภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือมีประสิทธิภาบน้อย สภาพแวดล้อมที่ส่งผลให้มีการสนับสนุนการบริหารงาน ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพที่มีการสนับสนุนในด้านอาคาร สถานที่ เครื่องมือ อุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ ที่สนับสนุนการบริหารงานจะส่งผลให้หัวหน้าหรือผู้ปวยมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพขึ้น สภาพแวดล้อมทางด้านผู้ร่วมงานได้แก่ สภาพแวดล้อมที่มีความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน มีความสนิทสนมและความกระตือรือร้น จะส่งผลให้มีการบริหารที่มีประสิทธิภาพขึ้น จากการศึกษาของ Hope (1995 อ่างใน วิภาศิริ นราพงษ์, 2543) พบว่า การได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือและร่วมมือจากผู้ร่วมงานในการใช้คอมพิวเตอร์จะส่งผลในทางบวกกับการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมทางด้านการบริหาร ได้แก่ การมีนโยบายในการบริหาร การมีกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ส่งผลให้มีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ จากการศึกษาของ Miskel, Fevurly, and Stewart (1979); Maurer, and Tarulli (1994) พบว่า การที่หน่วยงานมีนโยบาย

กฎข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานส่งผลให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง จากการศึกษาของ Maurer, and Tarulli (1994) พบว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการทำงานจะส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมที่มีการนำนวัตกรรมมาใช้ ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และช่วยในการทำงานให้ได้รับความสะดวก รวดเร็วและถูกต้องขึ้น จากการศึกษาของ Baumgartner, and Jeanpierre (1972, 1984) พบว่า สภาพแวดล้อมที่มีการนำนวัตกรรมมาใช้ส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง

4. ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า สภาพแวดล้อมมีผลต่อความสามารถของบุคคลที่อยู่ภายใต้สภาพแวดล้อมนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง โดยสภาพแวดล้อมจะส่งผลต่อความสามารถหรือพฤติกรรมของบุคคลนั้น ๆ ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (การสนับสนุนด้านบุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ อาคารสถานที่งบประมาณ) สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน (การมีการสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยี การเรียนการสอนภายในหน่วยงานอย่างไม่เป็นทางการ การมีบุคลากรภายในหน่วยงานที่สามารถใช้เทคโนโลยีได้) และสภาพแวดล้อมทางด้านการบริหาร (นโยบาย กฎระเบียบและข้อบังคับของหน่วยงานที่สนับสนุนให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงาน) น่าจะมีผลต่อความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหน่วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศไทย

จิราพร เกศพิชญวัฒนา (2535) ทำการศึกษาเรื่องสภาพความต้องการและปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารการพยาบาลของโรงพยาบาลของรัฐและเอกชน กรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาในผู้บริหารการพยาบาลจำนวน 128 คนและพยาบาลประจำการจำนวน 227 คน พบว่าทั้งผู้บริหารและพยาบาลประจำการประเมินตนเองว่ามีความรู้ในด้านคอมพิวเตอร์น้อย และการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารการพยาบาลจะใช้ในด้านการประสานงานมากที่สุด และมีการใช้เพื่อการวางแผนการพยาบาล การจัดบุคลากรและการอำนวยความสะดวกเป็นบางโรงพยาบาล แต่ยังไม่มีการใช้งานด้านการจัดระบบงานและการควบคุม และพบว่าความต้องการการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารการ

พยาบาลมีความต้องการในด้านการบันทึกรายงาน การประสานงาน การจัดทำงบประมาณ การจัดบุคลากร การควบคุมและการอำนวยความสะดวกในระดับมาก ส่วนด้านการจัดระบบงานและการวางแผนพบว่าต้องการในระดับปานกลางส่วนปัญหาด้านการใช้คอมพิวเตอร์พบว่าผู้บริหารงานรายงานความสามารถของตนเองในการใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าพยาบาลประจำการ

สุชาวดี ยิ้มมี (2537) ศึกษาการจัดระบบสารสนเทศบุคลากรพยาบาลเพื่อการบริหาร โดยศึกษาในผู้บริหารทางการแพทย์ ผู้บริหารโรงพยาบาล และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์และโรงพยาบาลทั่วไป ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการศึกษา/อบรมหลักสูตรการบริหาร และไม่เคยจัดเก็บข้อมูลบุคลากรพยาบาล และข้อมูลที่เป็นต้องใช้ในการบริหาร ทำให้ไม่มีความเข้าใจประโยชน์ของข้อมูลและขาดความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับ การจัดเก็บข้อมูลบุคลากรมีการกระจายซ้ำซ้อนและไม่เก็บไว้อย่างครบถ้วนและไม่มีความครอบคลุม ทำให้ผู้บริหารขาดข้อมูลในการประกอบการพิจารณา วิเคราะห์และตัดสินใจในการบริหารงาน

นฤมล เกื่อนมา (2539) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยทั้งสี่ด้าน คือด้านเพื่อน อาจารย์ หลักสูตร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งถ้าสภาพแวดล้อมเหมาะสมมีบรรยากาศทางวิชาการที่ดี ย่อมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการหาความรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง

นงลักษณ์ อนันตวร (2539) ศึกษาการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบริหารจัดการทางการแพทย์สำหรับหอผู้ป่วยทางอายุรกรรม โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางการบริหารจัดการทางการแพทย์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญ และค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจของผู้บริหารทางการแพทย์ต่อข้อมูลหรือสารสนเทศในด้านความครบถ้วน เพียงพอ ถูกต้อง ทันเวลาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พัชราภรณ์ ผางสระน้อย (2540) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ของครู โรงเรียนประถมศึกษา โดยศึกษาตัวแปร 3 ด้าน คือ ด้านสถานภาพ ด้านบทบาทของผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน และตัวแปรด้านการรับรู้ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คือ การรับรู้ประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบคือ อายุ ระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรีและประสบการณ์การสอนที่มากกว่า 16 ปี

ศรียา เนตรน้อย (2540) ศึกษาความคาดหวังและสภาพปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา พบว่ามีความคาดหวังมากที่สุดในด้านสถานที่ รองลงมาคือ หลักสูตรคอมพิวเตอร์ การจัดการเรียนการสอน ผู้เรียน ผู้บริหาร บุคลากร ซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์และจากการเปรียบเทียบสภาพค่าความแตกต่างระหว่างความคาดหวังกับสภาพปฏิบัติจริง พบว่ามีความแตกต่างกันโดยมีความคาดหวังในทุกด้านอยู่ในระดับมากกว่าสภาพปฏิบัติจริงและมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการเปรียบเทียบค่าระหว่างความคาดหวังกับสภาพปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกันคือ หลักสูตรคอมพิวเตอร์ การจัดการเรียนการสอน ผู้เรียน และฮาร์ดแวร์ ส่วนด้านที่ไม่เป็นไปตามความคาดหวังคือ ด้านผู้บริหาร ผู้ปกครอง บุคลากร ซอฟต์แวร์ และสถานที่

สุธิภา แสนทอง (2540) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาภาครัฐ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ การรับรู้ถึงประโยชน์ของการใช้เครือข่ายในด้านความคุ้มค่า การพัฒนาการเรียนการสอน ความสะดวกในการนำมาใช้ สามารถสืบค้นข้อมูลได้ไม่จำกัดและสามารถสืบค้นได้ทั่วโลกและพบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ คือการใช้ อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนมีความคุ้มค่า มีความสะดวกในการนำมาใช้ การสืบค้นข้อมูล world wide web การพัฒนาการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยการอ่านหนังสือตำราการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อติดต่อสื่อสารได้ทุกแห่งผู้บริหารสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ติดตั้งเครือข่าย

สุภาพร บุญปล้อง (2540) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการยอมรับคอมพิวเตอร์ คือการขอคำแนะนำจากผู้อื่น ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทางลบ คือ การไม่มีประสบการณ์ด้านคอมพิวเตอร์ การไม่เคยศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และการมีวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และตัว

แปรที่อธิบายความแปรปรวนของการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีจำนวน 3 ตัวคือ การศึกษาค้นคว้าจากนิตยสาร/วารสาร การขอคำแนะนำจากผู้อื่น และการเห็นประโยชน์ด้านการเรียนการสอน

จันทิมา ขนายกลาง (2541) ศึกษาปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏ พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษาในสถาบันราชภัฏ การซักถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัยและการใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์รายงานขณะศึกษาส่งผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านอายุส่งผลในทางลบและพบว่าตัวแปรที่สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาคอมพิวเตอร์ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยก่อนเข้าศึกษา การซักถามอาจารย์เมื่อมีข้อสงสัย การใช้คอมพิวเตอร์พิมพ์รายงานขณะศึกษา การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยอาศัยรุ่นพี่ อายุและการสนับสนุนส่งเสริมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองเกี่ยวกับการสอน / แนะนำด้านเนื้อหาวิชาคอมพิวเตอร์

จิรา วงเลขา (2541) ศึกษาตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงานของรัฐบาลพบว่าตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3 อันดับแรก คือ การนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมไปใช้ประโยชน์ ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ประเมินผลการฝึกอบรม และใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อการสอนประกอบการฝึกอบรมและตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางลบ 3 อันดับแรก คือ ไม่ได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและศึกษาค้นคว้าจากหนังสือตำราและ พบว่าตัวแปรที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการยอมรับได้จำนวน 3 ตัวคือ การนำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ การที่ผู้บริหารสนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมและการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อการสอนประกอบการฝึกอบรม

ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (2541) ศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูและนักเรียนในโรงเรียน พบว่า เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูใน โรงเรียน มีองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ลักษณะของนวัตกรรม สภาพสังคม ตัวบุคคล และการสนับสนุนจากผู้บริหาร โดยกลุ่มที่มีใจรักและชอบในเทคโนโลยีสารสนเทศ จะได้รับเงื่อนไขในด้านลักษณะของนวัตกรรมมากที่สุด ส่วนในกลุ่มที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการทำงานประจำวันและกลุ่มที่กลัวล้มหลังจะได้รับเงื่อนไขในการสนับสนุนจากผู้บริหารมากที่สุด ส่วนกลุ่มที่ตามผู้อื่นจะได้รับเงื่อนไขด้านสภาพสังคม การสนับสนุนจากผู้บริหารและด้านลักษณะของนวัตกรรมมากที่สุด

อรวรรณ ปีลันธนโิวาท, พัทณี เขยจรรยาและ เมตตา วิวัฒนากุล (2541) ทำการศึกษาเรื่อง เทคโนโลยีและบทบาทในการพัฒนาสังคมไทย โดยทำการศึกษาในผู้บริหารหน่วยราชการและกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับนโยบายการใช้คอมพิวเตอร์ของรัฐ และผู้ที่อยู่ในแวดวงคอมพิวเตอร์ทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชน โดยมุ่งศึกษาสถานภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยราชการไทยทุกกระทรวง รวมทั้งศึกษาบทบาทในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้กับการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ พบว่า มีแนวโน้มในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยราชการมากขึ้นในอนาคตและมีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ในหน่วยงานอย่างเพียงพอ แต่พบว่าบุคลากรในหน่วยงานยังไม่มีความพร้อมในการใช้คอมพิวเตอร์ จึงยังไม่สามารถใช้คอมพิวเตอร์เพื่อพัฒนาหน่วยงานและประเทศในส่วนที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลักษณะการใช้งานมักเป็นการใช้งานทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งใช้แทนเครื่องพิมพ์ดีดและธุรการมากกว่าใช้เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ขาดการรวบรวมข้อมูลและข้อมูลมีความซ้ำซ้อนในการจัดเก็บ ในด้านผลงานต่อหน่วยงานพบว่าเทคโนโลยีสารสนเทศให้ผลทางด้านบวกมากกว่าด้านลบ เนื่องจากทำให้งานเสร็จรวดเร็วขึ้น สะดวกและหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น ผลการสื่อสารและความสัมพันธ์ภายในหน่วยงานดีขึ้น บุคลากรมีความพอใจกับผลที่ได้รับจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนปัญหาและข้อจำกัดในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพบว่าส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านความพร้อมและความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ของบุคลากรซึ่งยังขาดความพร้อมอยู่ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยการให้ความรู้และฝึกอบรมแก่บุคลากรในหน่วยราชการยังไม่กว้างขวางเท่าที่ควร ซึ่งคณะผู้วิจัยกล่าวว่าปัญหาต่าง ๆ ที่พบจากการวิจัยยังเป็นปัญหาที่ผู้บริหารจะต้องดูแลควบคุมและกำหนดนโยบายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือใช้ความพยายามอย่างจริงจังในการแก้ไข

วิภาศิริ นราพงษ์ (2542) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้คอมพิวเตอร์กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และการศึกษา/อบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้คอมพิวเตอร์ ได้แก่ นโยบายและการบริหาร การสนับสนุนจากหน่วยงาน บรรยากาศในหน่วยงาน และผลตอบแทน มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์พยาบาล

สถาพร แถวจันทิก (2543) ศึกษาความรู้และทักษะของพยาบาลในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนเขตภาคกลาง พบว่า ระดับความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของพยาบาลอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะทักษะด้านการใช้โปรแกรมวิเคราะห์ทางสถิติ และพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพยาบาล ได้แก่ ประสบการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ และประสบการณ์การเรียนหรืออบรมการใช้คอมพิวเตอร์ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีในโรงพยาบาล และจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีในจุดงานที่ปฏิบัติ โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก นอกจากนี้ยังพบว่าระดับการศึกษาและการมีเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัวมีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสำหรับปัญหาการใช้คอมพิวเตอร์ในโรงพยาบาลพบว่าพยาบาลส่วนใหญ่มีความเห็นว่าการใช้คอมพิวเตอร์ทำให้งานยุ่งยากขึ้น และคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่มีจำนวนน้อย และโรงพยาบาลยังขาดงบประมาณในการพัฒนาระบบสารสนเทศ ไม่มีการจัดระเบียบการใช้คอมพิวเตอร์ที่ชัดเจน และพยาบาลไม่มีเวลาในการศึกษาหรือฝึกหัดอย่างจริงจัง เนื่องจากงานประจำมีมาก ส่วนด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีของกลุ่มตัวอย่างคือการกระตุ้นและส่งเสริมให้พยาบาลเห็นความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น และควรจัดอบรมความรู้และทักษะในด้านการใช้คอมพิวเตอร์ให้กับพยาบาลอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

จิตตภัทร เครือวรรณและคณะ (2543) ทำการศึกษาสถานภาพและปัญหาในการใช้เทคโนโลยีในหน่วยงานของรัฐโดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังหน่วยงานระดับกรมของกระทรวง และทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 37 คน พบว่า รัฐได้ให้ความสำคัญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้น การเก็บข้อมูลในคอมพิวเตอร์มีมากขึ้น แต่การส่งผ่านเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนข้อมูลยังมีน้อย และพบว่าผู้บริหารไม่สนใจและขาดการสนับสนุนในการอบรมให้ใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้หน่วยงาน ยังมีความซ้ำซ้อนกันในการเก็บข้อมูลทำให้ผู้บริหารไม่ได้ใช้ข้อมูลเพราะไม่แน่ใจในคุณภาพของข้อมูล และบางครั้งอาจไม่ได้ใช้เพราะเจ้าหน้าที่ระดับล่างมีการสรุปข้อมูลไม่ถูกต้อง และเทคโนโลยีที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในแง่ความเร็วและความประหยัดเงินในการสื่อสารอย่างอินเทอร์เน็ต ก็ไม่ได้รับการสนับสนุนให้ใช้

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Kozlowski, and Hults (1987) ศึกษาบรรยากาศองค์การต่อการใช้อินเทอร์เน็ตและความสามารถในการปฏิบัติงาน พบว่า แนวคิดในการปรับปรุงบรรยากาศองค์การมีประโยชน์ต่อการอำนวยความสะดวกในการเพิ่มความสามารถและทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ต

Baldwin , and Ford (1988) รวบรวมผลการศึกษเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรไว้ดังนี้ Baumgartel, and Jeanpierre(1972); Baumgartel, Reynold, and Pathan (1984 study 1, and 2) พบว่า บรรยากาศที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการทำงาน ลักษณะการทำงานที่เหมาะสม และมีการใช้นวัตกรรม การให้กำลังใจและการให้อิสระในการทำงาน การมีสัมพันธภาพระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหาร การมีระบบการให้รางวัล ส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูง

Gist (1988) ศึกษาถึงอายุต่อผลของการฝึกทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่มีอายุแตกต่างกันจำนวน 50 คน เป็นการศึกษาที่ทดลอง โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่มีอายุมาก (≥ 45 ปี) และกลุ่มที่มีอายุน้อย (< 45 ปี) พบว่า ผู้ที่มีอายุมากจะมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ต่ำกว่าผู้ที่มีอายุน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Davis, Bagozzi, and Warshaw (1989) ศึกษาถึงการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ พบว่าการรับรู้ในประโยชน์ของคอมพิวเตอร์มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ส่วนความยากง่ายในการใช้คอมพิวเตอร์มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเพียงเล็กน้อย ทักษะติดต่อคอมพิวเตอร์มีผลเพียงบางส่วน ในขณะที่บรรทัดฐานของแต่ละบุคคลไม่มีผลต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเลย

Gist, Schwoerer, and Rosen (1989) พบว่า รูปแบบพฤติกรรมที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้อินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจความสามารถของตนเองในการใช้อินเทอร์เน็ตโดยพบว่าผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงจะมีความมั่นใจในการใช้อินเทอร์เน็ตได้ดีกว่าผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ

Olivier, and Shapiro (1993) ได้รวบรวมผลงานวิจัยในเรื่องของการรับรู้ความสามารถของตนกับคอมพิวเตอร์ของนักวิจัยหลายท่านไว้ ดังนี้

- Jorde-Bloom (1988) พบว่า ความคาดหวังในความสามารถเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีในการใช้คอมพิวเตอร์ ถึงแม้ว่ากลุ่มตัวอย่างจะเป็นผู้เริ่มหัดใช้คอมพิวเตอร์ก็ตาม แต่ผลการศึกษาได้สนับสนุนทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเองของ Bandura และปัจจัยอื่น ได้แก่ ความชอบ เพศ ลักษณะส่วนบุคคล องค์ประกอบขององค์การ และสภาพแวดล้อมมีส่วนสนับสนุนการจูงใจที่สำคัญต่อพฤติกรรมการใช้คอมพิวเตอร์

- Lewis(1985)พบว่าประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนให้สูงขึ้น ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนได้เพิ่มขึ้นภายหลังการฝึกทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และพบว่า พื้นฐานด้านคณิตศาสตร์และเพศ ไม่ได้เป็นตัวทำนายความรู้ในการเรียนคอมพิวเตอร์และความรู้พื้นฐานในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เลย

- Robbins (1986) พบว่าการรับรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีการพัฒนามาจากการรับรู้ความสามารถของตนเองในเด็กนักเรียนที่ได้รับการสนับสนุนจากมารดา และมีความสัมพันธ์กับตัวแปรด้านครูผู้สอน การเรียนรู้ภาษา จำนวนระยะเวลาในการเรียนคอมพิวเตอร์ ความเชื่อมั่นในการเรียนคณิตศาสตร์ และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการใช้คอมพิวเตอร์

Mitchell, et al. (1994) ศึกษาถึงการรับรู้ความสามารถของตนกับความสามารถที่ได้รับจากการฝึกทักษะในการแก้ปัญหาคอมพิวเตอร์ในผู้ควบคุมการจราจรทางอากาศ จำนวน 31 คน โดยทำการศึกษา 7 ระยะเวลา พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับสูง ส่งผลให้มีทักษะในการแก้ปัญหาได้ดีขึ้น และพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่สำคัญที่ทำนายความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้ดีที่สุด

Martocchio (1994) ศึกษาถึงผลของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ต่อความวิตกกังวลและการรับรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยจำนวน 76 คน ผลการศึกษาพบว่าความวิตกกังวลเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ลดลงหลังจากได้รับการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นโดยมีการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น อายุมีความสัมพันธ์ในทางลบกับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความคาดหวังในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นโดยเพิ่มตามระดับการรับรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลและการรับรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้เข้ารับการอบรมแต่พบว่าความวิตกกังวลและการรับรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ต่อการได้มาซึ่งความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ การฝึกอบรมทำให้มีการรับรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้น และส่งผลให้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Mills, and Stagers (1994) ทำการศึกษาความสามารถของพยาบาลประจำการจำนวน 145 คน ที่ทำงานใน East Coast University Medical Center โดยศึกษาถึงความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์ ความรู้ทั่วไปและการใช้ระบบสารสนเทศโรงพยาบาลและความรู้จากการเข้าร่วม กิจกรรมสารสนเทศ พบว่าผู้ที่มีอายุน้อยมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ได้ดีกว่าพยาบาลที่มีอายุมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าอายุเป็นตัวทำนายความเร็วและความแม่นยำในการใช้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากผู้สูงอายุไม่คุ้นเคยกับคอมพิวเตอร์แต่ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ไม่ได้เป็นตัวทำนายความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

Szajna (1994) ศึกษาถึงตัวแปรที่มีผลต่อความวิตกกังวลในการใช้และความชอบในคอมพิวเตอร์ โดยทำการศึกษาในนักศึกษาจำนวน 162 คน มีอายุเฉลี่ย 21.9 ปี โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เรียน Word Perfect และโปรแกรมการประมวลผลคำ ระยะที่ 2 เรียนการใช้คอมพิวเตอร์กราฟิก และระยะที่ 3 เรียน Lotus 1-2-3 และ Spreadsheets พบว่า ความวิตกกังวลในการใช้คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ในทางลบกับประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ในระยะที่ 1 และ 2 แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันในระยะที่ 3 เนื่องจากในระยะที่ 3 ผู้เข้าร่วมวิจัยมีความคุ้นเคยกับการใช้คอมพิวเตอร์และมีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์มากพอและมีความเชื่อมั่นในการใช้คอมพิวเตอร์แล้ว และพบว่าความชอบเป็นตัวทำนายที่ดีต่อความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษา

Torkzadeh, and Koufteros (1994) ศึกษาถึงการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้คอมพิวเตอร์ต่อผลของการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ โดยศึกษาในนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 224 คน ในมหาวิทยาลัยแถบตะวันออกเฉียงเหนือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า เพศชายมีการรับรู้ความสามารถของตนเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าเพศหญิงในระยะแรก แต่ภายหลังการอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ไม่มีความแตกต่างของคะแนนการใช้คอมพิวเตอร์ในทั้งสองเพศซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภายหลังการฝึกอบรม เพศหญิงมีการรับรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงขึ้นทำให้มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ได้ดีขึ้น

Brummelhuis (1995 อ้างถึงใน Mooij, and Smeets, 2001) พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยพบว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ไม่มีความเชื่อในความสามารถของตนในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งส่งผลให้มีการขัดขวางการใช้เทคโนโลยีในห้องเรียน ซึ่งตรงกับการศึกษาของ Smeets (1999 อ้างถึงใน Mooij, and Smeets, 2001) ที่พบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการไม่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาคือการไม่คุ้นเคยและความไม่

แน่ใจในความสามารถของตนเอง การช่วยเหลือและการสนับสนุนมีความสัมพันธ์กับความยินดีในการใช้เทคโนโลยีและการยอมรับการสอรรูปแบบใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Kim, and Kim (1996) ศึกษาถึงผลของการรับรู้ความสามารถของตนและพฤติกรรมการร่วมมือต่อการยอมรับนวัตกรรมในหอผู้ป่วยจำนวน 64 แห่ง ในโรงพยาบาลของมหาวิทยาลัย ในประเทศเกาหลี ในระยะเวลา 3 ปี พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนมีความสัมพันธ์ต่อการยอมรับนวัตกรรมทั้งในระดับบุคคลและในระดับหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่การให้ความร่วมมือมีผลต่อการยอมรับนวัตกรรมในระดับบุคคลเท่านั้น

Krothe, Pappas, and Minnick (1996) พบว่าประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์มีผลต่อความสามารถในการใช้และแก้ปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ได้ดี และการรับรู้ต่อเทคโนโลยีจะมีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ดีขึ้น

Marasovic et al. (1997) ศึกษาถึงทัศนคติของพยาบาลต่อการใช้ระบบสารสนเทศทางการพยาบาล โดยทำการศึกษาในพยาบาล ICU ในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ในประเทศออสเตรเลียพบว่าประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ในทางลบกับแรงจูงใจในการใช้คอมพิวเตอร์ของพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและพบว่ามีความสัมพันธ์กันระหว่างแนวคิด ความเชื่อ ทัศนคติและแรงจูงใจ ส่วนระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระดับต่ำ

Lewis, and Watson (1997) พบว่า อุปสรรคในการใช้เทคโนโลยีของพยาบาลเนื่องมาจากมีทัศนคติในทางลบเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และเกิดการต่อต้านการยอมรับเทคโนโลยีเกิดความกังวลว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้จะทำให้เกิดปัญหาในการใช้งาน ขัดขวางความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การสร้างบรรยากาศในการเปลี่ยนแปลง เช่น สร้างความเข้าใจและตั้งเป้าหมาย ร่วมกัน ให้โอกาสในการศึกษาและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนพยาบาลยอมรับการใช้เทคโนโลยี

Carty, and Rosefeld (1998) พบว่าการรวมเอาความรู้ทางสารสนเทศเข้ากับคอมพิวเตอร์จะช่วยส่งเสริมการศึกษาของพยาบาลทั้งของนักศึกษาและสถาบันการศึกษา และพบว่าการใช้สารสนเทศทางการศึกษาก่อให้เกิดความสะดวกรวดสบายในการเรียนการสอนนักศึกษาในระดับปริญญาโท แต่อย่างไรก็ตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศยังไม่แพร่หลายในวิชาชีพพยาบาล

Sleutel, and Guinn (1999) ศึกษาทัศนคติของพยาบาลต่อการใช้ระบบสารสนเทศทางคลินิก (Clinical information system) โดยศึกษาในพยาบาลประจำการจำนวน 77 คนที่ได้รับการฝึกทักษะในการใช้ระบบสารสนเทศทางคลินิก ทำการวัด 3 ระยะ คือ ก่อนใช้ หลังจากเริ่มการใช้ระบบสารสนเทศ 1 เดือน และวัดซ้ำหลังการใช้ 6 เดือน พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกระหว่างการรับรู้การใช้สารสนเทศทางคลินิกต่อการประเมินระดับความสามารถและจำนวนประสบการณ์ในการทำงาน แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างการรับรู้การใช้สารสนเทศทางคลินิกต่ออายุ และประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนทัศนคติมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับต่ำ และไม่มีความแตกต่างทางทัศนคติในระยะเวลาก่อนการใช้ระบบสารสนเทศทางคลินิกในระยะเวลาก่อนการใช้งานและหลังการใช้งานแล้ว 1 เดือน แต่มีความแตกต่างกันระหว่างหลังการใช้ 1 เดือนและ 6 เดือนโดยมีระดับเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

Morris, and Venkatesh (2000) ศึกษาถึงความแตกต่างระหว่างอายุต่อการยอมรับเทคโนโลยีในการทำงาน โดยศึกษาถึงปฏิกิริยาและพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีในพนักงานจำนวน 118 คน ภายใต้วงเวลา 5 เดือน โดยทำการวัด 2 ระยะ เปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีอายุมากและอายุน้อย พบว่า มีความแตกต่างกันในการยอมรับเทคโนโลยีโดยผู้ที่มีอายุมากจะมีการยอมรับโดยมีอิทธิพลมาจากบรรทัดฐาน และการรับรู้พฤติกรรมควบคุม ซึ่งพบว่าอิทธิพลที่เกิดจากบรรทัดฐานค่อย ๆ ลดลงเมื่อเวลาผ่านไป ในขณะที่ผู้ที่มีอายุน้อยจะมีการยอมรับเทคโนโลยีจากการมีทัศนคติที่ดีต่อเทคโนโลยี

Albion (2001) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จำนวน 175 คน พบว่าการรับรู้ความสามารถของตนต่อการใช้คอมพิวเตอร์มีผลต่อความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของนักศึกษากลุ่มที่มีอายุน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การรับรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ต่อระดับทักษะและความเชื่อมั่นในการใช้คอมพิวเตอร์ ความสะดวกและความวิตกกังวลมีความสัมพันธ์ต่อการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และพบว่าความสะดวกในการใช้งานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้คอมพิวเตอร์แบบถาวร

Chou (2001) ศึกษาถึงผลของรูปแบบการรับรู้และรูปแบบของการฝึกทักษะต่อประสิทธิภาพของการฝึกทักษะ โดยทำการศึกษาในนักเรียนมัธยมปลาย ประเทศไต้หวัน จำนวน 108 คน พบว่า การสอนการใช้คอมพิวเตอร์โดยผ่านทางจอภาพของคอมพิวเตอร์อย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอนส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ได้ดีกว่าการสอนโดยใช้แผ่นใสและอุปกรณ์อื่น ๆ ประกอบ และพบว่าเพศหญิงมีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นได้ดีโดยมาจากการฝึกปฏิบัติ ในขณะที่เพศชายมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มาจากการรับรู้ความสามารถของตนในการใช้คอมพิวเตอร์

Klein, Conn, and Sorra (2001) ศึกษาถึงความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้ในองค์กร พบว่าปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ การมีงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ การสนับสนุนด้านการบริหารจัดการให้มีการใช้เทคโนโลยีภายในองค์กร โดยการมีนโยบายให้มีการใช้และการสนับสนุนให้มีการใช้และเพิ่มพูนทักษะในการใช้เทคโนโลยีภายในองค์กร

Braak (2001) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสารของครู พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร ได้แก่ การสอนภาษา ระดับของการยอมรับเทคโนโลยี และการรับรู้ต่อคุณสมบัติของการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร นอกจากนี้ยังพบว่าอายุและเพศไม่มีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร ส่วนประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ก็ไม่มีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสาร ยกเว้นในรายที่มีคอมพิวเตอร์ที่บ้าน และพบว่าอุปสรรคต่อการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสารคือการขาดเงิน การไม่มีเวลาเพียงพอในการใช้ การไม่รู้ถึงประสิทธิภาพของการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการสื่อสารและการขาดการสนับสนุนจากภายนอก

Soong et al. (2001) ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนระยะไกลทาง on-line ในโรงเรียนในประเทศสิงคโปร์ที่ทำการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ on-line ได้แก่ VDO Audio Computer on-line พบว่า การเรียนระยะไกลจะประสบผลสำเร็จได้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนที่มีความตั้งใจในการเรียน การประสานความร่วมมือในการเรียน การรับรู้ถึงประโยชน์และวิธีการใช้เทคโนโลยีของสถานศึกษา เจ้าหน้าที่ และผู้บริหารที่สนับสนุนด้านการเรียนการสอน

Mooij, and Smeets (2001) ศึกษารูปแบบและการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนมัธยมศึกษา 10 แห่ง ในประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ผู้บริหารของโรงเรียน ผู้นำในโรงเรียน ผู้ประสานงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ครู นักเรียนที่ชอบเทคโนโลยีสารสนเทศ นักเรียนที่ไม่ชอบเทคโนโลยีสารสนเทศ และผู้ปกครอง พบว่า การบริหารภายในโรงเรียน และความร่วมมือกันในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีผลต่อความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของครูภายในโรงเรียน ซึ่ง

การบริหารได้แก่การมีนโยบายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอน การเพิ่มความตระหนักของครูในการใช้เทคโนโลยี การส่งเสริมให้มีการประสานงานด้านการใช้เทคโนโลยีในโรงเรียน และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน

Tsai, Lin, and Tsai (2001) ศึกษาถึงทัศนคติในการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยศึกษาในนักเรียน จำนวน 753 คน ในประเทศไต้หวัน พบว่านักเรียนชายมีการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่านักเรียนหญิง โดยมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้อินเทอร์เน็ตและมีความวิตกกังวลอยู่ในระดับต่ำและมีความเชื่อมั่นในการใช้อินเทอร์เน็ตและสูงกว่าเพศหญิงและพบว่านักเรียนที่มีประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ตมาเป็นระยะเวลาอนานจะมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้อินเทอร์เน็ตสูงกว่าในผู้ที่มีประสบการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตต่ำ

สรุปจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีผู้สนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์ เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตและสามารถนำความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประกอบการปฏิบัติงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในงานและเพื่อส่งเสริมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในยุคสารสนเทศได้อย่างทันสมัย ทันโลกและทันเหตุการณ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) ในลักษณะของการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานอยู่ในหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 7 แห่ง และจำนวนหัวหน้าหอผู้ป่วยทั้งหมด 141 คน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามโรงพยาบาล

โรงพยาบาล	ประชากร
1. โรงพยาบาลราชวิถี	40
2. โรงพยาบาลเลิดสิน	23
3. โรงพยาบาลนพรัตน์ราชธานี	21
4. สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี	17
5. โรงพยาบาลสงฆ์	16
6. สถาบันประสาทวิทยา	16
7. สถาบันมะเร็งแห่งชาติ	8
รวม	141

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในองค์กร 3 ด้าน ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (2) สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและ (3) สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน 4 ด้าน ได้แก่ (1) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวางแผนงาน (2) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดระบบงาน (3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดำเนินงาน และ (4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผล

การสร้างและลักษณะของเครื่องมือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. สร้างแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ที่มีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. สร้างแบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยผู้วิจัยนำแนวคิดความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในระดับเริ่มต้นสำหรับพยาบาลของ Stagers, Gassert, and Curran (2001) มาประยุกต์ใช้เพื่อวัดความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวนทั้งหมด 15 ข้อ

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบได้ 5 ระดับ โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้คำตอบเดียว มีความหมายของตัวเลือกดังนี้

- 5 หมายถึง ผู้ตอบสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้อย่างรวดเร็วมาก
- 4 หมายถึง ผู้ตอบสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้อย่างรวดเร็ว
- 3 หมายถึง ผู้ตอบสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้แต่ต้องใช้เวลาพอสมควร
- 2 หมายถึง ผู้ตอบสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นแต่ต้องใช้เวลาอย่างมาก
- 1 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติกิจกรรมนั้นไม่ได้เลย

กำหนดเกณฑ์ในการแบ่งระดับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยใช้ค่าความหมายของคะแนนเฉลี่ย มี 5 ระดับ (อ้างใน ประคอง กรรณสูต, 2538) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์น้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในองค์กร มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. สร้างแบบสอบถามข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในองค์กร โดยผู้วิจัยนำแนวคิดของ Astin (1993) ในเรื่องสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ประกอบด้วยข้อคำถามที่มีเนื้อหาครอบคลุม 3 ด้าน จำนวนทั้งหมด 24 ข้อ ดังนี้
 - 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ จำนวน 8 ข้อ
 - 2) สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร จำนวน 9 ข้อ
 - 3) สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน จำนวน 7 ข้อ

เครื่องมือมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้คำตอบเดียว มีความหมายของตัวเลือกดังนี้

- 5 หมายถึง เมื่อผู้ตอบรับรู้ว่าคุณภาพในประโยคนั้นว่าตรงกับความเป็นจริงในองค์กรของตนตลอดเวลา

- 4 หมายถึง เมื่อผู้ตอบรับรู้ว่าคุณค่าในประโยคนั้นว่าตรงกับความเป็นจริงในองค์การ
ของตนเกือบทุกครั้ง
- 3 หมายถึง เมื่อผู้ตอบรับรู้ว่าคุณค่าในประโยคนั้นว่าตรงกับความเป็นจริงในองค์การ
ของตนเป็นครั้งคราว
- 2 หมายถึง เมื่อผู้ตอบรับรู้ว่าคุณค่าในประโยคนั้นว่าตรงกับความเป็นจริงในองค์การ
ของตนนาน ๆ ครั้ง
- 1 หมายถึง เมื่อผู้ตอบรับรู้ว่าคุณค่าในประโยคนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงในองค์การ
ของตนเลย

กำหนดเกณฑ์ในการแบ่งระดับสภาพแวดล้อมภายในองค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยใช้
ค่าความหมายของคะแนนเฉลี่ย มี 5 ระดับ (อ้างใน ประคอง กรรณสูต, 2538) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม ภายในองค์การของตนมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม ภายในองค์การของตนมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม ภายในองค์การของตนปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม ภายในองค์การของตนน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับความเป็นจริงของสภาพแวดล้อม ภายในองค์การของตนน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการ
บริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความ
สามารถในการบริหารงานและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. สร้างแบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการ
บริหารงานโดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงแนวคิดการบริหารของ Black, and Porter (2000) และแนวคิด
การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ Hunter (2001) มาใช้โดยครอบคลุมแนวคิดการบริหาร 4 ด้าน
จำนวนทั้งหมด 45 ข้อ ดังนี้

- 1) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเพื่อการวางแผน จำนวน 12 ข้อ
- 2) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเพื่อการจัดระบบงาน จำนวน 12 ข้อ
- 3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเพื่อการนำงาน จำนวน 8 ข้อ
- 4) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเพื่อการติดตามและประเมินผล จำนวน 13 ข้อ

เครื่องมือที่ใช้มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดให้ผู้ตอบเลือกตอบได้คำตอบเดียว มีความหมายของตัวเลือกดังนี้

5 หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตนมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมในในประโยชน์นั้นมากที่สุด
4 หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตนมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมในในประโยชน์นั้นมาก
3 หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตนมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมในในประโยชน์นั้นปานกลาง
2 หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตนมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมในในประโยชน์นั้นน้อย
1 หมายถึง	ผู้ตอบเห็นว่าตนมีความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมในประโยชน์นั้นไม่ได้เลย

กำหนดเกณฑ์ในการแบ่งระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยใช้ค่าความหมายของคะแนนเฉลี่ย มี 5 ระดับ (อ้างใน ประคอง กรรณสูต, 2538) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง	มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานน้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยศึกษาความตรงและความเที่ยงของแบบสอบถาม ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมในองค์กรและแบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ดังนี้

1. การหาความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และแบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมพิจารณา เนื้อหาและความครอบคลุมแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ที่มีคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการพยาบาล จำนวน 3 ท่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 2 ท่าน

เพื่อตรวจสอบความตรง ความครอบคลุมของเนื้อหาและความเหมาะสมของช่วงคะแนนที่ใช้ นำผลการพิจารณามาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index) โดยค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหามีค่า .80 ขึ้นไป (Davis,1992 อ้างในบุญใจ ศรีสถิตยน์รากูร, 2543: 224) จากนั้นผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขใหม่โดยปรับปรุงภาษาและคำถาม และขอความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนอีกครั้งหนึ่ง

2. การหาความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายในองค์กรและแบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ผ่านการหาความตรงไปทดลองใช้กับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่โรงพยาบาลตำรวจซึ่งมีลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 รายจากนั้นวิเคราะห์หาความเที่ยงของแบบสอบถามแต่ละชุด โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ภายใน (Internal contingency) ของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach's Coefficiency) (ยูวดี ฤชา และคณะ, 2540) โดยรวม รายด้านและรายข้อ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวม (Corrected item total analysis) โดยใช้เกณฑ์เลือกข้อคำถามที่มีค่ามากกว่า +.30 ขึ้นไป (Jacobson,1988 อ้างใน บุญใจ ศรีสถิตยน์รากูร, 2543:228) จากการวิเคราะห์รายข้อพบว่าทุกข้อมีค่ามากกว่า.30 มีเพียงคำถามข้อที่ 18 ของแบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่มี

ค่า .27 เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าคำถามข้อนี้มีความสำคัญจึงปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และไม่ตัดออกผลการหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือ เมื่อนำไปทดลองใช้ (Tryout) และเมื่อใช้จริง กับกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

แบบสอบถาม	ค่าความเที่ยงของเครื่องมือ	
	กลุ่มทดลองใช้ (n = 30)	กลุ่มตัวอย่างจริง (n = 138)
ส่วนที่ 2 ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์		
การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น	.97	.93
การติดต่อสื่อสารและสืบค้นข้อมูล	.85	.88
การใช้โปรแกรมต่าง ๆ	.93	.87
รวมความเที่ยงทั้งฉบับ	.97	.95
ส่วนที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในองค์การ		
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	.91	.84
สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	.92	.94
สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน	.82	.92
รวมความเที่ยงทั้งฉบับ	.93	.95
ส่วนที่ 4 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ		
สำหรับการบริหารงาน		
ด้านการวางแผนงาน	.96	.91
ด้านการจัดระบบงาน	.97	.97
ด้านการดำเนินงาน	.95	.95
ด้านการติดตามและประเมินผลงาน	.95	.91
รวมความเที่ยงทั้งฉบับ	.99	.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือและอนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่งทางไปรษณีย์

2. ผู้วิจัยโทรศัพท์ติดต่อผู้รับผิดชอบประสานงานด้านการวิจัยของโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอความร่วมมือตรวจสอบจำนวนหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาล และทำเอกสารต่าง ๆ เพื่อขอรับการพิจารณาจากคณะกรรมการวิจัยของแต่ละสถาบัน

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ประสานงานแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างภายหลังได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการวิจัยของสถาบันแล้ว และนัดเวลาในการส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยโดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2545 ถึงวันที่ 30 กันยายน 2545 ได้แบบสอบถามกลับคืนมาทั้งสิ้น 138 ฉบับ จากจำนวนที่ส่งจริง 141 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.8

4. เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลจำนวน 138 ฉบับ พบว่ามีความครบถ้วนสมบูรณ์ทุกฉบับ จากนั้นทำการแยกข้อมูล คิดคะแนนรวมแต่ละชุด และจัดเตรียมตารางในการวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการนำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package for Social Sciences for Windows) ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลโดยการแจกแจง ความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแบ่งระดับความตามเกณฑ์ในการแบ่งระดับจากค่าเฉลี่ย
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน และระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่คำนวณได้โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test)
4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้าน ระดับการศึกษา และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยใช้

การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่คำนวณได้โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เทียบระดับความสัมพันธ์ของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ใช้เกณฑ์ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต, 2538)

ค่า r	ระดับความสัมพันธ์
.70 - .90	สูง
.30 - .69	ปานกลาง
.29 และต่ำกว่า	ต่ำ

เนื่องจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณกำหนดว่าตัวแปรพยากรณ์ที่จะนำมาวิเคราะห์จะต้องมีค่าอยู่ในระดับอันตรภาค (Interval scale) ขึ้นไป ดังนั้นในการคำนวณจึงต้องปรับตัวแปรที่วัดในระดับนามบัญญัติ (Nominal scale) เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy variable) ดังนี้

ระดับการศึกษา	กำหนดให้	อนุปริญญา/ปริญญาตรี	= 0
		ปริญญาโท/ปริญญาเอก	= 1
การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	กำหนดให้	ไม่เคย	= 0
		เคย	= 1

5. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดและทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่คำนวณได้ โดยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) ของตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ.05

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร รวมทั้งศึกษาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 138 คน โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่ง ผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์ และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในองค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถร่วมพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

คำย่อและความหมายของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

AGE	หมายถึง	อายุของหัวหน้าหอผู้ป่วย
EDU	หมายถึง	ระดับการศึกษา
INC	หมายถึง	รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน
TIME	หมายถึง	ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์

TRAIN	หมายถึง	การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์
COM	หมายถึง	ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์
PHY	หมายถึง	สภาพแวดล้อมภายในองค์การทางกายภาพ
POL	หมายถึง	สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านการบริหาร
PEER	หมายถึง	สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน
IT	หมายถึง	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับบริหารงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ผู้วิจัยเสนอรายละเอียดของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (n = 138)	ร้อยละ
อายุ (ปี)		
≤ 40 ปี	11	8.0
41 - 45 ปี	25	18.1
46 - 50 ปี	48	34.8
51 - 55 ปี	37	26.8
56 - 60 ปี	17	12.3
ระดับการศึกษา		
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	116	84.1
ปริญญาโท	22	15.9
รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน		
10,001 – 20,000 บาท	10	7.3
20,001 – 30,000 บาท	61	44.2
30,001 – 40,000 บาท	17	12.3
40,001 – 50,000 บาท	18	13.0
> 50,000 บาท	32	23.2
ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์		
ไม่เคยใช้เลย	30	21.7
น้อยกว่า 1 ปี	33	23.9
1 - 3 ปี	49	35.5
> 3 – 5 ปี	18	13.1
มากกว่า 5 ปี	8	5.8
การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์		
เคย	104	75.4
ไม่เคย	34	24.6

จากตารางที่ 3 พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีอายุระหว่าง 46-50 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.8 ระดับการศึกษาอนุปริญญา/ปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 84.1 รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือนอยู่ระหว่าง 20,001 – 30,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.2 ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ระหว่าง 1–3 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 35.5 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 75.4

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามรายด้านและโดยรวม (n = 138)

ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	X	S.D.	ระดับ
การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น	2.63	1.32	ปานกลาง
การติดต่อสื่อสารและสืบค้นข้อมูล	2.14	1.12	ต่ำ
การใช้โปรแกรมต่าง ๆ	2.06	.99	ต่ำ
รวม	2.34	1.08	ต่ำ

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ เท่ากับ 2.34 เมื่อจำแนกตามรายด้าน พบว่า ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์รายด้านอยู่ในระดับต่ำ ยกเว้นความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้นที่อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 2.63 และค่าเฉลี่ยของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ในด้านการใช้โปรแกรมต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.14

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในองค์กรของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในองค์กรของหัวหน้าหอผู้ป่วย ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน โดยเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรของหัวหน้าหอผู้ป่วย ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรของหัวหน้าหอผู้ป่วยจำแนกตามรายด้านและโดยรวม (n = 138)

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	X	S.D.	ระดับ
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.37	.89	ปานกลาง
สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	2.97	.84	ปานกลาง
สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน	3.21	.92	ปานกลาง
รวม	3.18	.75	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กรของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยค่าเฉลี่ยของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรโดยรวมเท่ากับ 3.18 และเมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยของสภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านกายภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.37 สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านการบริหารมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 2.97

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน
ของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และร้อยละของคะแนนความสามารถในการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ
ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ และ
การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (n = 138)

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารงาน (คะแนนเต็ม 225 คะแนน)	S.D.	ร้อยละของคะแนน ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับ การบริหารงาน
อายุ			
≤ 40 ปี	90	34.36	40
41 – 45 ปี	94.04	39.09	41.80
46 – 50 ปี	72.96	31.26	34.43
51 – 55 ปี	78.54	36.93	34.91
56 – 60 ปี	75.35	34.35	33.49
ระดับการศึกษา			
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	79.49	35.62	35.32
ปริญญาโท	82.45	34.71	44.44
รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน			
10,000 – 20,000 บาท	104.90	39.83	46.62
20,001 – 30,000 บาท	73.02	31.51	32.45
30,001 – 40,000 บาท	77.29	35.80	34.35
40,001 – 50,000 บาท	96.11	40.35	42.72
มากกว่า 50,000 บาท	77.75	37.70	34.56
ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์			
ไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์เลย	73.57	38.96	36.70
น้อยกว่า 1 ปี	76.91	30.74	34.18
1 – 3 ปี	78.47	32.45	34.88
มากกว่า 3 ปี – 5 ปี	99.56	42.31	44.25
มากกว่า 5 ปี	81.63	32.95	36.28
การอบรมคอมพิวเตอร์			
เคย	84.13	35.01	37.39
ไม่เคย	67.21	33.85	29.87

จากตารางที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีอายุระหว่าง 41-45 ปี มีค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานสูงที่สุดคือร้อยละ 41.80 รองลงมาคืออายุน้อยกว่า 40 ปี 51-55 ปี 46-50 ปี และ 56-60 ปี ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าการศึกษาระดับปริญญาโทมีคะแนนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานร้อยละ 44.44 ซึ่งมากกว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา/ปริญญาตรี ที่มีคะแนนร้อยละ 35.32

เมื่อจำแนกตามรายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีรายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน 10,000–20,000 บาท มีคะแนนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานสูงที่สุดคือ ร้อยละ 46.62 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีรายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน 40,001 – 50,000 บาท กลุ่มที่มีรายได้ครอบครัวรวมต่อเดือนมากกว่า 50,000 บาทขึ้นไป กลุ่มที่มีรายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยกลุ่มที่มีระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์อยู่ในระหว่าง 3 – 5 ปี มีคะแนนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานมากที่สุด คือร้อยละ 44.25 รองลงมาคือ กลุ่มที่มีระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า 5 ปี กลุ่มที่มีระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ 1 – 3 ปี และกลุ่มที่มีระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์น้อยกว่า 1 ปี ตามลำดับ

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีคะแนนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานร้อยละ 35.01 ซึ่งมากกว่ากลุ่มที่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เลย

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การทางกายภาพ ด้านการบริหาร ด้านผู้ร่วมงาน และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย (n = 138)

ตัวแปร	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	S_k	K_u
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	46.85	35.14	16.32	.507	-.723
สภาพแวดล้อมภายในองค์การ					
ด้านกายภาพ	67.28	26.91	7.15	-.285	-.226
ด้านการบริหาร	59.44	26.75	7.61	-.079	.218
ด้านผู้ร่วมงาน	64.09	22.43	6.43	-.334	-.245
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน	35.54	79.96	35.37	.715	-.724

จากตารางที่ 7 พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยมีค่าเฉลี่ยของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เท่ากับ 35.14 คะแนน จากคะแนนเต็ม 75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 46.85 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.32 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวาและมีความโด่งต่ำ แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ค่อนข้างต่ำต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนค่อนข้างกระจาย ($S_k = .507$ และ $K_u = -.723$)

ระดับคะแนนสภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านกายภาพของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.91 คะแนนจากคะแนนเต็ม 40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 67.28 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.15 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้ายและมีความโด่งต่ำ แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่มีระดับคะแนนสภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านกายภาพค่อนข้างสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนค่อนข้างกระจาย ($S_k = -.285$ และ $K_u = -.226$)

ระดับคะแนนสภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26.75 คะแนนจากคะแนนเต็ม 45 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 59.44 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.61 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้ายและมีความโด่งสูง แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนสภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านการบริหารค่อนข้างสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนกระจายน้อย ($S_k = -.079$ และ $K_u = .218$)

ระดับคะแนนสภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.43 คะแนนจากคะแนนเต็ม 35 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 64.09 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.43 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้ายและมีความโด่งต่ำ แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนสภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงานค่อนข้างสูงกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนค่อนข้างกระจาย ($S_k = -.334$ และ $K_u = -.245$)

ระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 79.96 คะแนนจากคะแนนเต็ม 225 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 35.54 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 35.37 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวาและมีความโด่งต่ำ แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าหอผู้ป่วย ส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานค่อนข้างต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนกระจายค่อนข้างมาก ($S_k = .715$ และ $K_u = -.724$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานตามการประเมินของหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตาม รายด้านและโดยรวม (n = 138)

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน	X	S.D.	ระดับ
ด้านการวางแผน	1.92	.87	ต่ำ
ด้านการจัดระบบงาน	1.82	.92	ต่ำ
ด้านการดำเนินงาน	1.67	.79	ต่ำ
ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	1.68	.79	ต่ำ
รวม	1.77	.78	ต่ำ

จากตารางที่ 8 พบว่า ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยรายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับต่ำ โดยค่าเฉลี่ยของความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานโดยรวมเท่ากับ 1.77 เมื่อจำแนกตามรายด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานด้านการวางแผนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 1.92 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานด้านการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.67

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนคือ

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่คำนวณได้โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังแสดงในตารางที่ 9

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่คำนวณได้โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังแสดงในตารางที่ 10

3. วิเคราะห์ตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดและทดสอบความมีนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่คำนวณได้ โดยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) ของตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังแสดงในตารางที่ 11 - 14

ตารางที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตัวแปร	SS	MS	F	Sig
อายุ	8995.271	2248.818	1.842	.125
รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน	8895.211	2236.762	1.817	.130
ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์	8576.201	2144.050	1.751	.142

* $p < .05$

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือนและระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย (n = 138)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	
	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน	sig
ระดับการศึกษา	.037	.670
การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	.207*	.015
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	.285**	.001
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	.307**	.000
สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	.313**	.000
สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน	.404**	.000

* p<.05 และ ** p<.01

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมทางกายภาพ โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง (r = .404, .313 และ .307 ตามลำดับ) ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = .285) การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r = .207) ส่วนอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือนและระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน

ตารางที่ 11 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย แสดงในรูปแบบเมตริกสัมพันธ์ (Correlation Matrix) (n = 138)

ตัวแปร	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
อายุ (1)	1.00									
ระดับการศึกษา (2)	.211*	1.00								
รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน (3)	.219**	-.062	1.00							
ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ (4)	-.396**	.199*	-.027	1.00						
การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (5)	-.214*	-.027	.066	.333**	1.00**					
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ (6)	-.314**	.294**	-.045	.547**	.213*	1.00				
สภาพแวดล้อมภายในองค์กรทางกายภาพ (7)	-.019	.074	.090	.121	.159	.126	1.00			
สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านการบริหาร (8)	.149	-.044	.110	.085	.043	.038	.711**	1.00		
สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงาน (9)	-.083	.046	.077	.153	.177*	.065	.471**	.534**	1.00	
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน (10)	-.153	.037	.010	.158	.207*	.285**	.307**	.313**	.404**	1.00

* p<.05 และ ** p<.01

จากตารางที่ 11 พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยคือสภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงาน สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .404, .313$ และ $.307$ ตามลำดับ) ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .285$) ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับต่ำกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .207$)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการเลือกปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านการบริหาร สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงานและเสนอสมการความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์การ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน โดยใช้เทคนิคการเลือกตัวแปรพยากรณ์โดยวิธี Enter เพื่อหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน ได้ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 12 จากนั้นจึงนำตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน ที่ได้จากสมการวิเคราะห์ความถดถอยมา เพื่อวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อหาตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 13

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในการเลือกตัวแปรพยากรณ์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานโดยวิธี Enter

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E. _b	Beta	t	sig
อายุ	-2.771	.087	1.045	-.087	.329
ระดับการศึกษา	-5.440	.057	-.699	-.057	.486
รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน	-.347	.013	-.169	-.013	.866
ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์	-3.855	.124	-1.270	-.124	.206
การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์	-8.292	.101	-1.221	-.101	.224
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	.634	.292	3.123	.292*	.002
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	.136	.027	.243	.027	.808
สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร	.709	.153	1.271	.153	.206
สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน	1.610	.293	3.145	.293*	.002
ค่าคงที่ (constants)	17.789		1.045		.298
R = .523			F = 5.359		
R ² = .274			SE _{est} = 31.19		

จากตารางที่ 12 พบว่า เมื่อนำตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 9 ตัว มาพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน พบว่าสามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้จำนวน 2 ตัวแปร โดยมีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 27.4 และตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงาน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีทิศทางความสัมพันธ์ในทางบวกทั้งหมด

เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Standardize Coefficient) ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่าสภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงาน สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้ดีที่สุด (Beta = 3.145) รองลงมาคือความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ (Beta = 3.123) ส่วนอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านกายภาพ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านการบริหาร ไม่มีความแปรปรวนร่วมกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตารางที่ 13 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น(R^2 change)กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยวิธี Stepwise

ลำดับขั้นตัวแปรพยากรณ์	R	R^2	R^2 Change	F	sig
สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน	.412	.169	.169	27.744	.000
สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	.485	.235	.066	11.641	.001

* p <.05

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในขั้นที่ 1 พบว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน สามารถอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าอำนาจการพยากรณ์ เท่ากับ .169 ($R^2 = .169$) แสดงว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงานมีความแปรปรวนร่วมกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 16.9

ขั้นที่ 2 เมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ เข้าไป พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เพิ่มขึ้นเป็น .235 ($R^2 = .235$) คือ สามารถเพิ่มอำนาจการพยากรณ์ได้อีก ร้อยละ 6.6 (R^2 change = .066) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั่นคือ สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 23.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ของตัวแปรพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E. _b	Beta	t	sig
สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน	2.161	.415	.393	3.412*	.000
ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	.560	.164	.257	1.084*	.001
ค่าคงที่ (constant)	11.826	10.914		5.208	.280
R = .485	F = 11.641				
R ² = .235	SE _{est} = .164				

* p < .05

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรพยากรณ์จำนวน 2 ตัวแปร มีความแปรปรวนร่วมกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยตัวแปรทั้งสองตัวแปร ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้ร้อยละ 23.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย (Standardize Coefficient) ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) ซึ่งเป็นค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรพยากรณ์ที่มีต่อตัวแปรตามพบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่า Beta สูงสุดคือ สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน (Beta = .393) รองลงมาคือความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ (Beta = .257) แสดงว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงานมีความสำคัญเป็นอันดับแรก ในการพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย รองลงมาคือความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน = 11.826 + 2.161*สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน + .560* ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

Λ

$$IT = 11.826 + 2.161* PEER + .560* COM$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

Λ

$$Z_{\text{ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน}} = .393 * Z_{\text{สภาพแวดล้อมภายในองค์การด้านผู้ร่วมงาน}} + .257 * Z_{\text{ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์}}$$

Λ

$$Z_{IT} = .393 * Z_{PEER} + .257 * Z_{COM}$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถร่วมพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร โดยมีตัวแปรพยากรณ์ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 138 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล แบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และแบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิและตรวจสอบความเที่ยงของแบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ แบบสอบถามสภาพแวดล้อมภายในองค์กรและแบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .97 , .85 และ .93 ตามลำดับ

1. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical Package Social Science for Windows) หาค่าความถี่และร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ค่ามัธยฐานค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย และประเมินระดับจากค่าเฉลี่ย หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way ANOVA) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่คำนวณได้โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ โดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) และทดสอบความมีนัยสำคัญที่คำนวณได้โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) และทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณที่คำนวณได้โดยสถิติทดสอบเอฟ (F-test) ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์การถดถอย (B) ของตัวแปรพยากรณ์แต่ละตัวโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 1.77$, $SD = .78$)
2. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยอยู่ในระดับต่ำ ($\bar{X} = 2.34$, $SD = 1.08$)
3. สภาพแวดล้อมภายในองค์การของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้แก่สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$, $SD = .75$)
4. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .207$) ส่วนอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน และระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

5. ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .285$)

6. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r = .404, .313$ และ $.307$) ตามลำดับ

7. สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงานและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้ร้อยละ 23.5 ($R^2 = .235$) ได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$Z_{\text{ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน}} = .393 * Z_{\text{สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงาน}} + .257 * Z_{\text{ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์}}$$

$$Z_{IT} = .393 * Z_{PEER} + .257 * Z_{COM}$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายผลตามสมมติฐาน ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

จากการศึกษาครั้งนี้ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน ระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยการอบรมเกี่ยวกับ

คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับต่ำ กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ($r = .207$) โดยสามารถอภิปรายผล ได้ว่าการอบรมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 1 เนื่องจากการอบรมก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ ความชำนาญและสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในทางที่ดีก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Torkzadeh (1994) ที่พบว่า การอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอธิบายได้ว่าการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์จะทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยเกิดความมั่นใจ เชื่อมั่นและกล้าลองที่จะใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีอื่น ๆ ที่มีลักษณะเดียวกันซึ่ง Bandura (1997) กล่าวว่าเมื่อบุคคลเคยมีประสบการณ์ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งสำเร็จจะถ่ายโอนประสบการณ์เดิมมาใช้ในการทำงานใหม่ที่มีลักษณะคล้ายกัน ดังนั้นการที่หัวหน้าหอผู้ป่วยเคยได้รับการ อบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์จะอาศัยความรู้ความสามารถจากการอบรมนั้นมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ทำให้เพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากขึ้นซึ่ง เจียมจิตต์ จุฑาบุตร (2539: 64) กล่าวว่า ความสามารถของมนุษย์เกิดจากความสามารถทางสมองและประสบการณ์ในการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พัชราภรณ์ ผางสระน้อย (2540) และ Lewis, and Watson (1999) ที่พบว่า การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์กับการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ไปใช้งานและเกิดความสนใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของอาจารย์และอาจารย์พยาบาลเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือนและระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเป็นการนำความรู้ความสามารถที่เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นมาบูรณาการผสมผสานและประยุกต์ให้เข้ากับการบริหารงานโดยใช้ข้อมูลของโรงพยาบาลที่เกี่ยวกับผู้ป่วย เจ้าหน้าที่และการปฏิบัติงาน จากการที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในปริมาณมาก ทั้งในด้านการบริหารและบริการ นอกจากนี้ยังใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประชุม ทำให้เวลาในการศึกษาและใช้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศมีน้อย และจากการสนทนากับหัวหน้ากลุ่มงานและหัวหน้าหอผู้ป่วยในแต่ละโรงพยาบาลพบว่าโรงพยาบาลของรัฐสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโรงพยาบาลมาใช้ในระยะเวลาไม่นานนัก การวางระบบยังไม่สมบูรณ์ และการวางระบบในช่วงแรกส่วนใหญ่มักใช้ในการบริการ ซึ่งระบบสำหรับการบริหารยังไม่เด่นชัด และมักจะทดลองใช้ในงานผู้ป่วยนอก ก่อนที่จะนำระบบเข้ามาใช้ในหอผู้ป่วย

นอกจากนี้ยังพบว่า การเข้าถึงข้อมูลยังล่าช้า ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการใช้งาน ทำให้หัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่เกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อการใช้งานซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Chung (2001) ที่พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการสอนของครู อีกทั้งหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่มักเคยชินกับการบริหารแบบเดิมที่สามารถทำให้งานบรรลุผลสำเร็จได้และไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและต้องเรียนรู้ใหม่ซึ่ง Roger, and Shoemaker, 1971 (อ้างใน สุธิภา แสันทอน, 2540: 91) กล่าวว่า การที่คนจะยอมรับนวัตกรรมนั้นก็เนื่องมาจากเมื่อบุคคลนั้นเห็นว่านวัตกรรมนั้นสามารถนำไปใช้ได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน จากการศึกษาพบว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46-50 ปี ซึ่งจากการศึกษาของ Morris, and Venekatesh (2000) พบว่าการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ที่มีอายุมากกว่า 45 ปีอยู่ในระดับต่ำและการยอมรับมักจะมาจากบรรทัดฐานและจะลดลงเมื่อเวลาผ่านไป นอกจากนี้การที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานต้องใช้เวลามากในระยะเริ่มต้น ซึ่งหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่มักถูกจำกัดด้วยเวลา สอดคล้องกับการศึกษาของ Sleutel, and Guinn (1999) ที่พบว่าอายุไม่มีผลต่อการใช้ระบบสารสนเทศทางคลินิกของพยาบาลประจำการเนื่องจากความไม่คุ้นเคยและเกิดความยุ่งยากในการนำมาใช้ในงานและต้องเสียเวลามากในการใช้ในระยะเริ่มต้น เมื่อพิจารณาจากสถานที่ใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยในงานวิจัยนี้พบว่าร้อยละ 60.9 ใช้คอมพิวเตอร์ในที่ทำงานแสดงว่าในที่ทำงานมีคอมพิวเตอร์สำหรับใช้งาน ทำให้ไม่มีความจำเป็นต้องซื้อคอมพิวเตอร์ไว้ที่บ้าน สำหรับปัจจัยด้านรายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สถาพร แก้วจันทิก (2543) ที่พบว่ารายได้ครอบครัวรวมต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้และทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลชุมชน เขตภาคกลาง นอกจากนี้เมื่อพิจารณาจากระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยพบว่าระยะเวลาที่มากที่สุดที่ใช้คอมพิวเตอร์ มากกว่า 5 ปีมีเพียง 8 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ของหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งมีจำนวนน้อยมาก หัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์ประมาณ 1-3 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมาคือระยะเวลาน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.9 และมีผู้ที่ไม่เคยใช้คอมพิวเตอร์เลยคิดเป็นร้อยละ 21.7 แสดงให้เห็นว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่ยังมีระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์น้อยทำให้ความชำนาญในการใช้คอมพิวเตอร์ยังมีไม่มากพอที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Mills, and Staggers (1994) ที่พบว่าระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์ไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของพยาบาลอย่างไรก็ตามควรมีการสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยเพื่อให้สามารถนำความรู้ความสามารถมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบริหารงาน

จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยกลุ่มอายุ 41-45 ปี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานมากที่สุด ในขณะที่เมื่อพิจารณาจากรายได้พบว่า กลุ่มที่มีรายได้ 10,000 –20,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานมากที่สุด แสดงว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยในกลุ่มอายุ 41-45 ปี มีรายได้ไม่มากนัก และจากการพิจารณาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์พบว่ากลุ่มที่มีระยะเวลาในการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่า 5 ปี มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานน้อยกว่ากลุ่มที่ใช้มา 3 – 5 ปี แสดงว่า ในกลุ่ม 3 -5 ปี อาจใช้คอมพิวเตอร์น้อยกว่ากลุ่มที่ใช้งานมากกว่า 5 ปี ทำให้เกิดความรู้ทักษะและความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมากกว่า ซึ่ง Starbuck (1996 อ้างถึงใน Aiman-Smith, and Green,2002) พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีมานานมักไม่ค่อยสนใจเรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับเทคโนโลยีมากเท่ากับผู้ที่เพิ่งเริ่มใช้เทคโนโลยีใหม่

สมมติฐานที่ 2 ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยซึ่งสนับสนุนสมมติฐานที่ 2 อภิปรายผลได้ดังนี้

ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .285$) หมายความว่าหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระดับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงจะมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานสูง ทั้งนี้อธิบายได้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์จะเห็นว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเรื่องง่ายและไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยาก และทราบถึงประโยชน์ของการใช้คอมพิวเตอร์ทำให้นำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเพื่อช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ngin, and Simms (1996) ที่พบว่าผู้บริหารการพยาบาลที่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงจะมีการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

สมมติฐานที่ 3 สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านการบริหารและสภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงานมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .307$) หมายความว่าหน่วยงานที่มีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติงานทางด้านกายภาพมาก จะส่งผลให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การที่หน่วยงานมีการสนับสนุนในด้านเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ การบำรุงรักษาและซ่อมแซม รวมทั้งมีการสนับสนุนด้านบุคลากร เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้บุคลากรภายในองค์กรมีความสะดวกสบายในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน ถ้ามีการขาดแคลนในสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสนับสนุนทางกายภาพก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ นอกจากนี้เมื่อพบปัญหายังสามารถปรึกษาแก่ผู้ดูแลรับผิดชอบทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยตรง สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ(2543) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร งบประมาณและบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุธิภา แสนทอง, 2540; วิภาศิริ นราพงษ์, 2542; สถาวร แก้วจันทิก, 2543 และ Klein, Conn, and Sorra, 2001 ที่พบว่าการสนับสนุนด้านการจัดอาคารสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ งบประมาณและบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการและเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสัมพันธ์กับทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์, อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Kozlowski, and Hults (1987) ที่พบว่าการปรับปรุงบรรยากาศขององค์กรให้มีการอำนวยความสะดวกในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเพิ่มความสามารถและทักษะในการใช้เทคโนโลยีได้

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

จากการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมด้านการบริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .313$) หมายความว่า หน่วยงานที่มีสภาพแวดล้อมด้านการบริหารที่สนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติงานมาก จะส่งผลให้หัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานมาก ทั้งนี้อธิบายได้ว่า การมีนโยบายจากหน่วยงานให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติงาน เป็นสิ่งจำเป็นและเกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประกอบการปฏิบัติงานในทุกระดับ ซึ่งปัจจุบันเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งผู้บริหารทุก

ระดับให้ความสำคัญ เนื่องจากสามารถช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ลดเวลาในการทำงาน ลดค่าใช้จ่าย และลดแรงงาน การสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์การจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้บุคลากรภายในองค์การมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Hulme, and Hulme, 2000; Mooij, and Smeets, 2001 และ Soong et al., 2001 ที่พบว่า การที่ผู้บริหารสนับสนุนและมีนโยบายให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น

สภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงาน

จากการศึกษาพบว่าสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหรือผู้ปวย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .404$) หมายความว่า หน่วยงานที่มีสภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงานในการสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสูง จะทำให้หัวหน้าหรือผู้ปวยมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานสูง Astin (1993) กล่าวว่า การให้เพื่อนช่วยสอนมีอิทธิพลทางบวกต่อการเรียนรู้ และเพื่อนมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเลือกอ่านรายด้านวิชาการ ความร่วมมือ แสวงหาความรู้ ร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้และความคิดเห็นร่วมกัน (นฤมล เกื้อนมา, 2539) การได้รับการสนับสนุน ร่วมมือและแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างผู้ร่วมงาน เป็นบรรยากาศที่ไม่เป็นทางการและเข้าถึงง่าย สามารถสอบถามหรือช่วยกันแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ไม่ต้องมีขั้นตอน ทำให้มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงาน รวมทั้งการที่ผู้ร่วมงานส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานถือเป็นวัฒนธรรมภายในหน่วยงาน ทำให้หัวหน้าหรือผู้ปวยมีความสนใจและให้ความสำคัญรวมทั้งเห็นถึงประโยชน์ของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จึงก่อให้เกิดการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พัชราภรณ์ ผางสระน้อย, 2540; สุธิภา แสนทอน, 2540; วิภาศิริ นราพงษ์, 2542; Kim, and Kim, 1996 และ Mooij, and Smeets, 2001 ที่พบว่าเพื่อนร่วมงานเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการแพร่กระจายเทคโนโลยีสารสนเทศที่สำคัญ การให้คำปรึกษาแนะนำ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งผลให้มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มขึ้นและมีผลต่อความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของอาจารย์ อาจารย์พยาบาลและพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ศึกษาตัวแปรที่ร่วมกันพยากรณ์ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหรือผู้ปวย

จากผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยใช้วิธีแบบเป็นขั้นตอน พบว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงานและความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้ร้อยละ 23.5 ($R^2 = .235$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ทั้ง 2 ตัวแปร ในรูปคะแนนมาตรฐาน ปรากฏว่าตัวพยากรณ์ที่สามารถทำนายความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงาน ($\beta = .393$) และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ($\beta = .257$)

เมื่อพิจารณาผลการวิจัย พบว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์กรด้านผู้ร่วมงาน สามารถพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้ร้อยละ 16.9 ($R^2 = .169$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากหากผู้ร่วมงานมีการสนับสนุนให้ความร่วมมือ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานและแลกเปลี่ยนความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างกัน จะทำให้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยเพิ่มขึ้น ดังที่ Checkering (1974) อ้างใน สรัลรัตน์ พลอินทร์, (2542) กล่าวว่าเพื่อนมีอิทธิพลมากต่อการถ่ายทอดค่านิยม ความรู้สึกนึกคิดตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่พบเห็น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพร บุญปลั่ง (2540) ที่พบว่า การขอคำแนะนำเพิ่มเติมจากเพื่อนจะทำให้ครูมีการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมากขึ้น

ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เป็นตัวแปรตัวที่สองที่ถูกเลือกเข้าไป พบว่าความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์เพิ่มความสามารถในการพยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 6.6 ($R^2 \text{ change} = .066$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าหากหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์สูงจะทำให้มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการที่บุคคลมีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์จะทำให้ไม่รู้สึกรู้สึกรู้สึกเบื่อเกิดความเคยชินและไม่วิตกกังวลเกี่ยวกับการใช้ นอกจากนี้ผู้ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จะไม่เห็นว่าการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเรื่องยาก และเห็นถึงประโยชน์ของคอมพิวเตอร์และนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการบริหารงาน ทำให้เพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ngim, and Simms (1996) ที่พบว่าผู้บริหารทางการแพทย์มีความสามารถในการใช้ระบบสารสนเทศทางคลินิก มากกว่าพยาบาลประจำการ เนื่องจากผู้บริหารพยาบาล มีทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์สูงกว่าพยาบาลประจำการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์กับ

ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นควรจัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำความรู้และทักษะที่ได้มาพัฒนาปรับปรุงเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ด้านการบริหารและด้านผู้ร่วมงานมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นผู้บริหารโรงพยาบาลควรให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กร และพบว่าความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และสภาพแวดล้อมด้านผู้ร่วมงานสามารถทำนายความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานได้ ดังนั้นควรพัฒนาความสามารถของบุคลากรโดยจัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถทางคอมพิวเตอร์ในหน่วยงาน ให้มีการเรียนรู้จากผู้ร่วมงานและการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกันเพื่อพัฒนาความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในโรงพยาบาลให้มีการนำมาใช้เพื่อพัฒนางานต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาในระหว่างการวางระบบสารสนเทศภายในโรงพยาบาลยังไม่สมบูรณ์แบบ เนื่องจากโรงพยาบาลส่วนใหญ่เพิ่งเริ่มมีการวางระบบสารสนเทศ ทำให้ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติงานออกมาอย่างจริงจัง ผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรทำการศึกษาในรูปแบบเดียวกันนี้ในระยะเวลาต่อไป เมื่อคาดว่าระบบสารสนเทศภายในโรงพยาบาลมีความสมบูรณ์เพียงพอแล้ว เพื่อเป็นแนวทางในการสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติงานของบุคลากรต่อไป

2.2 ควรศึกษาในระดับพยาบาลประจำการและผู้บริหารการพยาบาลระดับสูงขึ้นไป การสนับสนุนให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จะช่วยในการปฏิบัติงานและการบริหารงาน เพื่อพัฒนาการบริการพยาบาลให้มีความก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

2.3 ควรจัดให้มีการวิจัย โดยการทดลองใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานในหอผู้ป่วยใดหอผู้ป่วยหนึ่ง เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานในโรงพยาบาลต่อไป

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กนกศิลป์ พุทธิศิลป์พรสกุล. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อม
ในหน่วยงานกับเชาวน์อารมณ์ของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลรัฐ
กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรวิกา พรหมจวง. (2541). **ความสัมพันธ์ระหว่างแบบของผู้นำ สภาพแวดล้อมในการ
ทำงานขนาดขององค์การกับบรรยากาศองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัด
กระทรวงสาธารณสุข.** วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤษฎา กฤตทอง. (2540). เทคโนโลยีสารสนเทศกับการสาธารณสุข. **วารสารการศึกษาพยาบาล**
8(2): 34-41.
- กฤษณวรรณ กิติผดุง. (2541). **ความต้องการการพัฒนาสมรรถภาพการใช้คอมพิวเตอร์ของ
ครูสังคมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กองการพยาบาล. (2539). **คู่มือการจัดการบริการพยาบาลจากหลักการสู่การปฏิบัติ.**
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข.
- กานดา กังตระกุลและธรรมรัตน์ การุณธกุล. (2538). ปัญหาไเอทีกับสังคมไทย ถึงเวลาปรับปรุง
หรือยัง?. **ไอทีเมเนจเม้นท์** พ.ย.: 30-31.
- กิติมา ปรีดีดิลก. (2532). **การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร:
อักษรวิพัฒน์.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2539). **การบริหารหอผู้ป่วย.** กรุงเทพมหานคร: โฟร์ไดเมนชั่น.
- เกียรติศรี สำราญเวชพร. (2540). ระบบสารสนเทศทางการพยาบาล : ระบบสารสนเทศทางการ
พยาบาล. **รามธิบดีพยาบาลสาร** 3(2): 237-244.
- เกียรติศรี สำราญเวชพร. (2540). ระบบสารสนเทศทางการพยาบาล: พยาบาลสารสนเทศ
ศาสตร์. **รามธิบดีพยาบาลสาร** 3(3): 347-353.
- เกียรติศรี สำราญเวชพร. (2541). ระบบสารสนเทศทางการพยาบาล: ระบบสารสนเทศเพื่อการ
บริหารจัดการ. **รามธิบดีพยาบาลสาร** 4(2): 217-226.

- เกียรติศรี สำราญเวชพร. (2543). ระบบสารสนเทศทางการแพทย์ : ประโยชน์ของระบบสารสนเทศทางการแพทย์ในคลินิก. **รามธิบดีพยาบาลสาร** 6(1): 68-77.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2535). **เทคโนโลยีสารสนเทศ**. กรุงเทพมหานคร: สารมวลชน.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2539). **ก้าวไกลไปกับคอมพิวเตอร์**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. (2540). **ทักษะไอที**. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- จันทิมา ขนายกลาง. (2541). **ปัจจัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ระดับปริญญาตรีในสถาบันราชภัฏ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตตภัทร เครือวรรณและคณะ. (2543). **ไอทีเพื่อการปฏิรูปภาครัฐ**. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ.
- จิรา วงเลขา. (2541). **ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมในหน่วยงานของรัฐบาล**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราพร เกศพิชญวัฒนา. (2535). **สภาพความต้องการและปัญหาในการใช้คอมพิวเตอร์ในงานบริหารการพยาบาลของโรงพยาบาลรัฐและเอกชน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลิกร บุญประเสริฐ. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เจตคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ความเข้มแข็งในการมองโลก สภาพแวดล้อมของสถาบันและการปรับตัวของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุติมา มาลัย. (2538). **ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในการทำงานกับการทำงานเป็นทีมของอาจารย์พยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรงค์ กษิติประดิษฐ์. (2543). ระบบงานสารสนเทศโรงพยาบาล. ใน **วีณา จีระแพทย์ (บรรณาธิการ), สารสนเทศทางการแพทย์และทางสุขภาพ**, หน้า 48-70. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนนท์ และไพบูลย์ เกียรติโกมล. (2542). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ณัฐวุฒิ เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2529). **ระบบเครือข่ายไมโครคอมพิวเตอร์**. คอมพิวเตอร์วิวิ. 3(27); 60-67.
- दारาวรรณ สร้อยอินทร์. (2537). **การจัดการต่อการขาดแคลนบุคลากรพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาล สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีวัฒนา เขี่ยมอญ, ฉวีวรรณ ไพรวัดย์ และจุฑารัตน์ กมลศรีจักร. (2540). เทคโนโลยีสารสนเทศ : ญุญแจสู่คุณภาพบริการ. ในรายงานการสัมมนาวิชาการ การบริหาร **ทรัพยากรมนุษย์ทางการพยาบาลในทศวรรษหน้า**, ณ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทักษิณา สนวนานนท์. (2530). **คอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.
- ทัศนาศ นุญทอง. (2542). **ทิศทางการปฏิรูประบบบริการการพยาบาลที่สอดคล้องกับระบบบริการสุขภาพไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต**. กรุงเทพมหานคร.
- นงลักษณ์ อนันตवार. (2539). **การพัฒนาระบบสารสนเทศทางการบริหารจัดการทางการพยาบาลสำหรับหอผู้ป่วยทางอายุรกรรม: การศึกษาเฉพาะกรณี โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล เตือนมา. (2539). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมในวิทยาลัยกับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ยงภูมิพุกธา. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นุจรีย์ ชื่อภักดี. (2543). **การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเชื่อมโยงเครือข่ายวิชาชีพ**. ใน วิชา จีระแพทย์ (บรรณาธิการ), **สารสนเทศทางการพยาบาลและทางสุขภาพ**, หน้า 182-215. กรุงเทพมหานคร:จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. (2533). **การจัดการทางการพยาบาล**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.

- บุญใจ ศรีสถิตย่นรากร. (2544). **ระเบียบวิธีวิจัยทางพยาบาลศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญศรี ชัยชิตามร. (2534). **สภาพแวดล้อมในการทำงาน แรงสนับสนุนทางสังคม และความเหนื่อยหน่ายของพยาบาลประจำการในหออภิบาลผู้ป่วยอาการหนัก โรงพยาบาลของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตเวชวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุริมรพี ดำรงรัตน์. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในการนิเทศทางการพยาบาล เจตคติต่อการนิเทศทางการพยาบาลและสภาพแวดล้อมในการทำงานกับการปฏิบัติบทบาทการนิเทศของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง กรรณสูต. (2535). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประดิษฐ์ เมฆไชยภักดิ์. (2541). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับการสื่อสารเพื่อการแสวงหาสารสนเทศในการทำงานของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. รายงานการวิจัย สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2541). **กระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พลากร จิรโสภณ. (2528). นักบริหารกับคอมพิวเตอร์. **คอมพิวเตอร์วิวิ** 2(19): 54-57.
- พัชรภรณ์ ผางสระน้อย. (2540). **ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต ภาควิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชญา ศรีเกลื่อนกิจ. (2539). **แบบของผู้นำและความสามารถในการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์กระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิเชษฐ์ ดุรงค์เวโรจน์ และคณะ. (2537). **แนวทางการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของประเทศไทย**. กรุงเทพมหานคร: เซ็นจูรี.
- พาริดา อิบราฮิม. (2542). **สาระการบริหารการพยาบาล**. โครงการพัฒนาตำราสาขาพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพมหานคร.

- ภัศรา จารุสุลินธ์. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงานและการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้ากลุ่มงานพยาบาล** กับการรับรู้ความสามารถด้านการจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย **โรงพยาบาลศูนย์สังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มณี ลีศิริวัฒนกุล. (2541). **ผู้นำการพยาบาลในสังคมปัจจุบัน. สารสภพยาบาล 13(1): 12-17.**
- มานิต จิตต์วัฒนาการและคณะ. (2529). **เอกสารการสอนรายวิชา คอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหารในภาครัฐบาล**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยงยศ พรตปกรณ. (2528). **ระบบฐานข้อมูล. คอมพิวเตอร์วิวิ 2(19): 58-61.**
- ยุวดี ฤชา และคณะ. (2540). **วิจัยทางการพยาบาล**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สยามการพิมพ์.
- รัชดา ดันติสารศาสตร์. (2544). **บทบาทหัวหน้าหอผู้ป่วยกับการบริหารการพยาบาล. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์ 21(1): 57-64.**
- รัตนา ทองสวัสดิ์. (2532). **วิชาชีพการพยาบาล: ประเด็นและแนวโน้ม**. เชียงใหม่: ช้างเผือกคอมพิวกราฟิก.
- รุจา ภูไพบูลย์ และ เกียรติศรี สำราชเวชพร. (2542). **พยาบาลสารสนเทศ**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนานิติบรรณการ.
- เรมวลด นันทศุภวัฒน์. (2542). **ภาวะผู้นำทางการพยาบาลในองค์กร**. เชียงใหม่: นพบุรี.
- ละออ หุตางกูร. (2535). **หลักพื้นฐานเพื่อการพยาบาล ชีว-จิต-สังคม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ลักขณาพฤกษากร. (2536). **การวิเคราะห์และออกแบบระบบสารสนเทศ**. กรุงเทพมหานคร: สหพัฒนการพิมพ์.
- วนิภา ว่องวัจนะ. (2535). **ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพการทำงาน ความเครียดในงาน ภูมิหลังกับความสามารถในการทำงาน ตามการรับรู้ของตนเอง ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ ในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัลลภ เจริญรมย์. (2540). **เทคโนโลยีสารสนเทศในสำนักงาน**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา สุขกระสานติ. (2541). **โลกของคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิชัย กังวานพรศิริ. (2527). คอมพิวเตอร์กับการบริหารงานบุคคล. **คอมพิวเตอร์รีวิว** 3(27): 60-67.
- วิชาญ เลิศวิภาตระกูล. (2544). เทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันการนำไปใช้. **เอกสารประกอบการสัมมนาไอทีกับการพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาล**, 28-29 มิถุนายน 2544 ณ โรงแรมวันนารามาตา. กรุงเทพมหานคร.
- วิภาศิริ นราพงษ์. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการใช้คอมพิวเตอร์กับความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเศษศักดิ์ โคตรอาสา. (2542). **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพมหานคร: เวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชัน.
- วีณา จีระแพทย์. (2543). **สารสนเทศทางการพยาบาลและทางสุขภาพ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรดา ช่ายแก้ว. (2542). **การรับรู้ลักษณะงานและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรียา เนตรน้อย. (2540). **การศึกษาความคาดหวังและสภาพปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนของครูประถมในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภาชัย เจียมจรัสและทวีศรี กรีทอง. (2541). **การพัฒนาระบบบริหารการจัดการสาธารณสุขโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศ: กรณีศึกษากองสาธารณสุขภูมิภาค**. รายงานการวิจัย.
- สกุลพร สัจวรกาญจน์. (2529). **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะการเป็นผู้นำกับความสามารถในการบริหารหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐบาลในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาพร แถวจันท์. (2543). **ความรู้และทักษะของพยาบาลในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนเขตภาคกลาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- สร้อยรัตน์ พลอินทร์. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ความสามารถของตนเองในการออกกำลังกาย การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายและสภาพแวดล้อมของวิทยาลัย กับพฤติกรรมการออกกำลังกายของนักศึกษาพยาบาล.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- सानิตย์ กายาผาด. (2542). **เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต.** (พิมพ์ครั้งที่2) กรุงเทพมหานคร: เวิร์ดเวฟเอดดูเคชั่น.
- สุคนธ์ ไช้แก้ว. (2539). **มารู้จัก..ไอ..ที..กันเถอะ.** วารสารพยาบาลศาสตร์ 14(3):77.
- สุชาดา ภัทรศิริณ. (2540). **บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วยในการบริหารงานวิชาการสำหรับพยาบาลประจำการตามการรายงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยและพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาวดี ยี่มมี. (2537). **การจัดระบบสารสนเทศบุคลากรพยาบาลเพื่อการบริหาร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิ สีสม. (2527). **อินฟอเมชันเทคโนโลยี. คอมพิวเตอร์วิว 1(7): 101-107.**
- สุธิภา แสนทอน. (2540). **ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการยอมรับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอนของอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสัตตศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธิตา หงษาชาติ. (2539). **ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในสถาบัน บุคลิกภาพและพฤติกรรมการรับข่าวสารกับความรู้และการตอบสนองต่อภาวะวิกฤตทางสังคมและสภาพแวดล้อมของนักศึกษาพยาบาล.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุปราณี แก้วกุดั่น. (2543). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร การได้รับความรู้เรื่องเพศจากผู้ปกครอง และสภาพแวดล้อมของสถาบันกับการรับรู้พฤติกรรมทางเพศที่ปลอดภัยของนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพจน์ ปุณณชัยยะ. (2529). **เมื่อ IBM พบ Ethernet. ไมโครไบท์ 1(1): 192-196.**

- สุพรรณณี วงศ์คำจันทร์. (2540). **ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของบุคคล คุณลักษณะส่วนบุคคลและสภาพแวดล้อมในหน่วยงานกับสมรรถนะของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล ตามการรับรู้ของตนเอง** โรงพยาบาลชุมชนสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร บุญปลั่งอง. (2540). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับคอมพิวเตอร์ช่วยสอนของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรเกียรติ อชานานุกาพ. (2541). **การวิจัยสารสนเทศการแพทย์และสาธารณสุข.** สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติสาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์. สภาวิจัยแห่งชาติ.
- สุลักษณ์ มีชูทรัพย์. (2539). **การบริหารการพยาบาล.** พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: จีรัชการพิมพ์.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์และวิโรจน์ ณ ระนอง. (2543). **เป้าหมายและแนวทางในการจัดทำระบบบริการสารสนเทศด้านสาธารณสุขสำหรับประชาชนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ.** รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยสาธารณสุข.
- สมยศ นาวิการ. (2538). **การบริหาร.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2540). **รายงานการวิจัย: ผลกระทบของเทคโนโลยีต่อระบบราชการไทย.** ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เด็อนตุลา.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2543). **แผนแม่บทเชิงกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์โทรคมนาคมและสารสนเทศ พ.ศ. 2543 – 2552.** ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: เด็อนตุลา.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2538). **เอกสารประกอบการสัมมนา ไอที เจลิมพระเกียรติ. 1-4 มิถุนายน 2538.** ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2544). **กรอบแนวคิดและความเป็นมาของความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้.** ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: เด็อนตุลา.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2544). **เอกสารแจกฟรี.**

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติกรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา.

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ. (2537).

การกำหนดแนวทางการส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์ในหน่วยงานของรัฐ.

ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร: เซ็นจูรี่

สำเนา ขจรศิลป์. (2538). **มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา: การพัฒนานักศึกษา.**

กรุงเทพมหานคร: เกษมบัณฑิต.

อดุลย์ วิริยะเวชกุล. (2538). **เอกสารประกอบการสัมมนา ไอที เจลิมพระเกียรติ. 1 - 4**

มิถุนายน 2538. ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ. กรุงเทพมหานคร.

อรรณพ ปิณฑน์โอวาท, พัทณี เขยจรรยาและเมตตา วิวัฒนากุล. (2541). **เทคโนโลยี**

สารสนเทศและบทบาทในการพัฒนาสังคมไทย. รายงานวิจัย.

อัฒวารรณ นารถพจนานนท์. (2537). **ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัย**

กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัลฟารีเสรีช. (2544). **ทำเนียบโรงพยาบาลและสถิติสาธารณสุข 2543 – 2544.**

กรุงเทพมหานคร: อัลฟารีเสรีช.

อำพล จินดาวัฒน์. (2538). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: บุคลากรสาขาพยาบาลศาสตร์**

แนวโน้มและความเป็นไปได้ในอนาคต. วารสารวิทยาลัยพยาบาลราชบุรี 7(2):1 - 7.

อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. (2534). **กระบวนการบริหารการพยาบาล. เชียงใหม่:**

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. (2539). **กระบวนการบริหารการพยาบาล. พิมพ์ครั้งที่ 2. :**

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาษาอังกฤษ

Aiman-Smith, L., and Green, S. G. (2002). Implementing new manufacturing technology:

The related effects of technology characteristics and user learning activities.

Academy of Management Journal 45(2): 421-430.

Albion, P. (2001). Some factors in the development of self-efficacy beliefs for computer

use among teacher education students. *Journal of Technology Education* 9(3):

321-347.

- Astin, A. (1993). **What matters in college?**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Baldwin, T., and Ford, J. (1988). Transfer of training : A review and directions for future research. **Personnel Psychology** 41(1): 63-105.
- Birx, E. Castleberry, K., and Perry, K. (1996). Integration of laptop computer technology into and undergraduate nursing course. **Computer in Nursing** 14(2): 108 - 112.
- Black, J. S., and Porter, L. W. (2000). **Management: Meeting new challenge**. London: Prentice Hall.
- Braak, J. (2001). Factors influencing the use of computer mediated communication by teachers in secondary schools. **Computers & Education** 36(1): 41-57.
- Bradley, G. (1989). **Computers and the psychosocial work environment**. London: Taylor & Francis.
- Carty, B., and Phillip, E. (2001). The nursing curriculum in the information in the information age. in Saba, V. (ed). **Essentials of computers for nurses: Informatics for the new millennium**. 3rd ed. New York: Mc Graw - Hill.
- Carty, B., and Rosefeld, P. (1998). From computer technology to information technology: Finding from a national study of nursing education. **Computer in Nursing** 16(5): 259 - 265.
- Chung, C. K. (2001). Factors affecting the successful implementation of information technology (IT) in the secondary business education curriculum Hong Kong in the eyes of teachers. **Computer Education** 97(February): 7-13.
- Chou, H. (2001). Influences of cognitive style and training method on training effectiveness. **Computers & Education** 37(1): 11-25.
- Cobb, K. (1999). Interactive videodisc instruction with undergraduate nursing student using cooperative learning strategies. **Computer in Nursing** 17(2): 86 - 95.
- Coffin, R., and McIntyre, P. (1999). Motivational influences on computer-related affect states. **Computer in Human Behavior** 15: 549-569.
- Crasia, J., and Parker, B. (2001). **Conceptual foundation : The bridge to professional nursing practice**. 3th ed. St. Louis: Mosby.
- Davis, F., Bagozzi, R., and Warshaw, P. (1989). User acceptance of computer technology a comparison of two theoretical models. **Management Science** 35(5): 982-1003.

- Duffield, C. (1994). Nursing unit managers: Defining roles. **Nursing Management**. 25(2): 63-67.
- Gassart, C. (1995). Academic preparation in nursing informatics. in Shamain, J., and Hanah, K. (ed). **Nursing Information**. 2nd ed. New York: Springer-Verlag.
- Gissert, P., and Futrell, M. (1990). **Teachers, computers, and curriculum: Microcomputer in the classroom**. Boston: Allyn and Bacon.
- Gist, M. (1988). The influence of training method and trainee age on the acquisition of computer skills. **Personnel Psychology** 41(2): 255-265.
- Gist, M., Schwoerer, C., and Rosen, B. (1989). Effects of alternative training methods on self-efficacy and performance in computer software training. **Journal of Applied Psychology**. 74(6): 884-891.
- Gist, M., Stevens, C., and Bavetta, A. (1991). Effects of self-efficacy and post-training intervention on the acquisition and maintenance of complex interpersonal skills. **Personnel Psychology** 44(4): 837-861.
- Gourge, J., and Jones, G. (1999). **Organizational behavior**. 2nd ed. New York: Addison-Wesley.
- Hickey, J., Ouimette, R., and Venegoni, S. (1996). **Advance practice nursing**. Philadelphia: Lippincott.
- Hilgert, R., and Leonard, E. (1995). **Supervision: Concepts and practices of management**. 6thed. Ohio: South-Western.
- Huber, D. (1996). **Leadership and nursing care management**. Philadelphia: WB.Saunders.
- Huebner, L. (1980). Interaction of student and campus. In Delworth, U., and Hanson, G.(ed). **Student services: A handbook for the profession**. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hunter, K. (2001). Nursing informatic theory. in Saba, V. (ed). **Essentials of computers for nurses: Informatics for the new millennium**. 3rd ed. New York: Mc Graw Hill.
- Hulme, R., and Hulme, M. (2000). Lesson from Virginia: Supporting teachers in implementing effective strategies for the use of ICT in subject teaching. **Computer Education** 96(November): 1-9.
- James, L., and Jones, A. (1974). Organizational climate: A review of theory and research. **Psychological Bulletin** 81(12): 1096-1112.

- Jayasuriya, R., and Caputi, P. (1996). Computer attitude and computer anxiety in nursing. **Computer in Nursing** 14(6): 340 - 345 .
- Johnson, D. (1995). Connecting points. **Computer in Nursing**. 13(6). 264-270.
- Kendler, H. H. (1968). **Basic psychology**. 2nd ed. New York: Meredith.
- Kim, I., and Kim, M. (1996). The effects of individual and nursing – unit characteristics on willingness to adoption an innovation: A multilevel analysis. **Computer in Nursing** 14(3): 183-187.
- Klein, K., Conn, A., and Sorra, S. (2001). Implementing computerized technology: An organizational analysis. **Journal of Applied Psychology** 86(5): 811-824.
- Kozlowski, S., and Hults, B. (1987). An exploration of climate for technical updating and performance. **Personnel Psychology** 40(3): 539-563.
- Krothe, J. Pappas, V., and Minnick, L. (1996). Nursing students' use of collaborative computer technology to create family and community assessment instrument. **Computer in Nursing** 14(2): 101 - 107.
- Laschinger, H., and Shamian, J. (1994). Staff nurses, and nurse managers' perception. **Journal of Nursing Administration** 24(1): 38-47.
- Lewis, D., and Watson, J. (1997). Implementing instructional technology strategies for success. **Computer in Nursing** 15(4): 187 - 190.
- Lewis, D., and Watson, J. (1997). Nursing faculty concerns regarding the adoption of computer technology. **Computer in Nursing** 15(2):71 - 76.
- Marasovic, C. et al. (1997). Attitude of Australian nurses toward the implementation of a clinical information system. **Computer in Nursing** 15(2): 91 - 98.
- Marquis, B., and Huston, C. (1996). **Leadership roles and management functions in nursing**. New York: Lippincott.
- Marquis, B., and Huston, C. (2000). **Leadership roles and management functions in nursing**. 2nd ed. Philadelphia: Lippincott.
- Martocchio, J. (1994). Effects of conception of ability on anxiety, self-efficacy, and learning in training. **Journal of Applied Psychology** 79(6): 819-825.
- Maurer, T., and Tarulli, B. (1994). Investigation of perceived environment, perceived outcome, and person variables in relationship to voluntary development activity by employees. **Journal of Applied Psychology** 79(1): 3 –14.

- McCormick, K., and Saba, V. (2001). **Essentials of computers for nurses**. 3rd ed. New York: Mc Graw-Hill.
- McHugh, M. (2000). Computer information systems and productivity management. in Simms,L.,Price,S.,and Ervin, N. (ed). **Professional practice of nursing administration**. 3rd . New York: Delmar.
- Mills, M., and Staggers, N. (1994). Nurse-computer performance: Considerations for the nurse administrator. **Journal of Nursing Administration** 24(11):30-35.
- Miskel, C.,Fevurly, R., and Stewart, J. (1979). Organizational structures and processes' percieved school effectiveness, loyalty, and job satisfaction. **Educational Administration Quarterly** 15(3): 97-118.
- Mitchell, T., Hopper, H., Daniels, D., Georgee, J., and James, L. (1994). Predicting self-efficacy and performance during skill acquisition. **Journal of Applied Psychology** 79(4): 506-517.
- Mone, M. (1994). Comparative validity of two measures of self-efficacy in predicting academic goals and performance. **Educational and Psychological Measurement** 54(2): 516-529.
- Mooij, T., and Smeets, E. (2001). Modeling and supporting ICT implementation in secondary schools. **Computers & Education** 36(3): 265 – 281.
- Moos, R. (1973). **Conceptualizing educational environments**. New York: Seadag.
- Morris, M., and Venkatesh, V. (2000). Age differences in technology adoption decisions: Implications for a changing work force. **Personnel Psychology** 53(2): 375-403.
- Murray, M., and Dicroce, H. (1992). **Leadership and management in nursing**. London: Prentice Hall.
- Ngin, P., and Simms, L. M. (1996). Computer use for work accomplishment: A comparison between nurse managers and staff nurses. **Journal of Nursing Administration** 26(3): 47-53.
- Olivier, T., and Shapiro, F. (1993). Self-efficacy and computers. **Journal of Computer-Based Instruction** 20(3): 81-85.
- Pabst, M., Scherubel, J., and Minnick, A. (1996). The impact of computerized documentation on nurse' s of time. **Computer in Nursing** 14(1): 25 - 30.

- Palma, P. (2001). Why women avoid computer science. **Communications of The ACM** 44(6); 27-29.
- Phillips, J., and Gulley, S. (1997). Role of goal orientation, ability, need for achievement, and locus of control in the self-efficacy and goal-setting process. **Journal of Applied Psychology** 82(5): 792-802.
- Richard, F., Bagozzi, R., and Warshaw, R. (1989). User acceptance of computer technology a comparison of two theoretical models. **Management Science** 35(8): 982-1003.
- Robbins, S. P. (2000). **Managing today**. New Jersey: Prentice Hall.
- Ronald, J., and Skiba, D. (1987). **Guidelines for basic computer education in nursing**. New York: National League for Nursing.
- Royle, J. et al. (1995). Literature search and retrieval in the workplace. **Computer in Nursing** 13(1): 25-31.
- Saranto, K., and Leino-Kilpi, H. (1997). Computer literacy in nursing: Developing the information technology syllabus in nursing education. **Journal of Advance Nursing**. 25: 377-385.
- Schermerhorn, J. (1999). **Management**. 6th ed. New York: John Wiley & Sons.
- Shamain, J., and Hanah, K. (1995). Management information systems for the nurse executive. **Nursing Information**. 2nd ed. New York: Springer-Verlag.
- Soong, B., Chan, H., Chua, B., and Loh, K. (2001). Critical success factors for on-line course resources. **Computers & Education** 36(2): 101–120.
- Simpson, R. (1999). Nursing information systems : Who needs them?. **Nursing Administration Quarterly** 25(4): 94 - 96.
- Simpson, R. (2001). Mapping an IT career: The future of nursing. **Nursing Administration Quarterly** 25(2): 80 - 85.
- Slutel, M., and Guinn, M. (1999). As good as it get ? Going online with a clinical information system. **Computer in Nursing**. 17(4): 181-185.
- Snyder-Halpern, R. (1997). Health services organizations computer innovation ready or not ?. **Computer in Nursing** 15(3): 147 - 152.
- Spicer, J., and Robinson, M. (1990). **Managing the environment in critical care nursing**. Baltimore: Williams&Wilkins,

- Staggers, N., Gassert, C., and Curran, C. (2001). Informatics competencies for nurses at four levels of practice. **Journal of Nursing Education**. 40(7): 303-316.
- Sullivan, E., and Decker, K. (1992). **Effective management in nursing**. 3rd ed. California: Addison~Wesley.
- Swanburg, R. (1996). **Management and leadership for nurse managers**. 2nd ed. Boston: Jones and Bartlett.
- Szajna, B. (1994). An investigation of the predictive validity of computer anxiety and computer aptitude. **Educational of Psychological measurement** 54(4): 926-934.
- Tappen, R. M. (1995). **Nursing leadership and management: Concepts and practice**. 3rd ed. Philadelphia: Davis.
- Torkzadeh, G., and Koufteros, X. (1994). Factorial validity of a computer self-efficacy scale and the impact of computer training. **Educational and Psychological Measurement** 54(3): 813–821.
- Traccey, J., Tannenbaum, S., and Kavanagh, M. (1995). Applying trained skills on the job: The importance of the work environment. **Journal of Applied Psychology** 80(2): 239-252.
- Tsai, C., Lin, S., and Tsai, M. (2001). Developing an internet attitude scale for high school students. **Computer and Education**. 37(1): 41-51.
- Turban, E., McClean, E., and Weherbe, J. (1999). **Information Technology for management**. 2nd ed. New York: John wiley&sons.
- Wise, Y. (1995). **Leading and managing in nursing**. St Louis: Mosby.
- Wringhtsman, L.S., Sigelman, C. K., and Sanford, F. H. (1979). **A scientific study of human behavior**. 5th ed. California: Brooks.
- Zielstorff, R. D., , Hudgings, C. I., and Grobe, S. J. (1993). **Next-generation nursing information systems**. Washington, DC: American Nurses Publishing.

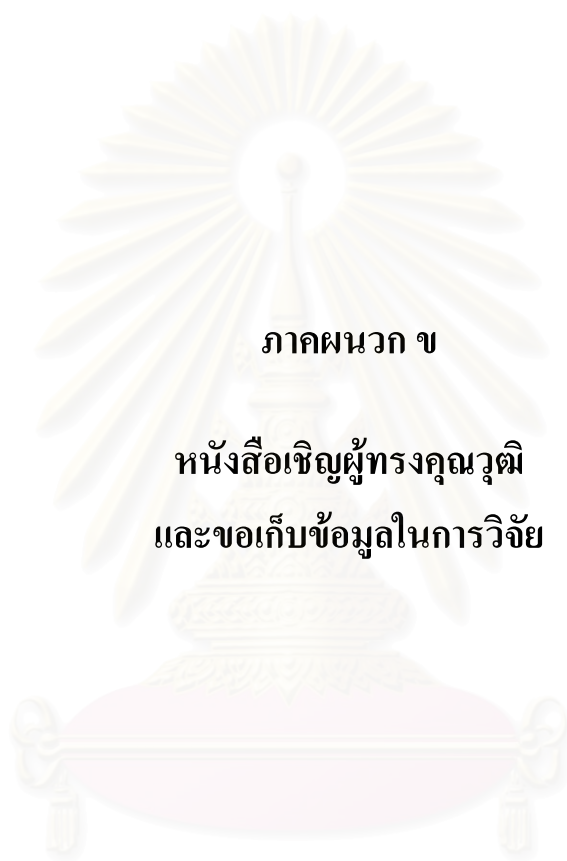
ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก
 รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่งสถานที่ทำงาน
1. รองศาสตราจารย์ ดร. รุจา ภูไพบูลย์	รองหัวหน้างานภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล
2. นาง เพ็ญจันทร์ แสนประสาน	ผู้ช่วยหัวหน้าพยาบาล ฝ่ายวิชาการ งานพยาบาล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์
3. นางสาว ชุติมา ศรีเอี่ยม	ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบริการผู้ป่วยใน โรงพยาบาลกรุงเทพ
4. นาง กาญจนา ส่งเสริม	ผู้จัดการแผนกไอที โรงพยาบาลกรุงเทพ
5. นายแพทย์ อัจฉรรย์ จันทนพ	นายแพทย์ งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลตำรวจ

สถาบันวิทยบริการ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

**หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ
และขอเก็บข้อมูลในการวิจัย**

**สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**

ที่ ทม 0342/089

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 12 ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

/๐ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขออนุมัติบุคลากรเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกรุงเทพ

เนื่องด้วย พันตำรวจตรีหญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย” โดยมี รองศาสตราจารย์ พันตำรวจตรี หญิง คร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงใคร่ขอเรียนเชิญ นางสาว ชุติมา ศรีเอี่ยม ผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายบริการผู้ป่วยใน และนางกาญจนา สังเสริม ผู้จัดการแผนกไอที เป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่นิสิตสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้บุคลากรข้างต้น เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ประนอม รอดคำดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษาและกิจการนิสิต

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ท่านาเรียน

นางสาว ชุติมา ศรีเอี่ยม และ นางกาญจนา สังเสริม

งานจัดการศึกษา

โทร. 02-2189825 โทรสาร 02-2189806

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจตรี หญิง คร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ โทร. 02- 2189815

รายชื่อนิสิต

พันตำรวจตรีหญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ โทร.01-6584401, 02-2528111ต่อ4207

ที่ ทม 0342/1096

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 12 ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

// กรกฎาคม 2545

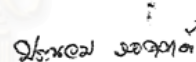
เรื่อง ขอตกลงใช้เครื่องมือในการวิจัย

เรียน ผู้บังคับการ โรงพยาบาลตำรวจ

เนื่องด้วย พันตำรวจตรี หญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย” โดยมี รองศาสตราจารย์ พันตำรวจตรีหญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงขอความร่วมมือให้หัวหน้าหอผู้ป่วยทุกท่านได้เข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลโดยการตอบแบบสอบถาม เพื่อตกลงใช้เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อ ขอความร่วมมือให้ พ.ต.ต.หญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ ได้ดำเนินการตกลงใช้เครื่องมือในการวิจัยดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)
รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษาและกิจการนิสิต
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

สำเนาเรียน	รองผู้บังคับการ งานพยาบาล
งานบริการการศึกษา	โทร. 02-2189825 โทรสาร 02-2189806
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ. พ.ต.ต.หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชูณหปราณ โทร. 02-2189815
รายชื่อ นิสิต	พันตำรวจตรีหญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ โทร. 01-6584401, 02-2528111 ต่อ 4207

ที่ ทม 0342/1095

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ์ ชั้น 12 ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

๗ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเถลิง

เนื่องด้วย พ.ศ.หญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร กับความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย” โดยมี รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุนหปราน เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงขอความร่วมมือให้หัวหน้าหอผู้ป่วยทุกท่าน ได้เข้าร่วมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย โดยตอบแบบสอบถามเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความร่วมมือให้ พ.ศ.ศ. หญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ประนอม รอดคำดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)
รองคณบดีฝ่ายจัดการศึกษาและกิจการนิสิต
ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

สำเนาเรียน รองผู้อำนวยการด้านการพยาบาล

งานจัดการศึกษา โทร. 02-2189825 โทรสาร 02-2189806

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ พ.ศ.ศ. หญิง ดร. พวงเพ็ญ ชุนหปราน โทร. 02- 2189815

รายชื่อนิสิต พ.ศ.ศ.หญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ โทร.01-6584401, 02-25281111ต่อ4207

ภาคผนวก ค. แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หรือข้อความในช่องว่างตามความเป็นจริง

เลขที่แบบสอบถาม

สำหรับผู้วิจัย

1. อายุปัจจุบัน

☐ < 40 ปี	☐ 41-45 ปี
☐ 46- 50 ปี	☐ 51-55 ปี
☐ 56-60 ปี	
2. การศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ อนุปริญญา/ปริญญาตรี	☐ ปริญญาโท/ปริญญาเอก
--	---
3. รายได้ครอบครัวรวมต่อเดือน (รายได้รวมระหว่างเงินเดือนตนเอง เงินเดือนสามี/ภรรยาและ รายได้อื่น ๆ เช่น ค่าล่วงเวลา, ค่าวิชาชีพ, รายได้จากกิจการส่วนตัว ฯลฯ)

☐ 10,000 - 20,000 บาท/เดือน	☐ 20,001 - 30,000 บาท/เดือน
☐ 30,001 - 40,000 บาท/เดือน	☐ 40,001 - 50,000 บาท/เดือน
☐ > 50,000 บาท/เดือน	
4. ส่วนใหญ่ท่านใช้คอมพิวเตอร์ที่ไหน (เลือกเพียงคำตอบเดียว)

☐ บ้าน	☐ ที่ทำงาน
☐ สถานที่บริการอื่น ๆ เช่น Internet service(ระบุ)	
5. ท่านมีความสามารถในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หรือไม่

☐ ไม่สามารถใช้ได้ (ข้ามไปตอบข้อ 7)	☐ สามารถใช้ได้ ท่านใช้คอมพิวเตอร์ทำอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
---	--
6. กรณีที่ท่านสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ ระยะเวลาที่ท่านเริ่มใช้ติดต่อกันมาอย่างสม่ำเสมอ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลานานกี่ปี

☐ < 1 ปี	☐ 1-3 ปี	☐ > 3-5 ปี	☐ > 5-10 ปี	☐ > 10 ปี
---------------------------------	---------------------------------	-----------------------------------	------------------------------------	----------------------------------
7. ท่านเคยเรียน/อบรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือไม่ (ไม่รวม การศึกษาจากตำราด้วยตนเอง)

☐ ไม่เคย	☐ เคย
---------------------------------	------------------------------

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ แสดงถึง ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ขอให้ท่านโปรด

พิจารณาข้อความในแต่ละข้อ และใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น

ความหมายของระดับความสามารถ

- 5 หมายถึง ผู้ตอบสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้อย่างรวดเร็วมาก
 4 หมายถึง ผู้ตอบสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้อย่างรวดเร็ว
 3 หมายถึง ผู้ตอบสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้แต่ต้องใช้เวลาพอสมควร
 2 หมายถึง ผู้ตอบสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นแต่ต้องใช้เวลานานมาก
 1 หมายถึง ผู้ตอบปฏิบัติกิจกรรมนั้นไม่ได้เลย

ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์	ระดับความสามารถ				
	5	4	3	2	1
ก. การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น ท่านสามารถ..... 1. สั่งพิมพ์ข้อมูลจากคอมพิวเตอร์ออกทางเครื่องพิมพ์ได้(Print) 2.					
ข. การติดต่อสื่อสารและสืบค้นข้อมูล ท่านสามารถ..... 8. ติดต่อสื่อสารผ่านทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) ได้ 9.					
ค. การใช้ โปรแกรมต่างๆ ท่านสามารถ..... 11. พิมพ์งานในโปรแกรมประมวลผลคำ (Word processing) เช่น Microsoft Word ฯลฯ ได้ 12.					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายในองค์กร

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ แสดงถึงสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ขอให้ท่านโปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ และใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น

ความหมายของตัวเลข

5 หมายถึง เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความเป็นจริงในหน่วยงานของท่าน

ตลอดเวลา

4 หมายถึง เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความเป็นจริงในหน่วยงานของท่าน

เกือบทุกครั้ง

3 หมายถึง เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความเป็นจริงในหน่วยงานของท่าน

เป็นครั้งคราว

2 หมายถึง เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นตรงกับความเป็นจริงในหน่วยงานของท่าน

นานๆครั้ง

1 หมายถึง เมื่อท่านเห็นว่าข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงในหน่วยงานของท่านเลย

สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	5	4	3	2	1
ก. สภาพแวดล้อมทางกายภาพ					
1. ห้องทำงาน/หอผู้ป่วยของท่านมีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการปฏิบัติงาน					
2.					
ข. สภาพแวดล้อมทางด้านการบริหาร					
9. โรงพยาบาลของท่านมีการวางแผนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเป็นระบบ					
10.					
ค. สภาพแวดล้อมทางด้านผู้ร่วมงาน					
18. บุคลากรในหอผู้ป่วยของท่านสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้					
19.					

**ส่วนที่ 4 แบบสอบถามความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
สำหรับการบริหารงานในหอผู้ป่วย**

คำชี้แจง ข้อความต่อไปนี้ แสดงถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ขอให้ท่าน
โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อ และใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็น
จริงมากที่สุดเพียงข้อละหนึ่งเครื่องหมายเท่านั้น

ความหมายของระดับความสามารถ

- 5 หมายถึง ระดับความสามารถที่ท่านคิดว่าท่านสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้**มากที่สุด**
4 หมายถึง ระดับความสามารถที่ท่านคิดว่าท่านสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้**มาก**
3 หมายถึง ระดับความสามารถที่ท่านคิดว่าท่านสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้**ปานกลาง**
2 หมายถึง ระดับความสามารถที่ท่านคิดว่าท่านสามารถปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้**น้อย**
1 หมายถึง ท่าน**ไม่สามารถ**ปฏิบัติกิจกรรมนั้นได้เลย

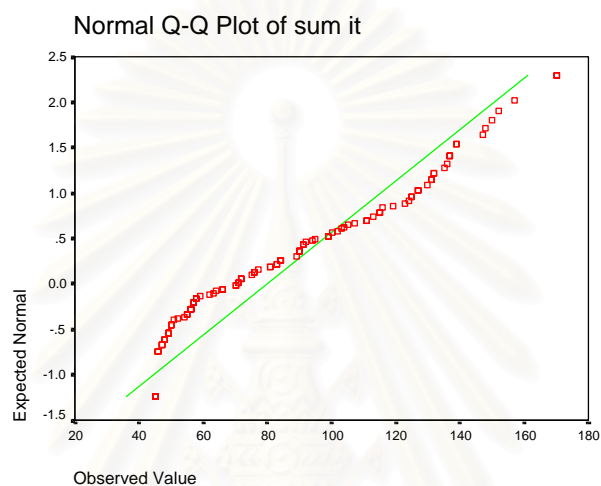
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงาน ท่านสามารถ.....	ระดับความสามารถ				
	5	4	3	2	1
ก. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการวางแผน					
1. สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต / ฐานข้อมูลของ โรงพยาบาล เพื่อนำมาวิเคราะห์ระบบงาน					
2.					
ข. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดระบบงาน					
13. รวบรวม จัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรและผู้ป่วยอย่างเป็นระบบโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงาน					
14.					
ค. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการขึ้นงาน					
25. ติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
26.					
ง. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการติดตามและประเมินผล					
33. ประมวลผลและวิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อปรับปรุง / พัฒนาการปฏิบัติงานภายในหอผู้ป่วย					
34.					

ภาคผนวก ง. การแจกแจงและทดสอบข้อตกลงเบื้องต้น

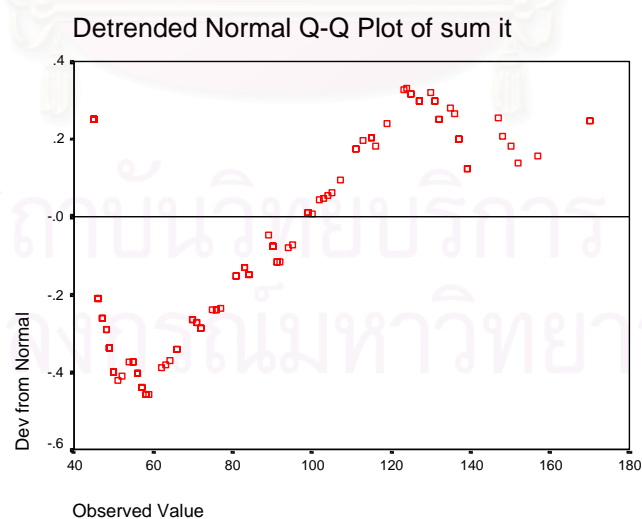
1. การแจกแจงคะแนนความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการ
บริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

1.1 แสดงด้วยแผนภาพและกราฟ

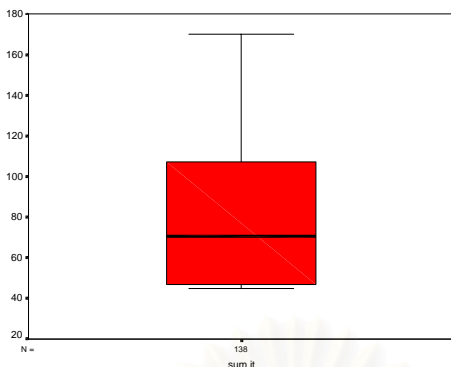
1.1.1 Normal Probablility Plot

1.1.2 Deterended Normal Plot

1.1.3 Boxplot

2. ทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยหาค่า

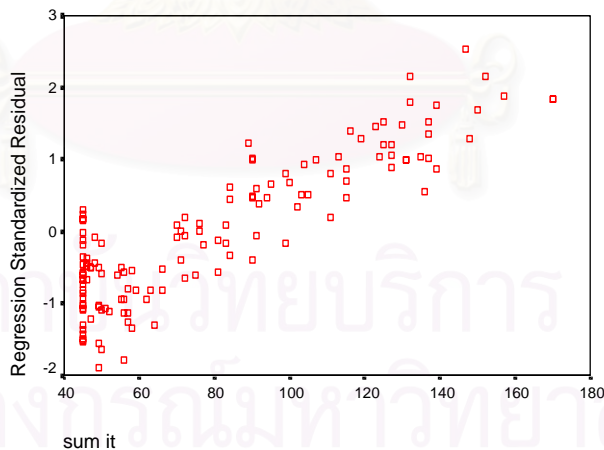
2.1 ค่าเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อน = 0 คือ $E(e=0)$ เงื่อนไขนี้เป็นจริงเสมอ

2.2 ค่าความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรตาม คือ σ^2 ต้องคงที่ทุกตัวแปรอิสระ

ทดสอบโดยการสร้าง Scatterplot

Scatterplot

Dependent Variable: sum it

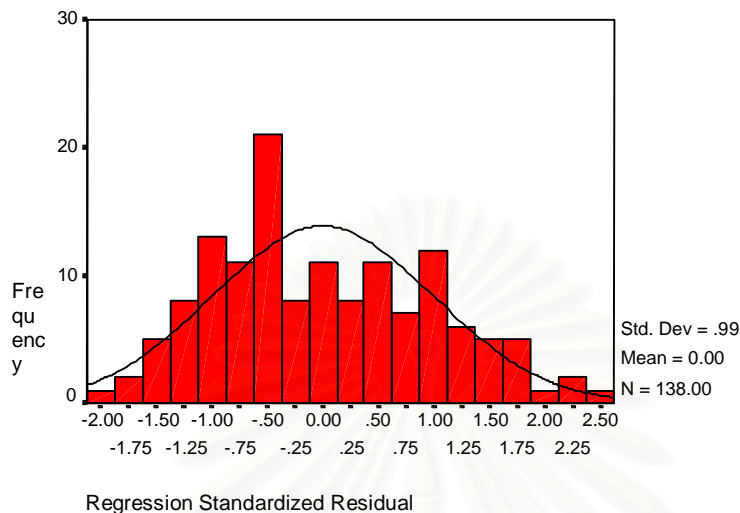
2.3 ค่าความคลาดเคลื่อนต้องเป็นอิสระจากกัน ทดสอบโดยการใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson เกณฑ์การประเมิน คือ ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5

Durbin – Watson
2.063

2.4 ค่าความคลาดเคลื่อนต้องแจกแจงแบบปกติ ทดสอบโดยการสร้างแผนภาพ Histogram

Histogram

Dependent Variable: sum it

2.5 ตัวแปรอิสระต้องอิสระจากกัน ทดสอบการมีปฏิสัมพันธ์ (Multicorinearity) ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้พยากรณ์ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข เขตกรุงเทพมหานคร

มิติการพยากรณ์	Tolerance	VIF	Eigen value	CI
AGE	.717	1.395	.893	2.916
EDU	.868	1.153	.807	3.067
INC	.929	1.076	.291	5.111
TIME	.594	1.683	.143	7.284
TRAIN	.823	1.215	.104	8.557
COM	.651	1.536	.008	9.546
PHY	.446	2.241	.004	13.634
POL	.394	2.540	.002	17.722
PEER	.655	1.527	.001	22.280

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

พันตำรวจตรีหญิง จันทนา ชื่นวิสิทธิ์ เกิดวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2511 ที่อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี สำเร็จการศึกษาปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต จากวิทยาลัยพยาบาลตำรวจ (สถาบันสมทบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) เมื่อ พ.ศ. 2533 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี พ.ศ. 2543 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง พยาบาล (สบ 2) หน่วยไต งานพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ สำนักงานแพทย์ใหญ่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย